

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Jurgita MIKOLAITYTĖ

**JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS
LIETUVOJE**

Magistro darbas

Šiauliai, 2011

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Jurgita MIKOLAITYTĖ

**JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS
LIETUVOJE**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S1)
Šaka- viešasis administravimas**

Teigiu, kad magistro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu vadybos studijų programos magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas:

Magistro darbo autorius

Jurgita Mikolaitytė
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas

.....
Doc. dr. D. Šaparnienė
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas

.....
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Jurgita Mikolaitytė. *Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje*. Vadybos ir verslo administravimo (šaka-viešasis administravimas) magistrantūros studijų baigiamasis darbas. Mokslinė vadovė-doc.dr. D. Šaparnienė. Šiaulių universitetas, Viešojo administravimo katedra, Šiauliai, 2011. –86 psl.

SANTRAUKA

Jurgita Mikolaitytė

Jaunimo formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje

Magistro darbas

Magistro baigiamajame darbe nagrinėjamas jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje. Siekiant išsiaiškinti jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo aspektus, jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje analizuojamas viešosios politikos kontekste, identifikuojami ir apibūdinami Naujojo viešojo valdymo teorijos bruožai ir jų taikymas formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką Lietuvoje. Praktinėje tyrimo dalyje atliekant, ES ir Lietuvos teisinės, bazės reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą analizę, nustatytas Lietuvos jaunimo politikos atitikimas ES jaunimo politikos prioritetams, ES jaunimo politikos valdymo metodai ir priemonės. Antrinės kiekybinių ir kokybinių duomenų analizės metu, identifikuotos pagrindinės jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo problemos Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis, atlikta integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių krypčių analizė.

Patvirtinama autoriaus suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, jog Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika apima visą su jaunimu susijusią veiklą, vyksta tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, plėtojamas darbas su jaunimu, atliekami stebėsenos ir vertinimai, tačiau pastebimas nepakankamas jaunimo politikos integralumas vietos lygmeniu.

SUMMARY

Jurgita Mikolaitytė

The formulation and implementation of Youth policy in Lithuania.

Master's thesis

The Master's thesis analyzes the formation and implementation of the youth policy in Lithuania. In order to clarify the formation and implementation aspects of the youth policy, the formation and implementation of the youth policy in Lithuania is analyzed in the context of public policy, the theory characteristics of the New public management and their application in the process of the youth policy formation and implementation in Lithuania are identified and described. In the practical part of the thesis the analysis of the EU and Lithuanian legal regulatory framework of the youth policy formation and implementation was carried out and the compliance of Lithuanian youth policy with the EU's youth policy priorities, as well as the methods and means of the EU's youth policy management were established. The secondary quantitative and qualitative data analysis identified the main issues of the youth policy formation and implementation in Lithuania on the national and local levels, the analysis of priority directions for the integrated youth policy in Lithuania was carried out.

Turinys

IVADAS	7
1. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO OBJEKTYVIZACIJA	11
1.1. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas viešosios politikos aspektu	11
1.2. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Naujojo viešojo valdymo teorijos kontekste	16
2. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS	23
2.1. Tyrimo metodologija	23
2.2. Tyrimo metodai	24
3. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE ANALIZĖ	26
3.1. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo eksternalizacija	26
3.1.1. ES teisės bazės, reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, analizė	26
3.1.2. Lietuvos teisinės bazės, reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, analizė	34
3.2. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje internalizacija	41
3.2.1. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu Lietuvoje analizė	41
3.2.2. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje vietos lygmeniu analizė	47
3.2.3. Integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių krypčių analizė	56
IŠVADOS	61
REKOMENDACIJOS	65
LITERATŪROS SĄRAŠAS	67
PRIEDAI	79

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. Politinio proceso elementai

2 paveikslas. Vertikalios ir horizontalios politikos įgyvendinimas

3 paveikslas. Teorinis-metodologinis tyrimo analizės instrumentas

4 paveikslas. ES jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemonių skaičius 1961-2010 m. (vnt).

5 paveikslas. ES vykdomos jaunimo politikos aktyvumas 8 jaunimo politikos prioritetinės veiklos srityse (vnt.)

6 paveikslas. Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos tikslai

7 paveikslas. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pavaldumas Lietuvos savivaldybių administracijų struktūrose (vnt)

8 paveikslas. Horizontalus integralumas formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką Lietuvos savivaldybėse

9 paveikslas. Integralios jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje vietos lygmeniu

10 paveikslas. Horizontalios jaunimo politikos principo užtikrinimo savivaldybėse būdai (%)

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Naujojo viešojo valdymo teorijos bruožų taikymas formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką

2 lentelė. ES jaunimo strategijos: „Investicijos ir galimybių suteikimas“(2009) ir „Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.)” lyginamoji analizė.

3 lentelė. ES Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo kryptys

4 lentelė. „Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“ principų atitiktis modernios Jaunimo politikos Lietuvoje formavimo ir įgyvendinimo aspektu

5 lentelė. Teisinės bazės reguliuojančios jaunimo politiką Lietuvoje tobulinimas 2003-2010 m.

6 lentelė. Jaunimo politikos valdyme dalyvaujančių svarbiausių organizacijų funkcijos

7 lentelė. Tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje

8 lentelė. Pagalba, duomenimis ir įrodymais grįstos, jaunimo politikos formavimui

9 lentelė. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos funkcijos

IVADAS

Temos aktualumas ir reikšmingumas. Lietuvoje atliekamų jaunimo politikos įgyvendinimo tyrimų rezultatai, faktinė statistika, Europos Sąjungos valstybių, turinčių nemažos patirties jaunimo politikos įgyvendinimo srityje, patirtis rodo, kad valstybės ir visuomenė išgyvena itin sparčius kaitos procesus, atsiranda naujų iššūkių ir veiksmų, kurie daro įtaką jauniems žmonėms, o kartu ir jaunimo politikai. Šie pokyčiai sąlygoja naujo požiūrio į jaunimo politikos valdymą atsiradimą, jaunimo politikos formavimo ir plėtros procesų kaitą, naujų bendradarbiavimo formų paiešką ir įgyvendinimą ES valstybėse. Vis labiau pastebima, kad viena pagrindinių šio tikslo pasiekimo prielaidų yra ne tik sukurti kuo daugiau ir geresnių sąlygų jauniems žmonėms švietimo sistemoje, darbo rinkoje, bet ir skatinti pilietinės visuomenės vystymą, jaunų žmonių aktyvų pilietiškumą, socialinę įtrauktį ir solidarumą. Todėl, įgyvendinant ir formuojant nacionalinę jaunimo politiką, labai svarbu numatyti ir įgyvendinti kompleksines priemones, padedančias plėtoti jaunimo galimybes įvairiose srityse. Jaunimo politika tiek nacionaliniu, tiek ir Europos Sąjungos lygmenimis yra suvokiama kaip horizontalioji politika – apimanti įvairias valstybės politikos sritis. Taip pat ši valstybės politikos dalis apibūdinama kaip tarpsektorinė, t.y. aktualūs jaunimui pokyčiai jungia švietimo, kultūros, socialinės apsaugos, finansų, sporto bei kitas valstybės politikos sritis. Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika turi daug horizontalios politikos bruožų. Pirma, turėdama įtakos skirtingų sektorių raidai, ji sąveikauja su kitomis viešosios politikos sritimis. Antra, nors Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos yra pagrindinė institucija, atsakinga už Jaunimo politikos valdymą Lietuvoje, kitos ministerijos taip pat diegia šios viešosios politikos srities instrumentus. Ir galiausiai, jaunimo politikos koordinavimo poreikį Lietuvoje didina ES strategijos ir procesai (pvz. ES jaunimo politikos strategija, 2009; Europos jaunimo paktas, 2005; 2020 m. Europos strategija, 2010; Europos Komisijos Jaunimo politikos baltoji knyga, 2001; Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos 2010–2018 m., 2009).

Mokslinis iširtumas ir naujumas. Lietuvos mokslininkai daugiausiai analizuoja šias jaunimo politikos sritis: jaunimo užimtumą, formalų ir neformalų švietimą bei socialinę įtrauktį. L. Okunevičienė Neverauskienė, A. Pocius (2008), V. Kučinskas, R. Kučinskienė (2001), B. Bagdžiūnienė (2001) analizavo jaunimo padėtį darbo rinkoje, nevyriausybinių organizacijų įtaką jaunimo integracijai į darbo rinką, jaunimo nedarbo problematiką I. Zaleskienė, V. Suboč (2010), M. Urmonienė (2004), G. Kvieskienė, R. Gulbinas, G.

Žemaitytė- Misiūnienė (2006) moksliniuose straipsniuose pagrindinį dėmesį skyrė jaunimo socialinio aktyvumo ir visuomeninio dalyvavimo skatinimui ir socialinių problemų sprendimui. I. Žemaitytė (2006), E. Martišauskienė (2007) akcentavo neformalaus ugdymo svarbą jaunimo asmenybės vystymuisi. Užsienio mokslininkai C. Wallace, R. Bendit (2009) jaunimo politiką nagrinėjo šiomis dimensijomis: pagrindinių jaunimo politikos tikslų nustatymo, jaunimo politikos įgyvendinimo. H. Williamson (2007, 2008), S. Laine (2008) analizavo ES valstybių jaunimo politikos prioritetų atitikimą ES jaunimo politikos prioritetams, jų dalyvavimą formuojant bendrą ES jaunimo politiką ir ES jaunimo politikos formavimo organizacinę struktūrą. B. Haar, P. Copeland (2011) savo darbuose nagrinėjo jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sudėtingumą bei jaunimo politikos kaip horizontalios politikos prigimtį apibrėžiančius institucinius modelius – tiek horizontalųjį, tiek ir mišrų (Haar, Copeland, 2011). Lietuvos akademinėje bendruomenėje stokojama mokslinių tyrimu sisteminės jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo (nacionaliniu ir vietos lygmenimis) bei institucijų bendradarbiavimo jaunimo politikos valdyme klausimais. S. P. Osborne (2010), M. Bevir (2007), H. Fredericson, K. Smith (2003) teigia, kad bendradarbiavimas, koordinavimas ir integracija tarp valdžios institucijų, kartais apibūdinama kaip holizmas, jau ilgą laiką buvo laikoma viešojo administravimo siekiamybe. Tik tuomet galima tikėtis realių ir teigiamų pokyčių jaunimo politikoje ir efektyvių problemų sprendimo būdų. Todėl magistro darbe Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas tiriamas kaip horizontalios politikos įgyvendinimo atvejis, kuriame svarbus vaidmuo skiriamas tarpsektorinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo vertinimui, plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką.

Magistro darbe šiai tyrimo ***problemai spręsti suformuluoti tokie probleminiai klausimai:***

1. Kokie pagrindiniai jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje ypatumai išryškėja analizuojant jaunimą politiką Naujojo viešojo valdymo teorijos kontekste?
2. Kokios yra Lietuvoje formuojamos ir įgyvendinamos jaunimo politikos nacionaliniu ir vietos lygmenimis pagrindinės problemos?
3. Kiek Lietuvos jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui yra būdingas integralumas?

Tyrimo objektas -jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje nacionaliniu bei vietos lygmenimis.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą viešosios politikos aspektu.
2. Identifikuoti ir apibūdinti Naujojo viešojo valdymo teorijos bruožus ir jų taikymą formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką Lietuvoje.
3. Atlikti ES ir Lietuvos teisinės bazės, reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, analizę.
4. Ištirti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis.
5. Atlikti integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių krypčių analizę.

Hipotezė: Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika apima visą su jaunimu susijusią veiklą, vyksta tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, plėtojamas darbas su jaunimu, atliekami stebėsenos ir vertinimo, tačiau pastebimas nepakankamas jaunimo politikos integralumas vietos lygmeniu.

Tyrimo metodologijos pagrindimas.

- Remiamasi *Socialinio konstrukcionizmo teorija* (P. L. Bergeris, T. Lukmanas, 1999). Šis teorinis požiūris leidžia į jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizę Lietuvoje įtraukti ne tik mokslinį žinojimą, t. y. nagrinėti ne tik akademinį požiūrį į jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, bet ir viešosios politikos atstovų, praktikų, tyrėjų formuojamą jaunimo politikos sampratą, jos formavimą ir įgyvendinimą. Pasirinkta teorinė-metodologinė pozicija pasiūlo išplėstinę analizės instrumentų rinkinį jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui Lietuvoje: objektyvizaciją, eksternalizaciją, internalizaciją.
- Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas *viešosios politikos kontekste* analizuojamas remiantis mokslininkų W. Parsons (2001), Th. R. Dye (1972), P. A. Sabatier (1986), B. G. Peters (2002), P. Easton (1990), W. N. Dun (2006), Ch. E. Lindblom, E. J. Woodhouse (1993) nuostatomis apie *pliuralistinį viešosios politikos kūrimo procesą ir viešosios politikos proceso analizės formavimo ir įgyvendinimo procesus*.
- Horizontalios Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizė Naujojo viešojo valdymo teorijos aspektu remiasi užsienio ir Lietuvos mokslininkų (J. Newman, (2005), A. M. Kjaer, (2004), S. P. Osborne (2010), M. Bevir (2007), H. Fredericson, K. Smith (2003), B. G. Peters (1998), M. Bevir, (2007)) idėjomis ir nuostatomis apie Naujojo viešojo valdymo taikymą viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose.

Tyrimo metodai:

1. *Mokslinės literatūros analizė, sintezė, lyginamasis aprašymas ir apibendrinimas* pasitelkiami teoriškai apibrėžti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą viešosios politikos ir Naujojo viešojo valdymo kontekste.
2. *Pirminių šaltinių (dokumentų) analizė* – ES ir Lietuvos jaunimo politiką reguliuojančių teisinių dokumentų analizė, kurios tikslas išsiaiškinti jaunimo politikos tikslus, jaunimo politikos pokyčius ES ir Lietuvos lygmeniu, Lietuvos jaunimo politikos atitikimą ES jaunimo politikos prioritetams.
3. *Antrinė kiekybinių ir kokybinių duomenų analizė* – atliekama siekiant ištirti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis, išsiaiškinti integralios Lietuvos jaunimo politikos prioritetines kryptis.

Magistro darbo mokslinis naujumas ir praktinis reikšmingumas.

Mokslinį naudingumą rodo tai, kad identifikuoti Naujojo viešojo valdymo bruožai būdingi jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui Lietuvoje.

Praktinį reikšmingumą rodo tai, kad nustatytos realiai egzistuojančios jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo problemos Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis bei pateiktos rekomendacijos šioms problemoms spręsti, atlikta jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių kryptų analizė.

Magistro struktūra: Magistras susideda iš įvado, trijų dalių (teorinio pagrindimo, metodologinio bei tyrimo analizės rezultatų), išvadų, literatūros sąrašo bei priedų.

1. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO OBJEKTYVIZACIJA

Analizuojant Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą iš socialinio konstrukcionizmo pozicijos, dėmesys sutelkiamas į procesus, socialines sąveikas ir procesų įprasminimą. P. L. Bergeris ir T. Lukmanas (1999) nurodo, kad analizuojant socialinį pasaulį ar konkretų jo reiškinių, analizė turi būti visuminė, apimanti visas tris socialinės tikrovės konstravimo proceso dalis – objektyvizaciją, eksternalizaciją ir internalizaciją. Socialinės tikrovės konstravimo proceso objektyvizacijos etapas susijęs su subjektyvių prasmų, procesų, veiksmų, nuostatų ir t. t. suobjektyvinimu (Bergeris, Lukmanas, 1999). Todėl magistro darbo teorinio skyriaus tikslas yra išanalizuoti Jaunimo politikos sampratą, Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą viešosios politikos kontekste, horizontalios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Naujojo viešojo valdymo (*ang. New public governance*) aspektu. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas viešosios politikos kontekste analizuojamas remiantis mokslininkų W. Parsons (2001), Th. R. Dye (1972), P. A. Sabatier (1986), A. Raipos (2002) nuostatomis apie pliuralistinį viešosios politikos kūrimo procesą ir viešosios politikos proceso analizės formavimo ir įgyvendinimo procesus. Horizontalios Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizė Naujojo viešojo valdymo teorijos aspektu remiasi užsienio ir Lietuvos mokslininkų (J. Newman, 2005; A. M. Kjaer, 2004; S. P. Osborne, 2010; M. Bevir 2007; H. Fredericson, K. Smith, 2003; B. G. Peters, 1998; M Bevir, 2007) idėjomis ir nuostatomis apie Naujojo viešojo valdymo taikymą viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose.

1.1. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas viešosios politikos aspektu

Užsienio mokslininkai viešosios politikos konceptą apibrėžia kiek skirtingai. N. W. Dun (2006) teigimu, *viešoji politika (ang. public policy)* dažnai vartojama apibūdinant valdžios institucijų, oficialių asmenų elgseną, veiksmus, veiklos kurso pasirinkimą ir praktinį jo įgyvendinimą politikos procese. W. Parsons (2001) konceptą „viešoji politika“ nagrinėja suskaidydamas į žodžius „viešoji“ ir „politika“. Mokslininkas pabrėžia, kad toks koncepto „viešoji politika“ suskaidymas leidžia suvokti viešosios politikos reguliavimo sritis. Anot jo, toks nagrinėjimas yra svarbu, kadangi sąvoka „viešoji“ arba „viešas“ pasikeitė tiek teorijoje, tiek praktikoje. Viešąją erdvę, W. Parsons (2001) vadina tokia, kuri dar nėra privati ir nėra individuali ir kurios globa bei reguliavimu užsiima valdžia, o viešojoje erdvėje vykstantį

valdžios reguliavimą apibūdina kaip valdžios siekį reguliuoti visuomenės procesus. Viešoji politika dažniausiai apibūdinama kaip valstybės valios išraiška, valdžios veikla ir tos veiklos priežastys, sprendimų priėmimas ir jų įgyvendinimas. (Raipa, 2002). Iš viešosios politikos koncepto apibrėžimų matyti, kad konceptas *viešoji politika* dažniausiai vartojamas apibūdinant valdžios institucijų, oficialių asmenų elgseną, veiksmus, veiklos kurso pasirinkimą ir praktinį jo įgyvendinimą politikos procese.

Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) 4 straipsnį „*jaunimo politika* – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms“. Taigi galima teigti, kad šiuolaikinė Jaunimo politika plėtojama dviem pagrindinėmis kryptimis (Jaunimo politika Lietuvoje, 2010) :

- *jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse* – švietimas ir mokslas, kultūra, sportas, darbas ir užimtumas, būstas, sveikata ir kt.;
- *jaunimo veiklos plėtra (ang. youth work)* – t. y. neformalusis jaunimo ugdymas (-is), kuriuo siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda).

Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą viešosios politikos kontekste galima apibrėžti kaip viešosios politikos instrumentų (finansavimas, reguliavimas ir pan.) naudojimą siekiant įgyvendinti jaunimo politikai keliamus tikslus, apimančių institucijas, struktūras ir procesus, kuriais formuojama, įgyvendinama ir tobulinama jaunimo politika. Atsižvelgiant, kad pliuralistinis viešosios politikos kūrimo procesas suvokiamas kaip daugybės įvairių tarpusavio sąveikų bei formalių ar neformalių ryšių struktūra, padedanti arba trukdanti įgyvendinti politinius sprendimus tarptautiniu, nacionaliniu ir vietos valdžios bei bendruomenės lygmenimis, magistro darbe analizuojant jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje dėmesys koncentruojamas į valdžios ir valdymo institucijas, jų sąveiką, viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo instrumentus, susietus su politikos veiksmis, sprendimų priėmimu bei politikos įgyvendinimu.

T. Dye (1972) analizuodamas viešąją politiką išskiria politikos analizę („socialinės inžinerijos mokslą“), kurioje nagrinėjamas vyriausybės institucijų veiksmų, skirtų problemoms spręsti, turinys, procesas ir rezultatai bei poveikis. Mokslininkai (T.Dye, 1972, W. Parsons, 2001) teigia, kad politikos analizės paskirtis yra aprašyti ir paaiškinti vyriausybės

veiksmų priežastis ir pasekmes. Politikos analizę galime suskirstyti į dvi pagrindines šakas (Parsons, 2001):

- *Politikos analizę*, kuri teikia žinių sprendimų priėmėjams ir kitoms suinteresuotosioms grupėms. Pastarojoje analizėje daugiau dėmesio teikiama viešosios politikos turiniui;
- *Politikos proceso analizę*, kurioje nagrinėjamas viešosios politikos formavimas ir įgyvendinimas. Šioje analizėje daugiau dėmesio teikiama viešosios politikos procesui. Viešosios politikos proceso analizę galima apibrėžti, kaip procesų ir jos elementų sąveiką, kurie sąveikauja politinėje sistemoje.

Remiantis nuostata, kad sėkmingas ir integralus Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje priklauso nuo valdžios gebėjimo formuoti Jaunimo politikos gaires ir prioritetus bei valdžios institucijų atsakingų už Jaunimo politikos įgyvendinimą horizontalios sąveikos, magistro darbe Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje bus analizuojamas politikos proceso analizės kontekste.

Remiantis sisteminė-funkcinė viešosios politikos analizės paradigma, galima teigti, kad politinis procesas susideda iš atskirų proceso dalių – stadijų, o kiekviena stadija gali būti tiriama atskirai (Dye, 1972). 1 pav. pateikiami politinio proceso etapai pagal sisteminę-funkcinę viešosios politikos analizės paradigmą:

1pav. Politinio proceso elementai

Šaltinis: Dye, Th.R. (1972). *Understanding Public Policy*. New Jersey: Prentice Hall

Th. Dye (1972) teigia, nors teorinis politinio proceso modelis palengvina politikos suvokimą, realiai politiniai sprendimai retai priimami aukščiau pavaizduota seka. Dažniau

skirtingi veiksmai viešojoje politikoje vykdomi vienu metu. P. A. Sabatier (1986) pritarė nuomonei, kad „analizuojamos politikos negalima skaidyti į etapus, nes tai nepadedą suprasti politinio proceso, o ją suskaidžius atsiranda dirbtinių ir nerealistinių fragmentų. Vis dėlto stadijinis viešosios politikos modelis vertinamas kaip euristinis, padedantis pažinti politikos procesą. Kadangi viešoji politika dažniau suvokiama pagal tai, ką valdžios institucijos atlieka, o ne pagal tai, ką yra numačiusios ar ruošiasi atlikti, viešosios politikos pajėgumą žymia dalimi lemia sprendimų rengimas ir jų įgyvendinimas. Įstatymo priėmimas ir pakeitimas pats savaime dar negarantuoja įstatymo įgyvendinimo sėkmės ir sparčių pokyčių vienoje ar kitoje viešojo sektoriaus sferoje.

Remiantis aukščiau pateiktu T. Dye (1972) stadijiniu viešosios politikos modeliu formuojant jaunimo politiką galima išskirti tris esmines funkcijas, kurios apima:

- *Sprendimų priėmimą.* Naujų strategijų, programų, teisės aktų rengimas, jau parengtų teisės aktų projektų tvirtinimas arba atmetimas.
- *Darbotvarkės formavimą, sprendimų projektų rengimą.* Tai apima šias veiklas: nustatoma, kokias problemas būtina spręsti; suformuluojamos kaitos gairės; parengiami teisės aktų projektai, kurie teikiami sprendimų priėmėjams tvirtinti.
- *Pagalba politikos formavimui.* Tai apima stebėseną, vertinimą, analizę, tyrimus, pan.

Viešosios politikos procesas, tiriant Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje, skiriamas į etapus dėl analitinių bei praktinių priežasčių – toks išskyrimas leidžia apibrėžti institucijų atsakingų už Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą atsakomybes bei jų sąveiką.

Institucijos formuojančios, koordinuojančios ir įgyvendinančios Jaunimo politiką Lietuvoje:

- *Lietuvos Respublikos Seime veikianti Jaunimo ir sporto reikalų komisija*, kurios pagrindinės funkcijos yra rūpintis jaunimo teisėmis, valstybinės jaunimo politikos formavimu, vykdyti jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų bei įstaigų parlamentinę kontrolę.
- Vyriausybė jaunimo politikos koordinavimą yra pavedusi vienai iš ministerijų – t.y. *Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai*. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, įgyvendindama jai pavestus uždavinius jaunimo srityje: atlieka Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą; organizuoja ir koordinuoja Europos Komisijos nustatytų prioritetinių jaunimo politikos priemonių

įgyvendinimą Lietuvoje; formuoja, koordinuoja ir įgyvendina jaunimo politiką Lietuvoje.

- Nustatytas valstybės jaunimo politikos priemonės, stiprinančias jaunimo motyvaciją įsitraukti į aktyvų visuomenės gyvenimą, dalyvauti sprendžiant jaunimo problemas, įgyvendina *Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*. Pagrindiniai departamento uždaviniai yra koordinuoti valstybės institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, rengti bei įgyvendinti valstybės jaunimo politikos programas ir priemones bei analizuoti jaunimo, jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų būklę Lietuvoje.
- Vietos lygmenyje savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką padeda *jaunimo reikalų koordinatorius*. Jis kuria ir palaiko bendradarbiavimo tinklą tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, siekiant įtraukti jaunimą į jam aktualių sprendimų priėmimą, o taip pat – planuoja ir įgyvendina savivaldybės programas ir priemones, skirtas jaunimui.
- Beveik visų 60 savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienija *Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija*.
- Siekiant užtikrinti jaunimo nevyriausybinų organizacijų įtraukimą ir atstovavimą, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, iš valstybės institucijų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerystės principu sudaroma *Jaunimo reikalų taryba*. Taryba nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia siūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo.
- Savivaldybėse pariteto principu iš savivaldybės institucijų bei jaunimo organizacijų atstovų gali būti sudaroma *savivaldybės jaunimo reikalų taryba*. Tai patariamoji institucija, kurios ilgalaikis tikslas yra užtikrinti jaunimo dalyvavimą, sprendžiant jiems svarbius klausimus vietos lygmeniu. Taryboje bendradarbiauja politikai, savivaldybių administracijos darbuotojai ir jaunimo organizacijų atstovai.

Kad būtų galima įgyvendinti viešąją politiką, reikia apibrėžti jos turinį, t.y. nustatyti viešosios politikos tikslus ir uždavinius (Dun, 2006) Neaiškiai apibrėžti tikslai ir uždaviniai suteikia didelę veiksmų laisvę viešosios politikos įgyvendinimo organizacijoms bei mažina efektyvios kontrolės galimybes. Lietuvoje viešosios politikos tikslai ir uždaviniai yra įtvirtinti įvairiuose viešosios politikos šaltiniuose. Galima išvardinti pagrindinius viešosios politikos šaltinių grupes. Pirma, viešosios politikos tikslai ir uždaviniai tradiciškai išvardijami

įvairiuose teisės aktuose, dažniausiai įstatymuose ir Vyriausybės nutarimuose. Prasidėjus integracijai į ES, buvo pradėtos rengti koncepcijos, strategijos, programos, gairės ir kitos formos strateginiai dokumentai, kuriuose buvo išvardijami tikslai ir uždaviniai. Pirmasis teisės aktas, kuriame Lietuvoje buvo įtvirtinti Jaunimo politikos tikslai ir uždaviniai bei nubrėžtos modernios jaunimo politikos gairės – „Valstybinė jaunimo politikos koncepcija“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537), buvo priimtas 1996 metais. Pirmoje koncepcijoje buvo apibrėžti jaunimo politikos tikslai, principai, įvardyta už jos įgyvendinimą atsakinga struktūra – Valstybinė jaunimo reikalų taryba, numatytas koncepcijos įgyvendinimo finansavimo šaltinis – Valstybinis jaunimo fondas. 1998 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo 2000–2001 m. programą „Jaunimas Lietuvai“ (Žin., 1998, Nr.: 100 -2783). Valstybinė jaunimo politikos koncepcija ilgą laiką buvo pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis jaunimo politikos raidą Lietuvoje iki 2003 m. Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) patvirtinimo. Plėtojant jaunimo politiką savivaldybėse, pasibaigus Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. A1-234 (Žin., 2010, Nr. 70-3476) patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa. 2008–2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2009, Nr. 33-1268) numatytas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299), parengtas Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių planas (2011, Nr. A1-193).

1.2. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Naujojo viešojo valdymo teorijos kontekste

Naujos bendradarbiavimo ir sąveikos formos tarp valstybės ir visuomenės, valdžios ir piliečių, valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų sąlygoja naujas valdymo formas ir metodus (Newman, 2005, Kjaer, 2004). Globalioje aplinkoje vykstančios valdymo reformos reikalauja iš viešųjų institucijų priimti naujus iššūkius planavimo, sprendimų priėmimo, jų įgyvendinimo koordinavimo srityse, tobulinti viešosios politikos formavimą ir įgyvendinimą, o tai ir yra šiuolaikinio viešojo valdymo esmė (Raipa, 2009). H. Fredericson ir K. Smith (2003) teigia, kad reformuojant viešąjį valdymą kokybiniai pokyčiai viešajame sektoriuje prasideda nuo naujai suvokiamų vertybių sistemos, jie įsitvirtina evoliucionuojant iš vienu

valdymo formų į naujas, efektyvesnes veiklos formas. XX a. pradžioje viešajame sektoriuje dominavęs Klasikinis biurokratinis modelis nebeatitiko šių dienų realijų. Remiantis Klasikine viešojo administravimo paradigma, viešąsias paslaugas tiekė didelės hierarchinės valdžios institucijos, paslaugų teikimo procesas buvo detaliam reglamentuotas procedūrinuose dokumentuose, vyravo vertikalūs komunikacijos ir koordinavimo kanalai (Bevir, 2007). Hierarchinis sprendimų priėmimas „iš viršaus į apačią“ ir vertikalumas nulėmė institucinę ir paslaugų teikimo fragmentaciją. Toks valdymo modelis buvo sėkmingas ir efektyvus teikiant standartizuotas ir universalias paslaugas, tačiau skatino didesnę segmentaciją ir fragmentaciją, o ne integraciją (Newman, 2005). Vertikalus viešosios politikos atskyrimas jau nebeatitiko šių dienų sėkmingos politikos įgyvendinimo realijų, o ignoravo kitas susijusias ar horizontalias politikas.

Viešojo valdymo modernizavimas kaip šiuolaikinis procesas prasidėjo praėjusio amžiaus septintajame dešimtmetyje, kai tradicinį viešąjį administravimą keitė naujasis viešasis administravimas, besiremiantis socialinių mokslų postmoderniomis teorijomis, kurių ideologinis pagrindas buvo žinomas S. Kuhno darbas „The Structure of Scientific Revolution“ bei P. Bergerio ir T. Lucmano darbas „The Social Construction of Reality“ (Raipa, 2009). Poreikis didinti viešojo sektoriaus efektyvumą, funkcijos persikeliančios aukštyr iš šalies lygmens į tarptautinį lygmenį, iš šalies lygmens į stiprius regionus, visa tai sudarė pagrindą 1990 m. iškilti „Naujajam viešajam valdymui“ (*ang.* New public governance). Šis valdymo būdas apima du komponentus: nevalstybinius veikėjus valdžios sistemoje ir nehierarchinius vadovavimo metodus. Tokiu būdu siekiama paskatinti atvirą, nehierarchinį politikos dalyvių koordinavimą, siekiant remti mokymąsi ir taikyti subsidiarumo, konkurencingumo ir darnos principus (Osborne, 2010). Taigi galima teigti, kad Naujajame viešajame valdyme valstybė traktuojama kaip „įgalinanti valstybė“, skatinanti pilietinę visuomenę dalyvauti politikos formavime ir paslaugų teikimo procesuose, priskiriant valstybei tinklų sąveikos moderatoriaus ir skatintojo vaidmenį.

Mokslininkai S. P. Osborne (2010), M. Bevir (2007), H. Fredericson, K. Smith (2003) teigia, kad valdžios – koordinatorės koncepcija nėra nauja: bendradarbiavimas, koordinavimas ir integracija tarp valdžios institucijų, kartais apibūdinama kaip holizmas, jau ilgą laiką buvo laikoma viešojo administravimo siekiamybe. Tačiau reikia pastebėti, kad praktikoje geresnis tarpinstitucinis koordinavimas išlieka viešojo administravimo tobulintina sritimi, kol kas nerasti mechanizmai, leidžiantys užtikrinti, kad visų organizacijų pastangos maksimaliai prisidėtų prie bendrų tikslų įgyvendinimo. S. P. Osborne (2010) knygoje „The New Public Governance? Emergent perspectives on theory and practice of public governance“ teigia, kad šiandiniame etape siekiant viešosios politikos ciklą geresnės

sąveikos, būtina plėtoti horizontalią ir vertikalią institucijų specializaciją, jas koordinuoti. B. G. Peters (1998) analizuodamas horizontalaus viešojo valdymo būdus ir formas, akcentavo valstybės ir nevyriausybinų institucijų ir struktūrų bendradarbiavimo svarbą teikiant kokybiškesnes paslaugas ir viešuosius produktus, siekiant visuomeninio gyvenimo standartų gerinimo, stiprinant partneryste paremtus horizontalius ir vertikalius struktūrų ryšius.

Vykstantys pokyčiai, orientuojantis ne į tradicinio viešojo administravimo, naujojo viešojo administravimo, naujosios viešosios vadybos, o į šiuolaikinį postmodernų viešąjį valdymą reikalauja peržiūrėti tradicines viešųjų organizacijų sąveikas viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose bei Naujojo viešojo valdymo bruožų taikymą Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose Lietuvoje.

1 lentelė

Naujojo viešojo valdymo teorijos bruožų taikymas formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką

Naujojo viešojo valdymo bruožai	Atitiktis jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo procese
Įvairių formų politikos tinklai, kurie suprantami kaip „visuma santykinai stabilių ryšių, kurie yra nehierarchinės ir nepriklausomos prigimties bei jungiantys įvairius veikėjus, esančius šalia konkrečių politikos klausimų arba išteklių	Siekiant užtikrinti jaunimo nevyriausybinų organizacijų įtraukimą ir atstovavimą, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, iš valstybės institucijų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerystės principu sudaroma Jaunimo reikalų taryba. Vietos lygmenyje savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką padeda jaunimo reikalų koordinatorius. Beveik visų 60 savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienija Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija. Patariamąjį vaidmenį formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką Lietuvoje atlieka Lietuvos Jaunimo organizacijų taryba (<i>toliau LIJOT</i>).
Įvairių valdymo lygmenų ir daugelio veikėjų koordinavimo būtinybė. Koordinavimo galia yra pasidalinta tarp socialinių veikėjų, esančių įvairiuose lygmenyse.	Jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje yra įtvirtinta nacionaliniame ir vietos lygmenyje. Pagrindinės institucijos nacionaliniame lygmenyje veikia ir įstatymų leidžiamojoje, ir vykdomojoje valdžioje. Lietuvos Respublikos Seime veikiančios Jaunimo ir sporto reikalų komisijos pagrindinės funkcijos yra rūpintis jaunimo teisėmis, valstybinės jaunimo politikos formavimu, vykdyti jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų bei įstaigų parlamentinę kontrolę. Vyriausybė jaunimo politikos koordinavimą yra pavedusi vienai iš ministerijų – t.y. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Nustatytas valstybės jaunimo politikos priemonės, stiprinančias jaunimo motyvaciją įsitraukti į aktyvų visuomenės gyvenimą, dalyvauti sprendžiant jaunimo problemas, įgyvendina Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Siekiant užtikrinti jaunimo nevyriausybinų organizacijų įtraukimą ir atstovavimą, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, iš valstybės institucijų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerystės principu sudaroma Jaunimo reikalų taryba. Taryba nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia siūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. Savivaldybėse pariteto principu iš savivaldybės institucijų bei jaunimo organizacijų atstovų gali būti sudaroma savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Vietos lygmenyje savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką padeda jaunimo reikalų koordinatorius.

<p>Pokytis nuo vertikalių prie horizontalių vadybos būdų. Organizacijos tarpusavyje nėra susijusios vadovaujančios-pavaldžios institucijos ryšiais. Vyrauja labiau kolegialus arba egalitarinis požiūris į sprendimų priėmimą. Veikia tinklinės sistemos, kurios leidžia siekti įgyvendinti įvairius tikslus.</p>	<p>Vyksta horizontalus bendradarbiavimas tarp ministerijų ir institucijų siekiant užtikrinti įvairius jaunimo poreikius atitinkančią socialinės gerovės, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą. Regioninė jaunimo politikos įgyvendinimo funkcija yra savarankiška savivaldybės funkcija. Savivaldybės savarankiškai vykdo savo funkcijas, pačios sprendžia dėl jaunimo politikos formavimo, plėtojimo krypčių ir pan. Nacionalinio lygmens sprendimai savivaldybėms yra tikrai rekomendacinio pobūdžio. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neturi tiesioginių nurodymų ir jų įgyvendinimo kontrolės svertų, tai reiškia kad nacionalinis lygmuo gali paveikti regioninį jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo lygmenį tikrai socialinio dialogo pagalba.</p>
<p>Decentralizacija ir galios perdavimas iš nacionalinės valdžios centro į žemesnes grandis, o taip pat į aukštesnes.</p>	<p>ES Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas remiasi atvirojo koordinavimo metodo sąveika su ES šalių narių vykdoma nacionaline jaunimo politika. Regioninė jaunimo politikos įgyvendinimo funkcija yra savarankiška savivaldybės funkcija. Jaunimo politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos priklauso vis sudėtingesnei, daugelio lygmenų valdymo sistemai. Šios organizacijos yra susiję ne tik su nacionaline valdžia, tačiau ir su regionine bei savivaldos valdžia, o taip pat su ES lygmens institucijomis.</p>

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis: Osborne, S. P. (2010) „The New Public Governance? Emergent perspectives on theory and practice of public governance“. Canada: Routledge Ltd; Bevir, M. (2007). Public Governance. London: Sage Public.Ltd

Vis dažniau vyriausybės bando pritaikyti sudėtingus ir lanksčius tinklus savo atsakomybės srityse – formuojant ir įgyvendinant politiką, priimant inovatyvius sprendimus, siekdamas visapusiškai spręsti sudėtingas problemas. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje pokyčiai susiję su naujaisiais valdymo būdais Europoje:

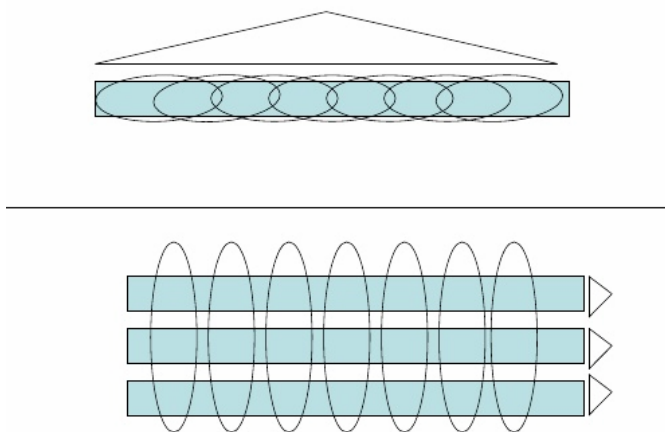
- Atvirojo koordinavimo (*angl. OCM*) valdymo metodo taikymas ES jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityse. Atvirojo koordinavimo metodas (dar vadinamas „minkštąja teise“) yra valdymo metodas naudojamas dažniausiai viešosios politikos srityse kur ES institucijos neturi išimtinės arba bendros su ES šalimis narėmis kompetencijos, bet siekia tam tikrų bendrai sutartų ES tikslų ar prioritetų (Borras, Jacobssen, 2004). Jaunimo politika Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama remiantis ES jaunimo politikos strategijos (2009), Europos jaunimo pakto (2005), 2020 m. Europos strategijos (2009), Europos Komisijos Jaunimo politikos baltosios knygos nuostatomis (2002).
- ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų paramos atsiradimas jaunimo politikos plėtrai Lietuvoje, skatinantis tarpžinybiškumą ir kartu keičiantis valdymo procesus.
- Pagrindinių veikėjų formuojančių ir įgyvendinančių Jaunimo politiką, tokių kaip Socialinė apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Finansų ministerija, Kultūros ministerija ir kt. tarpusavio sąveikavimas ir bendradarbiavimas.

- Įsteigtos aukščiausiojo lygio patariamosios tarybos, formuojančios Nacionalines jaunimo politikos strategijas bei kartais inicijuojančios reformas. Lietuvoje bus siekiama stiprinti Jaunimo reikalų tarybos atstovaujamoji ir koordinacinę pobūdį, suteikiant Jaunimo reikalų departamentui ekspertinės ir patariamosios institucijos funkcijas.
- Decentralizacija – Jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje yra įtvirtinta nacionaliniame ir vietos lygmenyje.
- Nevyriausybių organizacijų dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje, kurios sudaro svarbų vaidmenį sudarant politinę darbotvarkę ir neformaliai koordinuojant skirtingų institucijų veiklas. Tai leidžia išvengti fragmentacijos, kurią turėtų nulemti formaliai egzistuojantis biurokratijos modelis.

ES valstybėse plinta atviras ir lankstus jaunimo politikos valdymo modelis, tačiau reikia pastebėti, kad horizontalesni bei lankstesni valdymo būdai nebūtinai lemia didesnę suinteresuotųjų dalyvavimą ir įtraukimą. Tai galime iliustruoti ES viešajai politikai skirtu valdyti atvirojo koordinavimo metodu. Atvirojo koordinavimo metodas turėtų įtraukti visus suinteresuotuosius ir užtikrinti „iš apačios į viršų“ informacijos perdavimą, kuris turėtų paveikti Europinio lygmens tikslų formulavimą ar performulavimą (Salamon, 2004). Tačiau atvirojo koordinavimo metodo praktinio taikymo patirtis rodo, kad nepaisant tam tikro pilietinės visuomenės įtraukimo, dominuoja riboti ir technokratiški procesai, kuriuose dalyvauja didelis vietinių valstybės tarnautojų ir ES pareigūnų skaičius, ir visa tai vyksta uždareme politikos tinkle. Naujųjų politikos instrumentų taikymas pirmiausia nukreiptas į nacionalinę valdžią ir veda prie politikos formavimo technokratizacijos.

Viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo problemos tyrimuose daug dėmesio skiriama organizacijų ir jose veikiančių žmonių elgsenai. Tačiau jeigu pripažįstame, kad politikos formavimas ir įgyvendinimas yra procesas, kuriame dalyvauja tam tikros institucijos, arba jų „tinklas“, kyla klausimas, kaip jos sąveikauja. Užsienio mokslininkai (Parsons, 2001; Levine, White, 1961; Peters, 1998) analizavo tarporganizacinių santykių prigimtį, viešosios politikos formavimą ir įgyvendinimą organizacijų grupių tinklų kontekste. Šių mokslininkų darbuose didelis dėmesys skiriamas motyvams, kurie turėtų skatinti atskiras valstybės institucijas dalyvauti įgyvendinant viešąsias programas. W. Parsons (2001) teigia, kad ši motyvacija gali būti dvejopa: grįsta galia ir priklausomybe arba paremta organizacijų bendradarbiavimu. Praktinė šių dviejų dalyvavimo priešasčių tipų išraiška pasireiškia politikos įgyvendinimo vertikalumu ir horizontalumu. Pirmuoju atveju (grįsta galia ir priklausomybe) institucijų dalyvavimas įgyvendinant viešąsias programas yra griežtai hierarchinis – yra pagrindinė institucija, atsakinga už politikos įgyvendinimą bei institucijos,

griežtai vykdančios vadovo pavedimus (Parsons, 2001). Antruoju atveju (paremta organizacijų mainais) yra aptinkamas horizontalusis lygiaverčių dalyvių bendradarbiavimas. Pastaruoju atveju viešosios programos dalyviai patys numato vykdomas priemones bei apie tai informuoja koordinatorių. Anot V. Nekrošio ir R. Vilpišausko (2003) viešosios politikos įgyvendinimo modelį nulemia viešosios politikos bruožai: tam tikros viešosios politikos tiesiog turi horizontalios politikos bruožų ir todėl būtent dėl tokio politikos pobūdžio, įgyvendinant šias politikas yra efektyviau naudoti horizontalųjį įgyvendinimo metodą. Tais atvejais, kai „Vyriausybės prioritetams ir strateginiams tikslams yra būdingas horizontalus pobūdis, jų įgyvendinimas priklauso nuo daugelio ministerijų bei kitų viešojo administravimo įstaigų centriniu lygiu ir kituose valdymo lygiuose (vietos savivaldoje) pastangų (Vilpišauskas, Nekrošius, 2005).

2 pav. Vertikalios ir horizontalios politikos įgyvendinimas

Šaltinis: Parsons W., Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas. Vilnius: Eugrimas, 2001

Pateiktame paveiksle matyti skirtumas tarp vertikalios ir horizontalios politikos įgyvendinimo. Vertikalios politikos įgyvendinimo atveju institucija, atsakinga už politikos įgyvendinimą, programos įgyvendinime dalyvaujančioms institucijoms priskiria priemones, kurias pagal kompetenciją šios institucijos įgyvendina. Kadangi mechanizmas yra prievartinis, jo pagrindinis trūkumas yra tas, kad institucijai neturint pavaldžių organizacijų tam tikros specifinės kompetencijos ribose ji neturi imperatyvių galių priversti kompetentingą, bet nepavaldžią struktūrą dalyvauti įgyvendinant programą (Vilpišauskas, Nekrošius, 2005). Vertikalios politikos įgyvendinimo stiprioji pusė – visa rezultatų našta tenka įgyvendinančiam ir koordinuojančiam institucijai, todėl ji atsakingai parenka dalyvius siekdama maksimaliai efektyvios bendros veiklos bei detalai planuoja priemones, dalyviai visą savo dėmesį skiria įgyvendinti vienai politikai, todėl tikėtinas našesnis dalyvių darbas (Parsons, 2001).

Horizontalios politikos įgyvendinimo atveju dalyvių tikslai siejasi su politikos tikslais, todėl įgyvendinant šios politikos priemones dalyviams nereikalingas spaudimas – jie savo noru įsitraukia į veiklą. Pagrindiniai šio mechanizmo trūkumai dalyvaujančių institucijų interesų spektro platumas, koordinuojančios institucijos neturėjimas prievartinio įrankio užtikrinti testinei institucijų veiklai, priemonės numato patys dalyviai, todėl koordinuojanti institucija gali tik atkreipti dalyvių dėmesį į tai, kad vienas ar kitas sektorius neaprepiamas vykdomų priemonių visumos, tačiau negali dalyvių priversti minimus sektorius įtraukti vykdomų priemonių sąrašą (Vilpišauskas, Nekrošius, 2005). Šio modelio trūkumas pasireiškia dar ir tuo, kad koordinuojanti institucija nieko nelemia politikos įgyvendinimo priemonių planavimo etape (ji parengia politikos koncepciją, strategiją, bet vykdomas priemonės planuoja pačios institucijos) – taigi nepaisant to, kad institucijos, planuodamos veiklą gali planuoti priemones, kurios geriau išnaudos jų žmogiškuosius išteklius, niekas nėra tikras dėl to, kad šios priemonės padės įgyvendinti politiką. Horizontalios politikos įgyvendinimo modelis turi ir stipriąją pusę – dalyvių ir koordinatoriaus sąveiką sąlygoja abipusiai naudingi mainai. Dalyviai turi daugiau motyvacijos atlikti darbus gerai, nes jų galutinis tikslas nėra tiesiog užbaigti nurodytus darbus – dalyvių trumpalaikiai, o kartais ir ilgalaikiai tikslai siejasi su politikos įgyvendinimo tikslais.

Mokslininkai tyrinėjantys Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Europos sąjungoje pabrėžia šios politikos sudėtingumą ir tai, kad Europos Sąjungos valstybėse ši politika įgyvendinama taikant įvairius institucinius modelius – tiek horizontaliųjų, tiek ir mišrų (Haar, Copeland, 2011). Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama Jaunimo politika turi daug horizontalios politikos bruožų. Bendradarbiavimas ir veiklos koordinavimas vykdomas visomis kryptimis: tiek horizontaliai (tarp atskirų šalies bendrosios politikos sričių bei tarp valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų), tiek vertikalčiai (tarp vyriausybės ir apskričių ar savivaldybių administracijų).

2. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS

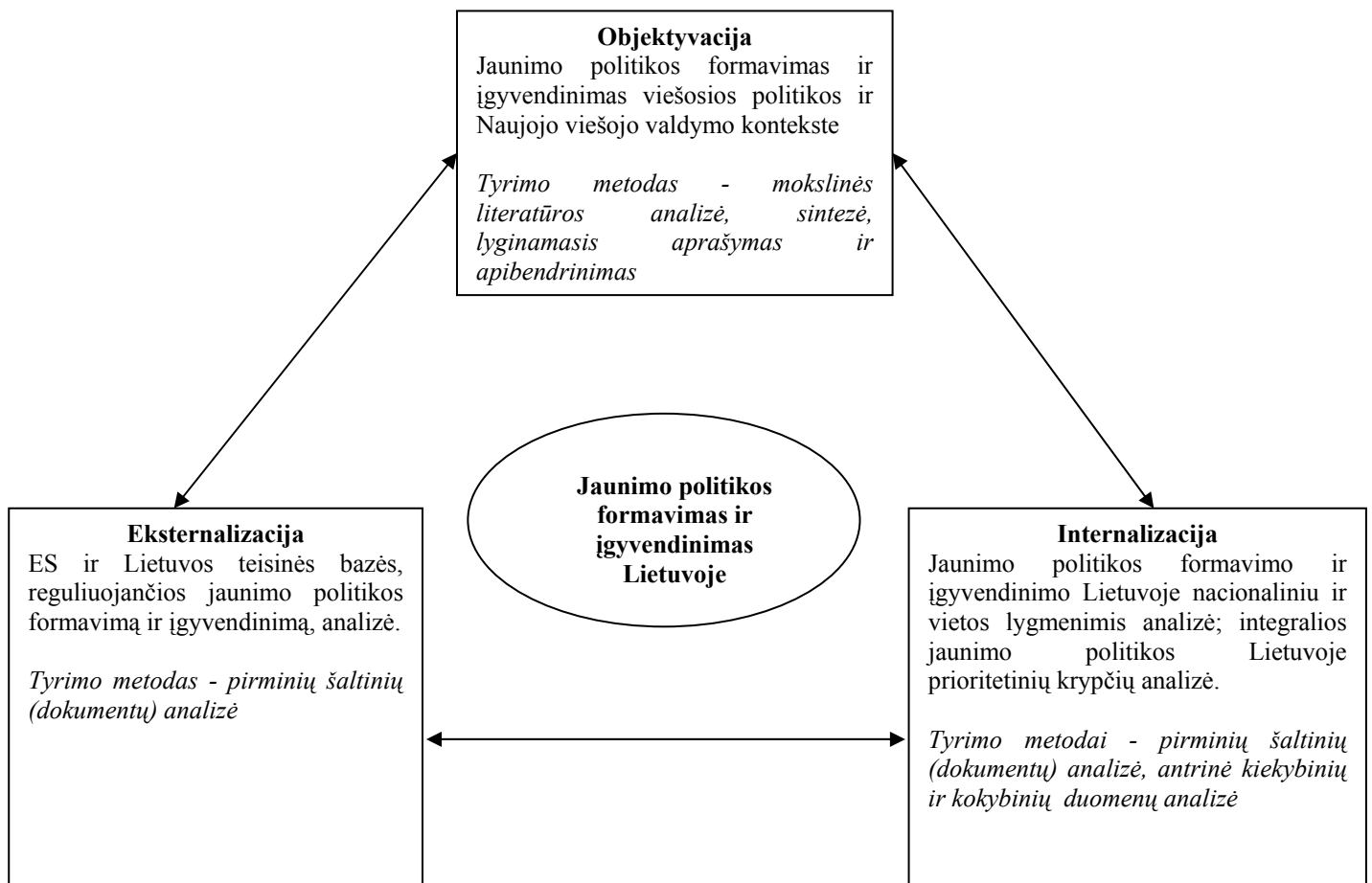
2.1. Tyrimo metodologija

Tyrimo metodologija grindžiama:

Socialinio konstrukcionizmo teorija (angl. *social constructionism*) kurioje teigiama, kad „tam tikros srities žinios yra mūsų socialinės praktikos ir institucijų arba sąveikos ir sąlygų aptarimo tarp atitinkamų socialinių grupių produktas“ (Gasper, 1999). Tarp pagrindinių socialinio konstrukcionizmo asmenybių minimi šie sociologijos mokslo atstovai – P. L. Bergeris (Berger) ir T. Lukmanas (Luckmann, 1999), J. Gergen (2001). Kaip epistemologija, socialinis konstrukcionizmas teigia, kad *tyrimo dėmesys turėtų būti sutelktas į sąveiką, procesus ir socialinę praktiką*. Be to, K. J. Gergen (2001) pasisakė, kad socialinis konstrukcionizmas „užduoda naujovišką klausimų rinkinį – dažnai vertinamąjį, politinį ir pragmatinį“. Todėl šis teorinis-metodologinis požiūris leidžia į jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizę įtraukti ne tik mokslinį žinojimą, t. y. nagrinėti ne tik akademinį požiūrį į jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, bet ir viešosios politikos atstovų, praktikų ir tyrėjų formuojamą jaunimo politikos sampratą, jos formavimą ir įgyvendinimą. Remiantis socialinio konstrukcionizmo teorija jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizė, skirstoma objektyvizacijos, internalizacijos ir eksternalizacijos etapus, apimančius tiek teorijos, tiek tyrimų, tiek viešosios politikos, tiek kasdieninės praktikos analizę.

- **Objektyvizacijos** etapas susijęs su subjektyvių prasmų, procesų, veiksmų, nuostatų ir t. t. suobjektyvinimu. Todėl jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas *viešosios politikos kontekste* analizuojamas remiantis mokslininkų W. Parsons (2001), Th. R. Dye (1972), P. A. Sabatier (1986), A. Raipos (2002) nuostatomis apie *pliuralistinį viešosios politikos kūrimo procesą ir viešosios politikos proceso analizės formavimo ir įgyvendinimo procesus*. J. Newman (2005), A. M. Kjaer (2004), A. Raipa (2009), S. P. Osborne (2010), M. Bevir (2007), H. Fredericson, K. Smith (2003), B. G. Peters (1998), M. Bevir, (2007) idėjomis ir nuostatomis apie Naujojojo viešojo valdymo taikymą viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose.
- **Eksternalizacijos** etapas susijęs su žinojimo ateityje programavimu, kitaip tariant, tuo, kas pažinu arba pažintina, kas ateityje gali tapti arba taps žinojimu. Todėl magistre analizuojamos tokios šio etapo apraiškos: ES ir Lietuvos teisinės bazės, reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, analizė.

- **Internalizacijos** etapas susijęs su socializacija, kurios metu internalizuojami – suvokiami ir interpretuojami – objektyvūs procesai. Todėl magistro darbe analizuojamos tokios šio etapo apraiškos: jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis analizė. Integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių krypčių analizė atliekama remiantis „ES Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos 2010–2018 m.“ ir „Investicijų ir galimybių suteikimas“ (ES jaunimo strategija, 2009) išskirtomis iniciatyvomis dėl integralios jaunimo politikos plėtojimo šalyse: horizontalus integralumas; tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas; darbas su jaunimu; faktais grindžiamos politikos formavimas; stebėseną ir vertinimas; testinimas.

3 pav. Teorinis-metodologinis tyrimo analizės instrumentas

2.2. Tyrimo metodai

1. *Mokslinės literatūros analizė, sintezė, lyginamasis aprašymas ir apibendrinimas* pasitelkiami teoriškai apibrėžti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą viešosios politikos ir Naujojo viešojo valdymo kontekste.

2. *Pirminių šaltinių (dokumentų) analizė* – ES ir Lietuvos jaunimo politiką, reguliuojančių teisinių bei strateginių dokumentų analizė, kurios tikslas išsiaiškinti jaunimo politikos tikslus, jaunimo politikos pokyčius ES ir Lietuvos lygmeniu, Lietuvos jaunimo politikos atitikimą ES jaunimo politikos prioritetams, Lietuvos Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis. Analizės metu buvo išanalizuotos nuo 1960 m iki 2010 m. adaptuotos 95 priemonės siekiant gerinti jaunimo padėtį ES. Šias priemones apima: direktyvos, veiksmų programos, rezoliucijos, atvirojo koordinavimo metodas, Tarybos išvados ir deklaracijos.
3. *Antrinė kiekybinių ir kokybinių duomenų analizė* – siekiant ištirti Lietuvos Jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis bei atskleisti integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetines kryptis, atlikta šių tyrimų duomenų analizė:
  - „Jaunimo dalyvavimas įgyvendinant regioninę jaunimo politiką“ tyrimo ataskaita, 2010. VŠĮ „Nacionalinės plėtros institutas, Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija, Lietuvos Jaunimo organizacijų taryba.
  - Gečienė, I., Nevinskaitė, L. Narkūnaitė, V., Vitanauskaitė, R., Masonas, S., Trumpulytė, S. (2009). Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas (II dalis).
  - Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Klaipėdos miesto, Jonavos rajono, Šiaulių miesto, Kelmės rajono, Telšių rajono, Lazdijų rajono, Skuodo rajono, Šiaulių miesto, savivaldybių vertinimo ataskaitos (2010). VŠĮ „Savivaldos plėtros institutas.
  - „Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008. VŠĮ „Socialinių inovacijų institutas.
  - Gečienė, I., Buzaitytė-Kašalynienė, J., Jankūnienė, V., Vitanauskaitė, R., Cimperman, P. (2008). Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas (I dalis). Savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių apklausa. Tyrimo ataskaita. Vilnius: VŠĮ Socialinių inovacijų institutas.

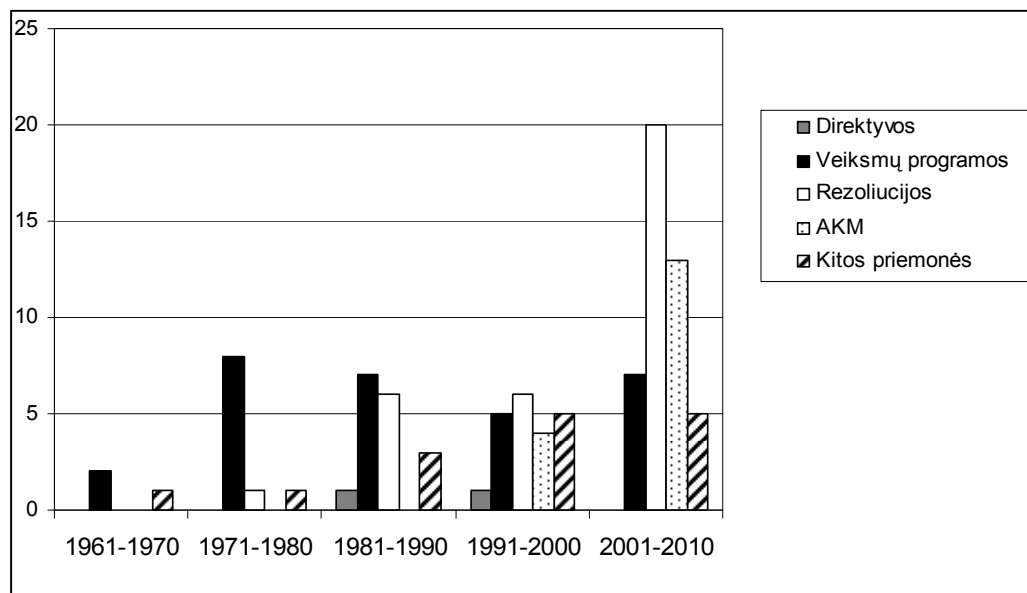
3. JAUNIMO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE ANALIZĖ

3.1 Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo eksternalizacija

Šiame skyriuje nagrinėjami su jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sistema Lietuvoje ir jos kūrimo šaltiniais susiję svarbiausi Lietuvos dokumentai ir ES strategijos, gairės, programos, direktyvos, komunikatai ir kt. dokumentai. Galima teigti, kad Lietuvos jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą sąlygoja ES jaunimo politika bei jos prioritetai. Europos Komisija ir kitos ES institucijos parengė nemažai dokumentų, deklaruojančių ES jaunimo politiką ir jos prioritetus. Skyriuje bus pristatomi tik pagrindiniai iš jų, turintys daugiausiai įtakos Lietuvoje formuojamos ir įgyvendinamos jaunimo politikos sistemos koncepcijai.

3.1.1. ES teisės bazės, reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, analizė

Jaunimo politikos svarbą ES mastu įrodo faktas, kad nuo 1960 m iki 2010 m. išviso buvo adaptuotos 95 priemonės siekiant gerinti jaunimo padėtį ES. Šias priemones apima: direktyvos, veiksmų programos, rezoliucijos, atvirojo koordinavimo metodas, Tarybos išvados ir deklaracijos. 4 paveiksle pateikiama ES jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemonių skaičius 1961-2010 m. dinamika.

4 pav. ES jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemonių skaičius 1961-2010 m. (vnt).

Šaltinis: sudaryta autorės (analizuotų dokumentų sąrašas pateikiamas 1 priede)

ES dokumentų analizė parodė, kad ES politikos aktyvumas jaunimo srityje nuolat auga, tačiau didžiausias aktyvumas pasireiškė (net 50 proc. išaugo) 2000-2010 metų laikotarpiu. Tai

galime susieti su 2001 m. paskelbta Baltąją knygą „Naujas postūmis Europos jaunimui“, Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje sistemos atnaujinimu (2010–2018 m.) (2009) ir Europa 2020 strategijos iniciatyva „Judus jaunimas“ (2010). Išskyrus dvi direktyvas¹, kurios skirtos veiklos sričiai „sveikata ir gerovė“, ES jaunimo politikos teisės aktai ir dokumentai yra teisiškai neprivalomos priemonės. Be to, 2001-2010 m. laikotarpiu iki tol buvusias populiariausias veiksmų programas kaip jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemones ES, pakeitė ES tarybos rezoliucijos ir atvirojo koordinavimo metodas. Tokius pokyčius nulėmė 1990-aisiais metais ES Jaunimo politikos pripažinimas kaip vienos iš svarbiausių ES viešosios politikos sričių ir pavyzdinės iniciatyvos „Judus jaunimas“ (2010), kuria siekiama padėti jaunuoliams spręsti jiems kylančias problemas ir tapti sėkmingais žinių ekonomikos dalyviais, sukūrimas. „Judus jaunimas“ - tai bendra darbotvarkė, kuria nustatyti nauji svarbiausi veiksmai, stiprinama jau vykdoma veikla ir užtikrinamas kitos veiklos įgyvendinimas ES ir nacionaliniu lygmeniu, drauge laikantis subsidiarumo principo (Judus jaunimas, 2010). Šia iniciatyva tikimasi sutelkti atitinkamų ES 2014–2020 m. finansinių programų (švietimo, jaunimo, judumo mokymosi tikslais) bei struktūrinių fondų lėšas vadovaujantis labiau integraciniu požiūriu.

Reikia atkreipti dėmesį, kad nors Jaunimui skirtos ES programos įgyvendinamos nuo 9-ojo dešimtmečio pabaigos - politinis bendradarbiavimas jaunimo reikalų srityje buvo pradėtas tik po to, kai 2001 m. buvo paskelbta Baltoji knyga „Naujas postūmis Europos jaunimui“ (European Commission White Paper, 2001). Komisijos Baltosios knygos parengimas tapo svarbiausiu strateginiu dokumentu jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui ES. Jos pagrindu 2002 m. buvo sukurta Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistema, paremta atvirojo koordinavimo metodo taikymu jaunimo reikalų srityse ir geresnių jaunimo aspektų įtvirtinimu kitose politikos srityse (pirmą kartą ES strateginiame dokumente atsiranda Jaunimo politikos kaip turinčios horizontalios politikos bruožų aspektas). Baltosios knygos (2001) pagalba pradėtas bendradarbiavimo procesas ir atvirojo koordinavimo metodo taikymas šioje srityje suteikė galimybę išplėsti ir pagilinti debatus jaunimo klausimais Europos, nacionaliniu, ir pačių suinteresuotųjų – jaunimo – lygmenyje, taip siekiant užtikrinti jaunimo dalyvavimą jaunimo politikos formavimo ir paslaugų teikimo procesuose. Šiame dokumente taip pat buvo atkreiptas dėmesys į Europos Jaunimo forumo (*angl. European Youth Forum*) kaip pagrindinės „skėtinis“ organizacijos, vienijančios nacionalinių jaunimo organizacijų tarybų ir tarptautinių jaunimo nevyriausybinų organizacijų, vaidmens sustiprinimą įgalinant jaunimą aktyviai dalyvauti ir įsitraukti į jaunimo

---

¹ Direktyvoje nustatomi tikslai, kuriuos turi pasiekti valstybės narės. Jos pačios pasirenka priemones, kuriomis tų tikslų sieks. Direktyva gali būti skirta vienai, kelioms arba visoms valstybėms narėms. Tam, kad direktyvos nuostatų poveikį pajustų ir paprastai piliečiai, valstybių narių įstatymų leidėjai turi patvirtinti direktyvos nuostatų perkėlimo į vidaus teisę priemones, kuriomis nacionalinė teisė pakeičiama taip, kad atitiktų direktyvoje nustatytus tikslus (ES teisės taikymas (2010). Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/eu_law/directives/directives_lt.htm

politikos formavimą Europoje, priskiriant tarpininkės tarp jaunų žmonių ir sprendimų priėmėjų vaidmenį. Siekiant įgyvendinti Baltojoje knygoje iškeltus uždavinius suformuoti keturi Jaunimo politikos teminiai prioritetai (Komisijos Komunikatas Tarybai, 2004):

1. aktyvus dalyvavimas;
2. informavimas;
3. savanoriška veikla;
4. geresnis susipažinimas su jaunimo reikalais ir geresnis jų supratimas.

Nors „minkštasis valdymo metodas“ (įtvirtintas Baltojoje knygoje „Naujas postūmis Europos jaunimui“ kaip jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo instrumentas ES) suteikė galimybę sutelkti nacionalines institucijas ir padaryti jaunimui skirtą veiklą politiškai regimesnę, tačiau vis dėlto turėjo trūkumų. Visų pirma, nustatyti tikslai buvo tik kokybiniai t.y. nevertinami skaitine išraiška. Antra, atsakomybė už tikslų įgyvendinimą priskirta valstybėms narėms, tikslai nebuvo įtraukti į Europos lygmeniu koordinuojamus nacionalinius veiklos planus.

Atsižvelgdama į šiuos trūkumus bei siekdama unifikuotesnio ir nuoseklesnio požiūrio į Jaunimo politikos klausimus 2005 m. ES Taryba peržiūrėjusi Lisabonos strategiją (kurios tikslas – pasiekti, kad Europa taptų konkurencingiausia žinių pagrindu augančia ekonomika pasaulyje) priėmė Europos jaunimo paktą (European Youth Pact, 2005). Paktu siekiama gerinti **užimtumą, integraciją ir socialinę pažangą** (pavyzdžiui, didinant jaunimo užimtumą, imantis iniciatyvos sumažinti mokyklos nebaigusių jaunų asmenų skaičių, kviečiant darbdavius ir įmones prisiimti atsakomybę už jaunimo profesinę integraciją, skatinant jaunimo verslumo jausmą) ir tobulinti **švietimą, mokymą bei mobilumą** (European Youth Pact, 2005). Tai pirmas kartas kai jaunimo politika taip ryškiai pasirodo ES lygmenyje. Reikia atkreipti dėmesį, kad Europos jaunimo paktas Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemą papildė nauja kryptimi, kurioje akcentuojamos jaunimo problemos ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui skirtos Lisabonos partnerystės pagrindinėse srityse. Akcentuojama Europinio lygio struktūrinio dialogo su jaunimu, apie jam įtaką turinčias politikos sritis, pavyzdžiui, išradingai naudojant informacijos technologijas ir nuolat rengiant konferencijas, kuriose dalyvautų jaunimas, jaunimo organizacijos, jaunimo klausimų srityje dirbantys mokslo darbuotojai ir politikai, plėtojimo svarba. Europos jaunimo pakte (European Youth Pact, 2005), siekiant veiksmingos ir tvarios jaunimo politikos formavimo, įtvirtintas tarpsektorinis požiūris atitinkamose politikos srityse. Konstatuojama, kad atviras koordinavimo metodas ir Europos jaunimo paktas yra pagrindinės priemonės, skirtos plėtoti jaunimo politiką Europoje.

2009 m. balandžio 27 d. Komisija paskelbė komunikatą, kuriame apibūdinama nauja ES jaunimo strategija: „Investicijų ir galimybių suteikimas“. Strategijos tikslas – sukurti bendradarbiavimo jaunimo klausimais sistemą, kuri būtų naudojama ateinančią dešimtmetį (ES

jaunimo strategija, 2009). Šiame komunikate išdėstyta Europos būsimos jaunimo politikos strategija. Taip pat siūloma toliau taikyti atvirąjį koordinavimo metodą derinant su tęsiamu struktūrizuotu dialogu su jaunimu (pirmą kartą įtvirtintas Jaunimo pakte - 2005). Šios strategijos parengimas pirmą kartą glaudžiai susiejamas su jaunimo padėties vertinimo tyrimais ir statistika: 2009 m. parengta ES jaunimo ataskaita, kurioje pateikiami surinkti duomenys apie jaunimo padėtį Europoje (EU Youth Report, 2009). Atsiranda kiekybiniai vertinimo rodikliai (ES komisija siūlo ES bendradarbiavimą jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje grįsti kas trejus metus atliekamu jaunimo padėties vertinimu ES nacionalinėse valstybėse), kuriais remiantis bus koreguojami prioritetai, kas treji metai skelbiama jaunimo politikos tikslų įgyvendinimo ataskaita. Komisija siūlo naują bendradarbiavimo sistemą grįsti trijų tikslų, susijusių su atnaujinta socialine darbotarke, (Europos Parlamento rezoliucija, 2010) strategiją (ES jaunimo strategija, 2009):

- sukurti daugiau švietimo ir užimtumo galimybių jaunimui;
- sudaryti geresnes sąlygas jaunimui ir skatinti jo dalyvavimą visuomenėje;
- skatinti abipusį visuomenės ir jaunimo solidarumą.

Atlikus ES jaunimo strategijos: „Investicijų ir galimybių suteikimas“ (ES jaunimo strategija, 2009) analizę galime išskirti šiuos jos privalumus:

- Įtvirtinami aiškūs politikos tikslai ir prioritetai. Strategijos tikslams pasiekti priskiriama dvi ar trys veiklos sritys, nurodomi galimi veiksmai pirmiesiems trejiems metams (2010–2012 m.), kurių pagal atitinkamą kompetenciją gali imtis valstybės narės ir Komisija (laikomasi nuostatos, kad Jaunimo politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos priklauso vis sudėtingesnei, daugelio lygmenų valdymo sistemai. Šios organizacijos yra susiję ne tik su nacionaline valdžia, tačiau ir su regionine bei savivaldos valdžia, o taip pat su ES lygmens institucijomis).
- Ilgalaikis ir trumpalaikis planavimas. Kitas svarbus aspektas yra tai, kad ES jaunimo strategijoje ilgalaikis planavimas derinamas su trumpalaikiais prioritetais (atsiranda ES jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimo galimybės).
- Taikomas tarpsektorinis požiūris. ES jaunimo strategijoje siūlomi veiksmai susiję su skirtingomis viešosios politikos sritimis.
- Struktūrizuoto dialogo su jaunimu plėtojimas. Siekiant vietos, regionų, nacionalinių jaunimo tarybų įtraukties, pavienių jaunuolių dalyvavimo formuojant ir įgyvendinant ES jaunimo politikos prioritetines sritis, 2010 m. pirmą kartą įsteigta darbo grupė, sudaryta iš valstybių narių ir Europos jaunimo forumo atstovų. Šios grupės tikslas – persvarstyti struktūrizuotą dialogą su jaunimu ir įvertinti ES jaunimo politikos prioritetus. Taigi galime teigti, kad naujojoje strategijoje praplečiamos struktūrizuoto dialogo su jaunimu funkcijos: suteikiama stebėtojo kaip įgyvendinama strategija vaidmuo, konsultatoriaus (Valstybės

narės raginamos vykdam nacionalinę jaunimo politiką nuolat ir reguliariai konsultuotis su jaunimu) vaidmuo.

2009 m. lapkričio 27 d. Taryba siekdama patobulinti ES jaunimo politiką priėmė rezoliuciją dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.). Siekiant pabrėžti ES jaunimo politikos kompleksiskumą ir tarpsektorinį bendradarbiavimą Rezoliucijoje pavadinimo žodis „strategija“ pakeistas į žodį „sistema“. Nors apskritai Tarybos rezoliucijoje laikomasi bendro Komisijos komunikato požiūrio, galime išvelgti keletą skirtumų (žr. 2 lentelė):

2 lentelė

ES jaunimo strategijos: „Investicijos ir galimybių suteikimas“(2009) ir „Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.)“ lyginamoji analizė

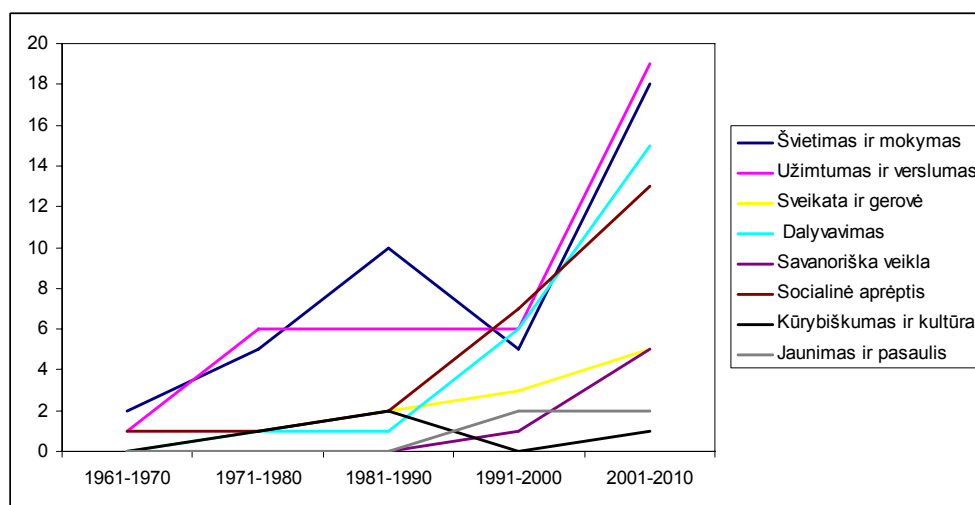
Kriterijus	ES jaunimo strategija: „Investicijos ir galimybių suteikimas“ (2009)	Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje atnaujinta sistema (2010–2018 m.)
Tikslai	<ol style="list-style-type: none"> 1. sukurti daugiau švietimo ir užimtumo galimybių jaunimui; 2. sudaryti geresnes sąlygas jaunimui ir skatinti jų dalyvavimą visuomenėje; 3. skatinti abipusį visuomenės ir jaunimo solidarumą. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. sukurti daugiau galimybių ir užtikrinti lygias galimybes visiems jaunuoliams švietimo srityje ir darbo rinkoje; 2. skatinti visų jaunuolių aktyvų pilietiškumą, socialinę aprėptį ir solidarumą.
Veiklos sritys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Švietimas; 2. Užimtumas; 3. Kūrybingumas ir verslumas; 4. Sveikata ir sportas; 5. Dalyvavimas; 6. Socialinė įtrauktis; 7. Savanoriška veikla; 8. Jaunimas ir pasaulis. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Švietimas ir mokymas; 2. Užimtumas ir verslumas; 3. Sveikata ir gerovė; 4. Dalyvavimas; 5. Savanoriška veikla; 6. Socialinė aprėptis; 7. Jaunimas ir pasaulis; 8. Kūrybiškumas ir kultūra.
Tarpsektorinis požiūris	Su jaunimu susiję klausimai sprendžiami taikant ES ir nacionalinio lygmens politikos tarpsektorinius metodus. Jaunimo politikos priemonės taikomos tokiose srityse kaip vaiko ir šeimos politika, švietimas, lyčių lygybė, užimtumas, būstas ir sveikatos priežiūra.	Darbo su jaunimu rėmimas ir plėtojimas laikomas įvairias sritis apimančius klausimus. Akcentuojama, kad darbas su jaunimu yra plati sąvoka, apimanti labai įvairią jaunimo, su jaunimu vykdomą ir jam skirtą socialinio, kultūrinio, šviečiamojo ar politinio pobūdžio veiklą. Tokia veikla taip pat vis daugiau apima sportą ir jaunimui skirtas paslaugas.
Dialogas su jaunimu	2010 m. iš valstybių narių ir Europos jaunimo forumo atstovų įsteigta darbo grupė. Struktūrizuotas dialogas su jaunimu vykdomas kiekvienais metais. Nustatyta darbo grupės susitikimų tematika. Akcentuojamas vietos, regionų, nacionalinių jaunimo tarybų, socialinių partnerių įtrauktis, pavienių jaunuolių dalyvavimas, plėtojant struktūrizuotą dialogą su jaunimu.	Dialogo temos derinamos su bendrais ES bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje tikslais ir kiekvieno darbo ciklo prioritetais. Akcentuojamas dialogo plėtojamas vietos, regionų, nacionalinių ir ES lygiais įtraukiant jaunimo reikalų srityje dirbančius mokslinių tyrimų darbuotojus bei su jaunimu dirbančius asmenis.
Tarpusavio	Nustatyti du mokymosi būdai:	Tarpusavio mokymasis yra pagrindinis šios

mokymasis siekiant geresnio politikos formavimo	<ul style="list-style-type: none"> • aukšto lygio seminarai – tais atvejais, kai svarbiausias politinis bendradarbiavimas; • darbas grupėse – tais atvejais, kai reikalinga techninė patirtis. 	bendradarbiavimo sistemos elementas. Nustatyti šie mokymosi būdai: <ul style="list-style-type: none"> • mokymasis iš geriausių jaunimo politikos įgyvendinimo praktikos pavyzdžių įvairiose valstybėse narėse; • konferencijų ir seminarų rengimas pasitelkiant aukšto lygio forumus ar ekspertų grupes; • Studijų ir analizių atlikimas jaunimo politikos klausimais.
Įgyvendinimas	Valstybės narės yra pagrindinės veikėjos, įgyvendinančios strategiją. Taikomas tarpsektorinis požiūris ir atvirojo koordinavimo metodas. Akcentuojamas regionų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas ir jų veiklų koordinavimas.	Įgyvendinant Jaunimo politiką taikomas dvejopas požiūris: <ul style="list-style-type: none"> • konkrečios iniciatyvos jaunimo reikalų srityje kūrimas, t. y. konkrečiai jaunimui skirta politika ir veiksmai, pavyzdžiui, neformaliojo švietimo, dalyvavimo, savanoriškos veiklos, darbo su jaunimu, judumo ir informavimo srityse; • iniciatyvų integravimas, t. y. integruojamos iniciatyvos, kuriomis sudaromos sąlygos laikytis įvairias sritis apimančio požiūrio, kai formuluojant, įgyvendinant ir vertinant politiką bei veiksmus kitose politikos srityse, kurie turi svarios reikšmės jaunimo gyvenimui, turi būti tinkamai atsižvelgiama į jaunimo klausimus. Darbo metodai remiami šiomis įgyvendinimo priemonėmis: žinių gilinimu, tarpusavio mokymusi, pažangos ataskaitų teikimu, rezultatų skleidimu, stebėseną ir struktūriniu dialogu.
Faktais grindžiamas politikos formavimas	Eurostato duomenų, nacionalinių ataskaitų, Europos lygmens ataskaitų apie Jaunimą naudojimas formuojant ES jaunimo politikos tikslus ir prioritetus. Nustatyta rengti kas trejus metus bendrą ES jaunimo padėties ataskaitą.	Kiekvieno darbo ciklo pabaigoje rengiama Europos Sąjungos jaunimo reikalų ataskaita. ES jaunimo reikalų ataskaitą sudaro dvi dalys: bendra Tarybos ir Komisijos ataskaita (politinė dalis) bei patvirtinamieji dokumentai (statistikos ir analizės dalis). ES jaunimo reikalų ataskaitoje įvertinama pažanga, padaryta siekiant bendrų sistemos tikslų, ir pažanga, susijusi su naujausiame darbo cikle nustatytais prioritetais, bei nurodyti geriausios praktikos pavyzdžiai. ES jaunimo reikalų ataskaita grindžiama valstybių narių parengtomis nacionalinėmis ataskaitomis jaunimo reikalų ir kitose susijusiose politikos srityse bei kita turima informacija ir statistiniais duomenimis.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis ES jaunimo strategija. Investicijos ir galimybių suteikimas. Atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas, taikomas sprendžiant jaunimo problemas ir suteikiant jiems daugiau galimybių. (Bruselis, 2009.4.27 KOM(2009) 200 galutinis); Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.) 2009 m. lapkričio 27 d. (2009/C 311/01).

Šių dviejų ES strateginių dokumentų analizė parodė, kad Europos bendradarbiavimo

jaunimo politikos srityje atnaujintoje sistemoje (2008-2010) sustiprinamos nuostatos dėl jaunimo užimtumo ir verslumo, lygių galimybių, socialinės sanglaudos, gerovės, kovos su socialine atskirtimi. Taip pat pakeisti kai kurių veiklos sričių pavadinimai, sukurta kultūros veiksmų sritis, pertvarkyta kūrybingumo ir verslumo veiksmų sritis - verslumą pridodant prie užimtumo, o kūrybiškumą – prie kultūros. Be to, Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje atnaujintoje sistemoje (2008-2010) paašškinti darbo metodai, grindžiant juos darbo ciklais, prioritetais, kurie nustatyti kiekvienam iš šių ciklų, ir išsamiai aprašyti įgyvendinamosiomis priemonėmis, t. y.: žinių gilinimu, tarpusavio mokymusi, pažangos ataskaitų teikimu, rezultatų skleidimu, stebėsenai ir struktūriniu dialogu. Abejuose dokumentuose akcentuojama ES jaunimo politikos įgyvendinimo nuolatinės stebėsenos ir vertinimo, struktūrinio dialogo su jaunimu ir jaunimo organizacijomis, kurio metu nuolat būtų bendrai apžvelgiami prioritetai, Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje įgyvendinimas ir tolesnė veikla, svarba. Pabrėžiama, kad atvirojo koordinavimo metodo taikymo jaunimo reikalų srityje sėkmė priklauso nuo valstybių narių politinio išsipareigojimo ir veiksmingų darbo metodų taikymo nacionaliniu ir ES lygiais. ES jaunimo reikalų ataskaita - viena iš svarbiausių priemonių formuojant įrodymais pagrįstą politiką. Akcentuojama, kad turėtų būti skatinamas atitinkamų valdžios institucijų, jaunimo reikalų srityje dirbančių mokslinių tyrimų darbuotojų, jaunimo ir jaunimo organizacijų bei su jaunimu dirbančių asmenų bendradarbiavimas. Abiejuose dokumentuose teigiama, kad sustiprintas atvirasis koordinavimo metodas yra tinkama bendradarbiavimo sprendžiant jaunimo politikos srities problemas priemonė, nepaisant jo trūkumų, kaip antai riboto naudojimo, teisėtumo stokos, efektyvaus bendradarbiavimo tarp „ekspertų“ ir išrinktų politikų nebuvimo, tinkamo suderinimo su nacionaliniais prioritetais stokos ir aiškiai tarp įvairių lygmenų nepaskirstytos atsakomybės pavojaus (ES jaunimo strategija, 2009; Tarybos rezoliucija, 2009).

5 pav. ES vykdomos jaunimo politikos aktyvumas 8 jaunimo politikos prioritetinės veiklos srityse (vnt.)

Šaltinis: sudaryta autorės (analizuotų dokumentų sąrašas pateikiamas 1 priede)

Analizuojant ES vykdomos jaunimo politikos aktyvumą aštuoniuose ES jaunimo politikos veiklos srityse 2000 - 2010 m. laikotarpiu matyti, kad mažiausiai dėmesio skiriama „pasaulis ir jaunimas“ bei „kūrybiškumas ir kultūra“ veiklos sritims. Pagrindinis dėmesys koncentruojamas į šias ES jaunimo veiklos sritis: „socialinė aprėptis“, „dalyvavimas“, „švietimas ir mokymas“ bei „užimtumas ir verslumas“.

Apibendrinat 2000-2010 m. ES Jaunimo politikos raidą galima teigti, kad bendradarbiavimas jaunimo reikalų srityje – aiškiai struktūrizuota ir išvystyta ES politikos sritis, kuri yra formuojama ir įgyvendinama šiomis kryptimis:

3 lentelė

ES Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo kryptys

ES Jaunimo politikos ramsčiai	ES Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemonė/metodas	ES jaunimo prioritetinės sritys
Aktyvus jaunimo pilietiškumas	Taikomas atvirojo koordinavimo metodas (angl. OMC): nustatomi bendri jaunimo politikos tikslai, rengiamos valstybių narių ataskaitos ir vykdomas struktūrizuotas dialogas su jaunimu	Jaunimo dalyvavimas, informavimas, savanoriška veikla ir geresnis jaunimo pažinimas
Socialinė ir darbo rinkos integracija	Europos jaunimo pakto (European Youth Pact, 2005) pagal Lisabonos strategiją įgyvendinimas	Užimtumas ir socialinė įtrauktis, švietimas ir mokymas, profesinio ir asmeninio gyvenimo derinimas
Jaunimo politikos įtraukimas į kitas politikos sritis	Su jaunimu susiję klausimai sprendžiami taikant ES ir nacionalinio lygmens politikos Tarpsektorinius metodus.	Politikos sričių, kaip vaiko ir šeimos politika, švietimas, lyčių lygybė, užimtumas, būstas ir sveikatos priežiūra, glaudesnė sąveika.

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis ES jaunimo strategija. Investicijos ir galimybių suteikimas. Atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas, taikomas sprendžiant jaunimo problemas ir suteikiant jiems daugiau galimybių. (Bruselis, 2009.4.27 KOM(2009) 200 galutinis). Priega per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:LT:PDF>; Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.) 2009 m. lapkričio 27 d. (2009/C 311/01). Priega per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:311:0001:0001:LT:PDF>.

Apibendrinant reikėtų pasakyti, kad Lietuvos ir ES bendradarbiavimas jaunimo reikalų srityje laikotarpiu iki 2018 m., priklauso nuo ES jaunimo politikos prioritetų integravimo į nacionaliniu lygiu patvirtintas priemones, kurios galėtų padėti siekti atnaujintoje sistemoje nustatytų bendrų tikslų bei sugebėjimo prioritetų įgyvendinimui taikyti numatytas priemones, metodus ir instrumentus tokius kaip: jaunimo politiką formuojančių asmenų bendradarbiavimo plėtojimas ir stiprinimas; jaunimo ir jaunimo organizacijų įtraukimo ir dalyvavimo formuojant politiką, ją įgyvendinant ir vykdant tolesnę veiklą skatinimas ir rėmimas; galimybių gauti kokybiškas orientavimo bei konsultavimo paslaugas sudarymas; galimybių gauti kokybišką su jaunimu susijusią informaciją gerinimas ir informacijos skleidimas visais įmanomais kanalais

vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygiu, taip pat per europinio masto organizacijas; bendradarbiavimo su vietos ir regioninės valdžios institucijomis stiprinimas; geresnio jaunimo padėties supratimo rėmimas, pavyzdžiui, remiant mokslinius tyrimus jaunimo reikalų srityje, mokslinių tyrimų tinklus, specializuotus tyrimus ir t. t.; veiksmingas turimų ES fondų ir programų panaudojimas ir galimybės jais pasinaudoti jaunimui sudarymas.

3.1.2. Lietuvos teisinės bazės, reguliuojančios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, analizė

Lietuvos jaunimo politika yra pripažinta Lietuvos politikos dalis nuo 1996 metų, kuomet Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino „Jaunimo politikos koncepciją“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537), kurioje buvo apibrėžtos valstybinės institucijos, atsakingos už jaunimo politikos principų, tikslų ir uždavinių įgyvendinimą. Koncepcijoje sąvoka jaunimas apibrėžiama, kaip visuomenės narių grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį gyvenančius asmenis, turinčius nuo 16 iki 29 metų (Žin., 1996, Nr. 65-1537). Valstybinė jaunimo politika – valstybės institucijų veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos bei siekiama sudaryti palankias sąlygas jauno žmogaus asmenybės formavimuisi bei integracijai į visuomenės gyvenimą (Žin., 1996, Nr. 65-1537). Koncepcijoje taip pat įtvirtinta viena pažangiausių Europoje sprendimų priėmimo sistemų - įkurta jaunimui aktualius klausimus svarstanti ir sprendimus priimanti Valstybinė Jaunimo reikalų taryba (toliau – VJRT) (sudaroma pariteto principu iš 6 įvairių ministerijų atstovų ir 6 jaunimo organizacijų atstovų) ir tuos sprendimus įgyvendinantis sekretoriatas, numatytas koncepcijos įgyvendinimo finansavimo šaltinis – Valstybinis jaunimo fondas. Valstybinei jaunimo reikalų tarybai, sudarytai iš atskirų ministerijų pareigūnų ir nevyriausybinių jaunimo organizacijų deleguotų atstovų, buvo pavestas tarpžinybinis atskirų ministerijų politikos jaunimo klausimais (apibrėžtais koncepcijoje) koordinavimas ir jaunimo veiklos (jaunimo neformaliojo ugdymo) plėtojimas. Galima teigti, kad „Valstybinė jaunimo politikos koncepcija“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537), pateikta LiJOT Seimui ir nubrėžianti modernios jaunimo politikos gaires Lietuvoje, buvo pirmasis žingsnis palankiam ir aiškiam teisiniui reglamentavimui jaunimo politikos plėtrai Lietuvoje (žr. 4 lentelę).

4 lentelė

„Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“ principų atitiktis modernios Jaunimo politikos Lietuvoje formavimo ir įgyvendinimo aspektu

„Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537) principai	Principo paaiškinimas modernios Jaunimo politikos Lietuvoje formavimo ir įgyvendinimo aspektu
valstybinės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimas turi būti paskirstomas tarp valstybės ir savivaldybės institucijų	Jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje įtvirtinama nacionaliniame ir vietos lygmenyje – decentralizuotas valdymas.

valstybės ir savivaldybės institucijos, sprendamos bendras visuomenės problemas, turi atsižvelgti į specifinius jaunimo poreikius bei interesus	Jaunimo politikos prioritetai formuojami atsižvelgiant į jaunimo padėties tyrimus Lietuvoje, remiantis statistine informacija.
valstybės ir savivaldybių institucijų veikla, kuria įgyvendinami valstybinės jaunimo politikos tikslai, turi būti detalizuojama teisės aktuose	Atsiranda jaunimo politikos funkcijų paskirstymo teisinis reglamentavimas tarp valstybės ir savivaldybių pagal jų kompetencijas.
turi būti užtikrintas nevalstybinių organizacijų dalyvavimas valstybės ar savivaldybių institucijų, įgyvendinančių valstybinės jaunimo politikos tikslus, veikloje	Jaunimo nevyriausybinė organizacijų įtraukimas ir atstovavimas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje
valstybės institucijos turi skatinti ir prioritetiškai remti nevyriausybines organizacijas, prisidedančias prie jaunimo problemų sprendimo ir valstybinės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimo	Valstybės ar savivaldybių parama nevalstybinių organizacijų, įgyvendinančių valstybės jaunimo politikos tikslus, veiklos projektams teikiama viešo konkurso keliu aiškiai apibrėžiant paramos teikimo kriterijus bei prioritetus.

Šaltinis: sudaryta autorės

Akivaizdu, kad šis dokumentas atspindėjo naują, visiškai unikalų požiūrį į jaunimą, jaunimo politiką, jaunimo politiką formuojančias bei įgyvendinančias institucijas (tai pirmasis teisinis dokumentas Lietuvoje, kuriame aiškiai atsispindėjo Europos Tarybos deklaruojami jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo principai): jaunimas įtraukiamas į jam aktualių klausimų sprendimą, vykdant programas bei priemones skirtas jaunimui, valstybės ir savivaldybių institucijos atsižvelgia į jaunimo specifinius poreikius bei interesus, valstybės parama, teikiama viešais ir skaidriais principais, sudarant sąlygas nevyriausybiniams organizacijoms būti valstybės partneriais įgyvendinant valstybės jaunimo politikos tikslus.

Valstybinės jaunimo politikos koncepcijai įgyvendinti 1998 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo 2000–2001 m. programą „Jaunimas Lietuvai“. Programoje buvo išskirti septyni skyriai: pilietiškumo ugdymas; dalyvavimas kultūros ir sporto gyvenime; asmenybės tobulėjimas mokymosi procese; savižudybių, nusikalstamumo, narkomanijos, alkoholizmo, prostitucijos ir AIDS prevencija; pagalba psichinį ir fizinį smurtą patyrusiems asmenims; pagalba nusikaltimus ir kitokius teisės aktų pažeidimus padariusiems asmenims; privalomoji karinė tarnyba. *Reikia atkreipti dėmesį, kad kiekvienam programos uždaviniui įgyvendinti priskirtos skirtingos institucijos – ryškiai atsispindi tarpžinybinio bendradarbiavimo stoka, be to ši programa skirta daugiau pažeidžiamam jaunimui integruoti į visuomeninį gyvenimą.*

Valstybinė jaunimo politikos koncepcija ilgą laiką buvo pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis jaunimo politikos raidą Lietuvoje iki kol 2003 m. patvirtintas dar 2001 m. inicijuotas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Jaunimo politikos pagrindų įstatymas pirmą kartą įtvirtino jaunimo organizacijų bei jaunimo organizacijų tarybų sąvokas ir pripažino jų svarbą ir indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą; įvardytos

atsakingos nacionalinio (VJRT) ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, jaunimo organizacijų tarybų vaidmuo.

Didelę įtaką savivaldybių jaunimo politikos raidai turėjo Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. rugsėjo 24 d. priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7, 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-1095 (Žin., 2002, Nr. 96-4171), kur buvo įtvirtinta, kad *vaikų ir jaunimo teisių apsauga tapo valstybės (perduotos savivaldybėms) funkcija*. Praktiškai tai reiškė, kad 2003 metais visose savivaldybėse turėjo būti kuriamos jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės, kurios išlaikomos iš valstybės biudžeto. Jaunimo reikalų koordinatoriams numatytos pagrindinės funkcijos – padėti savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką.

2004–2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2005, Nr. 40-1290) pirmą kartą atskira dalimi buvo įtrauktas Jaunimo politikos skyrius, kuriame akcentuojama jaunimo verslumo ugdymo stiprinimas, asocijuotų jaunimo struktūrų kūrimasis ir veikla, jų sąveika su vietos savivalda ir kaimo bendruomenėmis stiprinimas, jaunimo organizacijų teikiamų projektų finansavimo didinimas. Būtent 2004–2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa (Žin., 2005, Nr. 40-1290) buvo pagrindas Jaunimo politikos srityje teisinės bazės tobulinimui:

5 lentelė

Teisinės bazės reguliuojančios jaunimo politiką Lietuvoje tobulinimas

2003-2010 m.

Tikslas	Jaunimo politikos srityje teisinės bazės tobulinimas	Įgyvendinimas
Skatinti jaunimo organizacijų susitelkimą, padedanti ugdyti pilietiškumą, spręsti jaunimo problemas karo prievolės atlikimo, švietimo ir mokslo, užimtumo ir apsirūpinimo būstu, laisvalaikio ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sporto, nusikalstamumo prevencijos ir kitose srityse	2005 m. pabaigoje priimtos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos (Žin., 2005, Nr. 144-5238) 2004 – 2008 m.	VJRT pertvarkyta į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas), prie Jaunimo reikalų departamento sudaryta Jaunimo reikalų taryba. Apibrėžta JRT sąvoka ir funkcijos. Remiantis Jaunimo pagrindų įstatymo papildymo (Žin., 2005, Nr. 144-5238) 7 straipsniu Jaunimo reikalų taryba apibrėžiama kaip visuomeniniais pagrindais veikianti prie Jaunimo reikalų departamento iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerystės pagrindu sudaroma taryba, kurios sudėtį ir jos nuostatus socialinės apsaugos ir darbo ministro teikimu tvirtina Vyriausybė. Jaunimo reikalų taryba nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia pasiūlymus Jaunimo reikalų departamentui dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. Taigi galime teigti, kad JRT atlieka patariamąją funkciją formuojant ir įgyvendinat jaunimo politiką Lietuvoje.

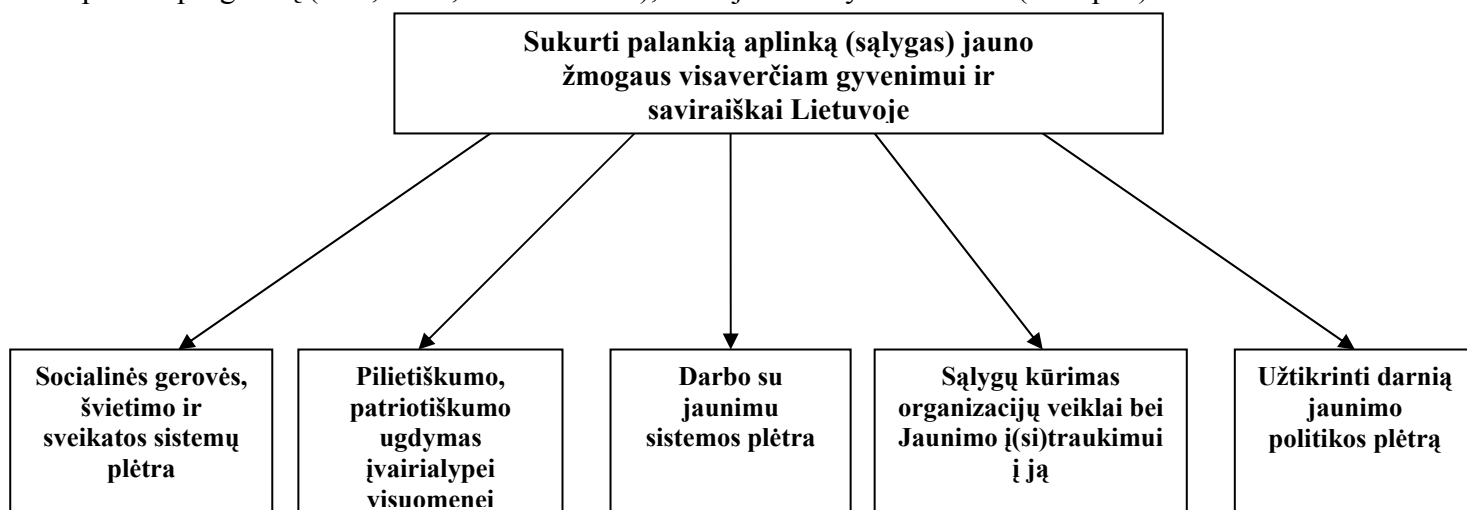
<p>Plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse: skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, teisinį jaunimo teisių apsaugos reguliavimą, gerinti savivaldybių institucijų veiklą formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, tobulinant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, su jaunimu dirbančių specialistų bei savanorių kvalifikaciją, parengti ir įdiegti jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo sistemą</p>	<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 (Žin., 2007, Nr. 95-3825) patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa (toliau programa). Programa įgyvendinama finansuojant valstybės perduotą savivaldybėms vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkciją (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 str. 21 p.)</p>	<p>Įgyvendinant Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programą, buvo patvirtinta daugybė teisės aktų jaunimo politikos srityje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Atsižvelgiant į skirtingą jaunimo politikos įvairiose savivaldybėse įgyvendinimą, skirtingą Jaunimo reikalų tarybos teisinio statuso, funkcijų ir apskritai – rolės jaunimo politikoje supratimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė tipinius jaunimo reikalų tarybų nuostatus (2009 m. sausio 8 d. įsakymo Nr. A1-4). Šie nuostatai pirmą kartą teisiškai reglamentavo savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tikslus ir funkcijas, teises, sudėtį bei darbo organizavimo tvarką. Nuostatose pabrėžiama, kad šis dokumentas yra rekomendacinio pobūdžio ir turi būti suderintas tiek su Vietos savivaldos įstatymu, tiek su Jaunimo politikos pagrindų įstatymu, tiek su poįstatyminio teisės akto galia turinčiu vietos savivaldos veiklos reglamentu. – Reglamentuojant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1042) patvirtintas pavyzdinis savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas, kuriame įvardyta savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus paskirtis, specialieji reikalavimai, pagrindinės funkcijos bei atsakomybė. – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 (Žin., 2008, Nr. 60-2273) patvirtintas jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas, reguliuojantis jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo tikslą, uždavinius, principus, jo organizavimą, vykdymą ir atsiskaitymą.
<p>Stiprinti jaunimo verslumo ugdymą,</p>	<p>Nacionalinė jaunimo</p>	<p>Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir</p>

<p>siekti, kad kuo daugiau jaunų žmonių turėtų sąlygas pradėti savo verslą</p>	<p>verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa (Žin., 2008, Nr. 46-1728)</p>	<p>skatinimo 2008–2012 m. programai (Žin., 2008, Nr. 46-1728) įgyvendinti parengtas programos įgyvendinimo planas. Šio priemonių plano įgyvendinimo kontrolės ir koordinavimo funkcija paskirta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Programos tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą. Pagrindinis šios programos privalumas yra tai, kad joje atsispindi visa apimantis požiūris į jaunimo verslumo skatinimą: švietimo, darbo rinkos, žemės ūkio, profesinio orientavimo, smulkiojo ir vidutinio verslo skatinimo priemonės suderintos taip, kad galėtų stiprinti viena kitos poveikį (užtikrinamas tarpsektorinis bendradarbiavimas įgyvendinant programos uždavinius). Atsakingi vykdytojai: Ūkio ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Jaunimo reikalų departamentas, socialiniai partneriai, savivaldybės, Švietimo ir mokslo ministerija.</p>
<p>Įtvirtinti atvirus jaunimo centrus ir atviras erdves kaip atviro darbo su jaunimu institucines formas, siekiančias paskatinti į prasmingą veiklą ištraukti mažiau galimybių turinčius jaunos žmones, tokiu būdu siekti darbo su jaunimu paslaugų įvairovės ir kokybės, prieinamumo kuo platesniam jaunų žmonių ratui, racionalaus finansinių ir žmogiškųjų išteklių panaudojimo</p>	<p>Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija patvirtinta Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 7 d. Įsakymu Nr. 2V-38-(1.4).</p>	<p>Koncepcija parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 patvirtintą Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 metų programą. Darbo su jaunimu srityje pradėjo veikti savivaldybių ar nevyriausybiniai atviri jaunimo centrai ir įtvirtintos atviros erdvės, besivadovaujančios atviro darbo su jaunimu principais ir kitomis sąlygomis. Reikia paminėti, kad tai jauniausia iš visų minėtų darbo su jaunimu formų Lietuvoje, papildanti aukščiau paminėtas formas, įtraukta į savivaldybių programas nuo 2006 m. Ją vykdo nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių įkurti atviri jaunimo centrai bei pradedančios funkcionuoti atviros erdvės prie įvairių institucijų (bibliotekų, kultūros namų ir kt.).</p>
<p>Plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse: skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, gerinti savivaldybių institucijų jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo veiklą, tobulinti su jaunimu dirbančių specialistų bei savanorių kvalifikaciją, įdiegti ir koordinuoti jaunimo padėties stebėsenos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo</p>	<p>Plėtojant jaunimo politiką savivaldybėse, pasibaigus Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. A1-234 (Žin., 2010, Nr. 70-3476) patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa.</p>	<p>Įgyvendinant Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – patvirtinta „Jaunimo darbuotojų sertifikavimo metodika“ (2010). Ši metodika yra vienas iš pirmųjų žingsnių įteisinant Lietuvos Respublikoje darbą su jaunimu (angl. - youth work) sukuriant jaunimo darbuotojo (angl. k. - youth worker) sertifikavimo metodiką, kuri apibrėžia šio viešąją politiką įgyvendinančio specialisto kvalifikacijos įgijimo, kėlimo ir pripažinimo procedūras. – parengta „Finansuojamų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų

sistemą		veiklos stebėsenos ir kokybės kontrolės sistema (2010). Reikia pabrėžti, kad ši sistema yra universali, nes leidžia stebėti bei vertinti Jaunimo reikalų departamento, savivaldybių, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų finansuojamų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų projektus. <ul style="list-style-type: none"> – parengta „Jaunimo problematikos tyrimų savivaldybėse metodika“ (2010). – parengta „Rekomendacija savivaldybėms dėl jaunimo politikos savivaldybėse ilgalaikės veiksmų programos sudarymo“ (2010).
Sukurti darnią aplinką ir prielaidas plėtoti tęstinę jaunimo politiką Lietuvoje t.y. esamų priemonių plėtojimas ir naujų priemonių, sudarančių palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei, jo sėkmingam integravimuisi į visuomenės gyvenimą ir šiuolaikinę socialinę ekonominę aplinką, sukūrimas, užtikrinantis jaunimo politikos organizavimo ir valdymo tobulinimą ir nuostatų, numatytų Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406), įgyvendinimą.	2008–2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2009, Nr. 33-1268) numatytas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299).	Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų programai (Žin., 2010, Nr. 142-7299) įgyvendinti nustatyta: <ul style="list-style-type: none"> – iki 2010 m. gruodžio 31 d. parengti Plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių planą ir priemones, jį įgyvendinti; – iki 2013 m. gegužės 1 d. parengti Plėtros programos 2014–2016 metų priemonių planą ir priemones, jį įgyvendinti; – iki 2015 m. gegužės 1 d. parengti Plėtros programos 2017–2019 metų priemonių planą ir priemones, jį įgyvendinti.

Šaltinis: sudaryta autorės

Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299), kurioje numatyti šie tikslai (žr. 6 pav.):

6 pav. Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos tikslai

Šaltinis: sudaryta autorės

Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos (pastaba, kai kuriuose dokumentuose įvardijama strategija) universalumą galima apibūdinti šiais aspektais:

- tai pirmas tokio pobūdžio atskiras dokumentas, kuriame suformuluoti jaunimo politikos prioritetai, tikslai, veiksmų kryptys, numatyti tikslai bei uždaviniai, siekiami rezultatai;
- ilgalaikės jaunimo politikos strategija grindžiama oficialiaja informacija, leidžiančia pagrįsta reiškinų analizės atlikimą ir tolimesnių sprendimų priėmimą;
- strategijoje išsikeltiems uždaviniams įgyvendinti užtikrinimas Aplinkos, Finansų, Kultūros, Sveikatos apsaugos, Susisiekimo, Švietimo ir mokslo, Vidaus reikalų, Užsienio reikalų, Ūkio, Žemės ūkio ministerijų bendradarbiavimas;
- jaunimo organizacijos buvo pagrindinės šio dokumento iniciatorės ir kūrėjos, pripažinusios jį esminiu savo veiklos prioritetu ir subūrusios daugiau nei 20 darbo grupių jam įgyvendinti: darbinė grupė – SADM, JRD, LiJOT rengiantys projektą ir politinė darbo grupė: ivairių institucijų ir organizacijų atstovai tarpsektorinio bendradarbiavimo principais (tarpžinybinės darbo grupės). Susitikimuose dėl dokumento kokybės užtikrinimo dalyvavo tyrėjai bei kiti jaunimo politikos ekspertai;
- kuriant ilgalaikę jaunimo politikos strategijos programą pirmą kart centralizuotai buvo surinkta informacija apie visų Lietuvos ministerijų vykdomas programas skirtas jaunimui;
- jaunimo politikos plėtra glaudžiai susijusi su ilgalaikės ir vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais: Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje (Žin., 2002, Nr. 113-5029), 15 LRV programa;
- strategijos įgyvendinimas suskirstomas į trys ciklus, kuriems įgyvendinti praengiami priemonių planai.

Tačiau galime pastebėti, kad strategijoje nėra užtikrinamas tolygus dėmesys visoms jaunimo politikos sritims. Taip pat formuluojant rezultato kriterijus – ne visi duomenys, atspindintys vykdomos veiklos efektą yra renkami, sisteminami ir analizuojami. Nenustatyta strategijos įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimo sistema.

Jaunimo politiką Lietuvoje reglamentuojančios teisinės bazės analizė parodė, kad Lietuvoje sukurta teisinė bazė jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) nustatyti jaunimo politikos įgyvendinimo principai, sritys, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimas ir valdymas. Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti atviroje ir demokratinėje visuomenėje, įgyvendinamos programos, kuriomis skatinamas jaunimo nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas ir įsitraukimas formuojant jaunimo politiką, stiprinami jų ryšiai su valstybės ir savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, teikiama ES

struktūrinių fondų ir kitų ES programų parama jaunimo politikos plėtrai. Laikantis nuostatos, kad sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi, ypatingas dėmesys skiriamas jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui vietos lygmeniu.

Vertinant nacionalinių ir ES tikslų jaunimo politikos srityje koordinavimą, akivaizdu, kad bendri Lietuvos prioritetai jaunimo politikos srityje – socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtojimas, darbo su jaunimu sistemos bei užimtumo infrastruktūros sistemos didinimas, tarpžinybinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas, plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką- savo turiniu atitinka „Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.) keliamus tikslus ir siekiamus pokyčius jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje. LR 15 Vyriausybės veiklos programoje yra numatytas darbo su jaunimo plėtojimas, jaunimo stebėsenos ir informavimo sistemos kūrimas, struktūrinio dialogo su jaunimu stiprinimas. Todėl galima teigti, kad jaunimo politikos srityje Lietuvos strateginių dokumentų ir ES iniciatyvų tikslai yra gerai koordinuojami.

3.2. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje internalizacija

3.2.1. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu Lietuvoje analizė

Remiantis nuostata, kad Jaunimo politikos sistemingumas ir tęstinumas priklauso nuo gebėjimo kokybiškai formuoti ir įgyvendinti jaunimo politiką Lietuvoje, šio skyriaus tikslas yra išanalizuoti Jaunimo politikos valdymą Lietuvoje nacionaliniu lygmeniu. Pačia plačiausia prasme valdymą (angl. Governance) galima apibrėžti kaip valingas pastangas suformuluoti ir įgyvendinti politiką, siekiant ilgalaikių tikslų (Cunningham, 2008). Tačiau dažniausiai išskiriamos dvi valdymo sąvokos. Viena vertus galima akcentuoti valdymo turinį, t.y. kokie politikos instrumentai yra naudojami siekiant įgyvendinti tikslus. Kita vertus valdymas apima struktūras, ryšius ir procesus, kurių pagalba yra kuriama, formuojama, įgyvendinama ir vertinama viešoji politika (Santiago, 2008). Būtent pastarąją prasme, atliekant jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu Lietuvoje analizę, yra naudojamas „valdymo“ terminas. Analizės metu valdymas interpretuojamas kaip procesas, kuriam būdinga nuolatinė poreikių ir problemų analizė, tikslų formavimas ir nuolatinė peržiūra, politikos įgyvendinimo instrumentų parinkimas ir taikymas bei nuolat vykstanti politikos stebėseną ir vertinimas (Professional Policy Making, 2009).

Jaunimo politikos struktūrų veiklą Lietuvoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Šiame įstatyme įtvirtintos pagrindinės jaunimo politikos sąvokos, nustatomi šios politikos įgyvendinimo principai,

apibrėžiamos jaunimo politikos sritys. Itin svarbi įstatymo dalis – jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų įtvirtinimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje. *Tačiau reikia atkreipti dėmesį*, kad Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) nėra išsamiai reglamentuojama Jaunimo politikos valdymo sistemos veikėjai ir jų funkcijos. *Antra*, neištraukiamos ir nedetalizuojamos tokių svarbių jaunimo politikos valdymo sistemos veikėjų kaip LR Seimo sporto ir jaunimo reikalų komisija, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra, funkcijos. *Trečia*, Jaunimo politikos pagrindų įstatymu (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) reorganizuotos šios institucijos:

- Valstybinė Jaunimo reikalų taryba pertvarkyta į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Jaunimo reikalų tarybą;
- Įstatymiškai įvirtinta Jaunimo reikalų tarybos, kaip patariamąsios institucijos Jaunimo reikalų departamentui, statusas.

Siekiant išsamiai ir visapusiškai apibūdinti jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sistemą nacionaliniu lygmeniu tyrime remiamasi ne tik teisės aktų nuostatomis, bet ne mažesnis dėmesys skiriamas ir faktinei institucijų veiklai. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo sistema pateikta 3 priede, kuriame pavaizduotos jaunimo politikos valdyme dalyvaujančios institucijos ir jų ryšiai. Svarbiausių organizacijų funkcijos formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką yra apibendrintos 6 lentelėje.

6 lentelė

Jaunimo politikos valdyme dalyvaujančių svarbiausių organizacijų funkcijos

Politikos formavimas	Sprendimų priėmimas	Seimas; Vyriausybė; Socialinės apsaugos ir darbo ministras Jaunimo ir sporto reikalų komisija.
	Darbotvarkės formavimas, sprendimų projektų rengimas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; Jaunimo reikalų departamentas; Jaunimo reikalų taryba; Lietuvos jaunimo organizacijų taryba.
	Pagalba politikos formavimui: stebėseną, politikos vertinimas, ekspertizė, analizė	Jaunimo reikalų departamentas; Savivaldybių Jaunimo reikalų koordinatoriai; Užsakomieji tyrimai.
Politikos įgyvendinimas	Reguliavimas, priežiūra	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos gerovės departamento Vaikų ir jaunimo skyrius (koordinuoja valstybinės (perduotos savivaldybėms) vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą); Jaunimo reikalų departamentas koordinuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje.

	Finansavimas	SADM, Finansų ministerija, Vyriausybė ir Seimas (dalyvauja skirstant institucinį finansavimą jaunimo politikos programai įgyvendinti); Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (užtikrina tinkamą ir efektyvą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programoje „Veiklus jaunimas“ (2007–2013 m.) per finansines subsidijas projektų įgyvendinimui ir įgyvendinamų projektų kokybės gerinimą); Valstybinė jaunimo reikalų taryba (institucinis jaunimo organizacijų finansavimas); Savivaldybės (projektinis jaunimo organizacijų finansavimas).
--	--------------	--

Šaltinis: sudaryta autorės

Praktiškai formuojant Jaunimo politiką Lietuvoje dalyvauja ne tik šios institucijos. Atsižvelgiant į jaunimo politikos tarpsektorinę prigimtį, teisė aktų projektų rengime pagal kompetenciją įtraukiamos kitos ministerijos ir institucijos atsakingos už tam tikrą jaunimo politikos įgyvendinimo sritį. Galima teigti, kad sistemingas tarpžinybinis, tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje prasidėjo rengiant „Nacionalinę Jaunimo politikos 2011-2019 m plėtros programą“ (Žin., 2010. Nr.142) (*toliau programa*). Patvirtintame „Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių plane“ (2011, Nr. A1-193) (*toliau priemonių planas*) pagal įvairioms ministerijoms ir institucijoms priskiriama įgyvendinti tam tikrą jaunimo politikos sritį. Ši programa svarbi dėl to, kad atsirado dokumentas, kuris įtvirtino ilgalaikius jaunimo politikos sistemos plėtros tikslus ir prioritetus, skatinant informacijos dalinimąsi, bendradarbiavimą ir bendrą veiklos gairių suderinimą tarp įvairių institucijų ir organizacijų, kurios rengia įvairias priemones ir vykdo į jaunimą orientuotą veiklą (žr. 7 lentelė).

7 lentelė

**Tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas įgyvendinant jaunimo politiką
Lietuvoje**

Uždaviniai	Atsakingi vykdytojai
1 tikslas. UŽTIKRINTI ĮVAIRIAUS JAUNIMO POREIKIUS ATITINKANČIĄ SOCIALINĖS APSAUGOS, ŠVIETIMO IR SVEIKATOS SISTEMŲ PLĖTRĄ	
Jaunimo užimtumo didinimas, sąlygų gerinimas jaunoms šeimoms būsto išsigijimui, migracijos problemų mažinimas, jaunimo nusikalstamumo prevencija, jaunimo sveikatos stebėseną	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas), Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Lietuvos darbo birža), Aplinkos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, savivaldybės
2 tikslas. UGDYTI SAMONINGĄ, PILIETIŠKĄ, PATRIOTIŠKĄ, BRANDŽIĄ, KULTŪRINGĄ IR KŪRYBINGĄ JAUNO ŽMOGAUS, GEBANČIO BŪTI AKTYVIA ĮVAIRIALYPĖS VISUOMENES DALIMI, ASMENYBĖ	
Neformalaus ugdymo plėtojimas, kultūrinės edukacijos didinimas, pilietinių kompetencijų didinimas	Kultūros ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo informacinių technologijų centras, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras,

	Jaunimo reikalų departamentas, savivaldybės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos šaulių sąjunga
3 tikslas. IŠPLĖTOTI IR KOORDINUOTI DARBO SU JAUNIMU SISTEMĄ IR UŽTIKRINTI JAUNIMO UŽIMTUMO INFRASTRUKTŪROS PLĖTRĄ	
Jaunimo darbuotojo sistemos parengimas ir įdiegimas, atvirų erdvių kūrimas jaunimo užimtumui ir ugdymui didinti, pagalbos centrų plėtojimas, socialinės atsakomybės skatinimas.	Jaunimo reikalų departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas, savivaldybės, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras,
4 tikslas. SUDARYTI PALANKIAS SĄLYGAS NUOSEKLIAM IR KOKYBIŠKAI JAUNIMO IR SU JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLAI, SIEKIANT AKTYVESNIO JAUNIMO Į(SI)TRAUKIMO Į ORGANIZUOTĄ VEIKLĄ	
Paramos teikimas jaunimui ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, jaunimo skatinimas aktyviau dalyvauti vietos bendruomenių gyvenime, nevyriausybinių organizacijų ir savanoriškoje veikloje, plėtoti tautinių mažumų jaunimo aktyvumo dalyvavimą pilietiniame gyvenime.	Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Jaunimo reikalų departamentas, Užsienio reikalų ministerija
5 tikslas. UŽTIKRINTI ŽINYBŲ IR SEKTORIŲ BENDRADARBIAVIMĄ PLĖTOJANT DARNIĄ, FAKTAIS IR ŽINIOMIS GRĮSTĄ JAUNIMO POLITIKĄ	
Struktūrizuotos jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemos sukūrimas, jaunimo padėties sistemos sukūrimas, žinybų ir sektorių bendradarbiavimo vietos savivaldos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis plėtojimas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentas, Statistikos departamentas, Švietimo ir mokslo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis „Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių planu“ patvirtintu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2011 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-193

Didelis organizacijų, dalyvaujančių jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo procese skaičius, ir kompleksinės jaunimo problemos, lemia tai, kad ypač sudėtingų problemų sprendimui neretai pasitelkiamos darbo grupės. Teoriškai tai yra geras sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo mechanizmas, jei norima formuoti konsensuą tarp svarbiausių veikėjų ir norima agreguoti žinias patirtį ir gebėjimus, kuriuos turi skirtingose organizacijose (pvz. SADM, ŠMM, JRD, URM, LDB ir kitur) dirbantys su skirtingomis jaunimo politikos sritimis asmenys. Be to, „Nacionalinės Jaunimo politikos 2011-2019 m plėtros programos“ (Žin., 2010. Nr.142) ir priemonių plano rengimo sudėtingumą nulėmė būtinos sąsajos su Europos Tarybos ir Europos Sąjungos jaunimo politikos planavimo dokumentais, ilgalaikės ir vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais ir politine darbotvarke Lietuvoje (strategijos, tarpžinybinės programos, LRV programa). Dažniausiai įgyvendinant vieną priemonę dalyvauja kelios organizacijos, tačiau nėra priskirtos institucijos, kuri būtų atsakinga už tam tikros priemonės įgyvendinimą atsakingų organizacijų koordinavimą. Bendras priemonių įgyvendinimo koordinavimas yra priskirtas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Priemonių plane nėra nurodyta planuojamų rodiklių, kuriuos vykdytojai turi pasiekti per tam tikrą laikotarpį. Nustatyta, kad Plėtros programa ir jos priemonės finansuojamos iš

atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme atitinkamoms institucijoms, atsakingoms už priemonių įgyvendinimą, patvirtintų bendrųjų asignavimų ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka gautų lėšų. Įgyvendinant Nacionalinę jaunimo politikos programą daugiausia pinigų - per trejus metus 43 mln. litų - numatoma skirti jaunimo konsultacijoms renkantis profesiją. Kitų plane pateiktų priemonių įgyvendinimui numatoma skirti mažesnes sumas - dešimtis ar šimtus tūkstančius litų arba finansavimas išvis nenumatomas. Rengiant nacionalinę jaunimo politikos strategiją pirmą kartą buvo svariai atsižvelgta į įvairių suinteresuotų pusių pozicijas, į strategijos rengimą įtrauktos jaunimo NVO ir jų skėtinės organizacijos, ypač stiprinant tarpžinybinius už jaunimo politikos įgyvendinimą atsakingų institucijų ryšius.

Jei valdymą apibūdintume, kaip nuolat besitęsiantį ciklą, tai pagalbą politikos formavimui yra paskutinė šio ciklo dalis, kuri seka politikos formavimą ir įgyvendinimą. Lietuvoje pagalbos jaunimo politikos formavimui funkcija yra mažiausiai suprantama ir išplėtotą sritis. Tai galime susieti su tuo, kad Lietuvoje jaunimo politikos valdyme kol kas neįsitvirtino duomenimis ir rodymais pagrįsta sprendimų priėmimo sistema. Pagalbos jaunimo politikos formavimui tikslą galime apibūdinti kaip duomenis ir įrodymus, leidžiančius tobulinti politiką. Duomenimis ir įrodymais grįsta jaunimo politika didina efektyvumą, rezultatyvumą, poveikį ir naudingumą. Todėl būtina atlikti nuolatinę jaunimo politikos stebėseną, vertinimą ir peržiūrą (žr.8 lentelę).

8 lentelė

Pagalba, duomenimis ir įrodymais grįstos, jaunimo politikos formavimui

	Pagalba jaunimo politikos formavimui
Funkciją įgyvendinančios organizacijos	Jaunimo reikalų departamentas, Jaunimo reikalų koordinatorius, užsakomieji tyrimai ir vertinimai.
Tikslai	Teikti duomenis ir įrodymus, leidžiančius tobulinti jaunimo politiką ir už ją atsiskaityti.
Lygmuo	Jaunimo reikalų departamentas-nacionalinis lygmuo, jaunimo reikalų koordinatorius-vietos lygmuo.
Objektas	Renkami ir analizuojami duomenys apie jaunimo politikos (jos programų): -tinkamumą (tikslų atitikimą jaunimo poreikiams); -poveikį (kaip pasikeitė jaunimo padėtis vykdomos programos, jaunimo politikos laikotarpiu); -tęstinumą (ar užtikrinamas vykdomos programos, jaunimo politikos tęstinumas).

Šaltinis: sudaryta autorės

Reikia pastebėti, kad Lietuvoje stebėsenos, vertinimo ir peržiūros funkcijos nėra sistemingai integruojamos į jaunimo politikos valdymo ciklą. Taip pat nėra institucijų, kurios sistemingai vykdo šia funkciją. Atskirus stebėsenos, vertinimo ir peržiūros elementus sudaro jaunimo reikalų departamento (*toliau JDR*), jaunimo reikalų koordinatoriaus (*toliau JRK*), socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veikla ir užsakomieji tyrimai. Šiuo metu tik 50 proc.

jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse atlieka jaunimo padėties tyrimus. Paskutinis jaunimo situacijos tyrimas Lietuvoje atliktas 2007 m. Tyrimų skaičius žymiai išaugo JRD įgyvendinant projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. Projekto metu atlikti septyniose savivaldybėse jaunimo padėties tyrimai ir jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse vertinimai, sukurtos „Ilgalaikė jaunimo problematikos tyrimų koncepcija (2010)“ ir „Jaunimo problematikos tyrimų metodika tyrimams savivaldybėse“ (2010). Dauguma tyrimų yra skirti naujų jaunimo politikos savivaldybėse instrumentų kūrimui ir jų vertinimui, tačiau tik maža jų dalis siekia apibendrinti jaunimo politikos įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu. Tai neleidžia sistemingai kaupti žinių apie tai, kokie jaunimo politikos instrumentai kuria didžiausią naudą jaunimo padėties gerinimui visuomenėje. JRD savarankiškai neatlieka stebėsenos, vertinimo, peržiūros tyrimų, tačiau yra svarbiausias tokių tyrimų užsakovas, kurie yra perkami konkurso būdu, t.y. juos atlieka samdyti tyrėjai ir konsultantai. Vertinimo studijos yra skirtos ES „Veiklus jaunimas“ programai vertinti.

JRD svetainėje viešai paskelbta 19 užsakomųjų tyrimų. Didžiausią grupę šiuo metu atliktų tyrimų sudaro savivaldybėse atlikti jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimai (7) ir jaunimo situacijos tyrimai (7). Likusias grupes sudaro metodikų rengimas (3), koncepcijų (2) ir rekomendacija savivaldybėms dėl ilgalaikės jaunimo programos sudarymo.

Apibendrinat JRD užsakomųjų atliekamų tyrimų pobūdį, galima išskirti į tris bendras tendencijas. *Pirma*, dauguma užsakomųjų tyrimų yra atliekami, patenkinti tuo metu kylančius informacijos ir rekomendacijų poreikius. *Antra*, tyrimai yra atliekami naudojant ES struktūrinius fondus (pvz. 7 atlikti jaunimo situacijos tyrimai ir jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimas). Pasibaigus finansavimui toks būdas neužtikrina tyrimų tęstinumo ir paplitimo kitose savivaldybėse. *Kita vertus*, parengta „Jaunimo problematikos tyrimo metodika“ (2010) leis kitoms savivaldybėms naudoti šį tyrimo instrumentą. *Ketvirta*, atsižvelgiant, kad dauguma tyrimų yra užsakomojo pobūdžio, gali kilti prasto koordinavimo rizika, kai tyrėjai neatsižvelgia į jau atliktų tyrimų rezultatus. Todėl prasminga, kad tyrėjai būti sukonzentruoti vienoje organizacijoje, pvz. JRD. Todėl galima daryti prielaidą, kad šiuo metu Lietuvoje formuojant jaunimo politiką nacionaliniu ir vietos lygmenimis nėra sistemingai vykdomos pagalbos politikos analizei funkcijos – stebėseną, vertinimą ir peržiūrą.

Apibendrinant šį skyrių galima teigti, kad:

- Jaunimo politikos srityje yra parengti ilgos ir vidutinės trukmės strateginiai dokumentai, nubrėžiantys jaunimo politikos plėtros gaires, taip pat kasmet rengiami trumpos trukmės strateginiai dokumentai – institucijų strateginiai planai.
- Aktyvus ministerijų ir kitų institucijų dalyvavimas rengiant „Nacionalinės Jaunimo politikos 2011-2019 m plėtros programą“ (Žin., 2010. 114) užtikrina tarpsektorinį ir

tarpinstitucinį bendradarbiavimą įgyvendinant socialinės apsaugos, darbo, švietimo, kultūros ir kitų su jaunimu susijusių valdymo sričių priemones, padedančias plėtoti jaunimo galimybes įvairiose srityse;

- Pernelyg silpnus ryšius tarp Nacionalinės Jaunimo politikos plėtros 2011-2019 m. programoje“ (Žin.,2010. Nr.114) keliamų strateginių tikslų ir finansuojamų priemonių gali nulemti, tai kad SADM (koordinuojanti strategijos įgyvendinimą) neturi realių finansinių švertų (be ES struktūrinės paramos), galinčių lemti jaunimo politikos įgyvendinimo kokybę. Tai galime iliustruoti tokiais pavyzdžiais: socialinei atskirčiai mažinti „Nacionalinės Jaunimo politikos plėtros 2011-2019 m. programos priemonėms skirta ES struktūrinių fondų pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos I prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ lėšos. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos 2011 metais – 1,11 mln. litų. Ypač svarbu paminėti, kad esminius pokyčius jaunimo politikos įgyvendinimo srityje nulėmė projektai “Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką” ir „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ įgyvendinami pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonę „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“ (VP1-4.1-VRM-07-V).

- Lietuvoje stebėsenos, vertinimo ir peržiūros funkcijos nėra sistemingai integruojamos į jaunimo politikos valdymo ciklą. Taip pat nėra institucijų, kurios sistemingai vykdo šia funkciją. Atskirus stebėsenos, vertinimo ir peržiūros elementus sudaro JRD, JRK, SADM veikla ir užsakomieji tyrimai. Šiuo metu tik 50 proc. jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse atlieka jaunimo padėties tyrimus. Paskutinis jaunimo situacijos tyrimas Lietuvoje atliktas 2007 m. atsižvelgiant, kad dauguma tyrimų yra užsakomojo pobūdžio, gali kilti prasto koordinavimo rizika, kai tyrėjai neatsižvelgia į jau atliktų tyrimų rezultatus. Todėl prasminga, kad tyrėjai būti sukonzentruoti vienoje organizacijoje, pvz. JRD. Todėl galima daryti prielaidą, kad šiuo metu Lietuvoje formuojant jaunimo politiką nacionaliniu ir vietos lygmenimis nėra sistemingai vykdomos pagalbos politikos analizei funkcijos – stebėsenos, vertinimo ir peržiūra.

3.2.2. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje vietos lygmeniu analizė

Atsižvelgiant į tai, kad jaunimo politikos plėtra yra sėkminga, kai sprendimai, susiję su jaunimu, priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi, labai svarbu analizuoti jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą vietos lygmeniu. Siekiant stiprinti jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybių teritorijose, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 7 straipsnyje nustatyta, kad vaikų ir jaunimo teisių apsauga priskirta prie valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų. Jaunimo politikos

formavimas ir įgyvendinimas savivaldybėse reglamentuotas Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) 8 straipsniu, kuriame teigiama, kad *savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką vietos lygmeniu*. Šią funkciją padeda atlikti savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius ir savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Taigi galima teigti, kad jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas savivaldybėse apima tiek sąlygų jaunimo politikai plėtoti sudarymą, tiek patį politikos formavimo ir įgyvendinimo procesą (situacijos įvertinimą, prioritetų nustatymą, priemonių nustatymą ir įgyvendinimą), tiek rezultatų įvertinimą.

Tiriant jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje vietos lygmeniu būtina akcentuoti, kad esminis vaidmuo jaunimo politikos koordinavime tenka dviems pagrindinėms savivaldybės jaunimo politikos veikėjams: jaunimo reikalų koordinatoriui ir jaunimo reikalų tarybai. Todėl magistro darbe analizuojamos šių jaunimo politikos veikėjų funkcijos, teisinis reglamentavimas, veiklos efektyvumas bei įtaka formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką savivaldybėje.

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba yra visuomeniniais pagrindais prie savivaldybės tarybos veikiantis kolegialus organas, turintis nuolatinės ar laikinosios komisijos statusą, įsteigtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) ir Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu (Žin., 2003, Nr. 119-5406) bei savivaldybės tarybos veiklos reglamentu. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406) reglamentuojama, kad Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba.

Siekiant plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 (Žin., 2007, Nr. 95-3825) buvo patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa. Atsižvelgdami į skirtingą jaunimo politikos įvairiose savivaldybėse įgyvendinimą, skirtingą Jaunimo reikalų tarybos teisinio statuso, funkcijų ir apskritai – rolės jaunimo politikoje supratimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė tipinius jaunimo reikalų tarybų nuostatus (2009, Nr. A1-4), įtvirtinančias savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tikslus ir funkcijas, teises, sudėtį bei darbo organizavimo tvarką.

Remiantis Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniais nuostatais, savivaldybių jaunimo reikalų tarybų funkcijas galima suskirstyti į tris grupes (žr. 9 lentelė).

Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos funkcijos

Analizuoti	<ul style="list-style-type: none"> •Inicijuoti ir vykdyti tyrimus susijusius su jaunimu •Jaunimo poreikius •Organizacijų situaciją •Kitų savivaldybių veiklą, tarptautines patirtis
Siūyti ir inicijuoti	<ul style="list-style-type: none"> •Su jaunimu susijusius sprendimus savivaldybės tarybai •Jaunimo programų turinį •Nuomonę klausimais susijusiais su jaunimu •Finansavimo dydžius bei tvarką
Vertinti	<ul style="list-style-type: none"> •Jaunimo politikos kokybės vertinimas •Programų ir projektų efektyvumo vertinimas •Sprendimų pasekmių analizė

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis „Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniais nuostatais“ Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu, 2009, Nr. A1-4

Iš funkcijų matyti, kad savivaldybių jaunimo reikalų tarybai yra priskirta koordinuoti savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą, užtikrinti jaunų žmonių dalyvavimą, sprendžiant savivaldybės jaunimo politikos klausimus bei stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų ar įstaigų ir jaunimo bei su jaunimu dirbančių organizacijų.

Nors šios dvi priemonės (Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa (Žin., 2007, Nr. 95-3825) ir Tipiniai jaunimo reikalų tarybų nuostatus (2009, Nr. A1-4)) sudarė prielaidą jaunimo politikos įgyvendinančių institucijų savivaldybėse sustiprėjimui bei savivaldybių jaunimo reikalų tarybų skaičiaus didėjimui savivaldybėse (2009 m.-2010 m. laikotarpiu jaunimo reikalų tarybų skaičius savivaldybėse išaugo nuo 43 iki 49), galima išvelgti keletą esminių problemų turinčių įtakos sėkmingam jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui savivaldybėse. *Pirma*, Jaunimo pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) 8 straipsnyje nėra įtvirtinamas jaunimo reikalų tarybos privalomasis steigimas < *Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba* >. *Antra*, detaliau paanalizavus Savivaldybių jaunimo reikalų tarybos tipinius nuostatus (2009, Nr. A1-4) galime išvelgti neatitikimą Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymui, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymui bei kitiems LR teisės aktams: Savivaldybių jaunimo reikalų tarybos tipinių nuostatų 10. punkte teigiama kad „*Jaunimo taryba lygiateisės partnerystės pagrindu sudaroma iš savivaldybės institucijų ar įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į Jaunimo tarybą deleguoja savivaldybėje veikianti regioninė jaunimo reikalų taryba. Jaunimo tarybos narių skaičių nustato savivaldybės taryba*“. Regioninės jaunimo reikalų tarybos statusas nėra apibrėžtas Jaunimo politikos pagrindų įstatyme. Turėtų būti formuluojama regioninė jaunimo organizacijų taryba, kurios funkcijas ir statusą apibrėžia Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). *Trečia*, atlikus jaunimo reikalų tarybos sudėties analizę, paaiškėjo, kad tik 24 iš 49 savivaldybių jaunimo reikalų tarybų yra sukurtos

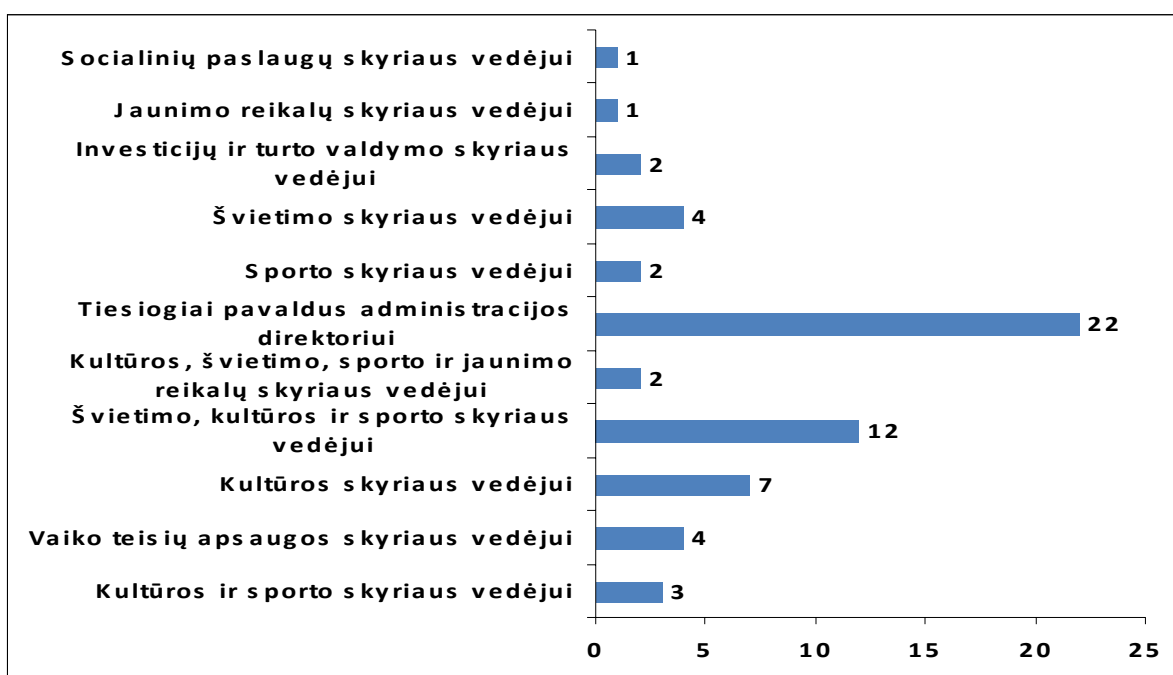
Jaunimo politikos pagrindų įstatymo nustatyta tvarka – regioninėms jaunimo organizacijų taryboms deleguojant jaunimo atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą (*toliau SRT*). Jaunimo atstovų neįtraukimas į jaunimo reikalų tarybos sudėtį apriboja jaunimo galimybes dalyvauti tarpžinybinėse grupėse, komisijose, vykdomų programų, priemonių, projektų jaunimui stebėsenoje ir vertinime, planavimo dokumentų susijusių su jaunimo klausimais rengime. 43 proc. jaunimo deleguotų atstovų į savivaldybės jaunimo reikalų teigė, kad nėra įtraukiami į tarpžinybinių struktūrų savivaldybėse sudėtį ir veiklą („Jaunimo dalyvavimas įgyvendinant regioninę jaunimo politiką“ tyrimo ataskaita, 2010) Menką jaunimo dalyvavimą jaunimo politikos formavime savivaldybėse patvirtina 2010 m. atliktas „Jaunimo dalyvavimo tyrimas“ (tyrimo metu apklausta 48 jaunimo reikalų koordinatoriai ir 143 savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nariai), kuriame buvo identifikuota jaunimo dalyvavimo jaunimo politikoje situacija ir ją įtakojantys pagrindiniai veiksniai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad daugiau kaip 50 proc. savivaldybių sudarydamos SJRT ir organizuodamos jų veiklą pažeidžia atitinkamus teisės aktus: 27 savivaldybėse iš 50 SJRT sudarytos jaunimo atstovus deleguojant ne RJOT, bet kitokia tvarka, nors RJOT veikia 30 savivaldybių; 9 savivaldybėse iš 50 SJRT sudarytos ne pariteto principu; 10 savivaldybių iš 50 SJRT posėdžiai organizuojami rečiau nei 4 kartus per metus (Jaunimo dalyvavimo tyrimas, 2010). *Ketvirta*, tik 9 proc. SJRT Lietuvoje pateikia pasiūlymus dėl jaunimo politikos priemonių savivaldybės veiklos planų sudarymo grupei („Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008), todėl galime teigti, kad daugumoje savivaldybių šios tarybos yra nepakankamai stiprios. Šiuo metu tik 60 proc savivaldybių jaunimo reikalų tarybos turi savo veiklos planą, patvirtintą savivaldybės tarybos.

Apibendrinant galima teigti, kad jaunimo dalyvavimas priimant sprendimus Lietuvos savivaldybėse yra gana žemo lygio. Pagrindinė to priežastis savivaldybės politika, nesudaranti sąlygų jaunimui aktyviai ir kokybiškai dalyvauti savivaldybių jaunimo reikalų tarybose. Jauniems žmonėms suteikiama galimybė reikšti savo nuomonę, bet realiai jie praktiškai nedalyvauja priimant sprendimus. Reikalinga konkretinti savivaldybių jaunimo reikalų tarybos teises ir funkcijas bei stiprinti savivaldybės jaunimo reikalų tarybas, kaip tarpinstitucinį bendradarbiavimą, planavimą ir stebėseną užtikrinančias struktūras.

Nuo 2003 metų vaikų ir jaunimo teisių apsaugai tapus valstybės deleguota funkcija savivaldybėms, visose Lietuvos savivaldybėse buvo galutinai įsteigti jaunimo reikalų koordinatorių etatai (iš viso 59). Detalios jaunimo reikalų koordinatoriaus funkcijos savivaldybėse buvo apibrėžtos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakyme Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“, kuriame teigiama, kad jaunimo reikalų koordinatoriai prižiūri ir inicijuoja jaunimo politikos vykdymui reikalingas priemones, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus. Siekdami tinkamai bendradarbiauti jaunimo reikalų srityje, suinteresuotoms institucijoms ir asmenims teikia informaciją apie jaunimo

politikos įgyvendinimą savivaldybėje, bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentu ir kitomis institucijomis, jaunimo organizacijomis, neformaliosiomis jaunimo grupėmis, dalyvauja plėtojant bendradarbiavimą su užsienio šalių savivaldybėmis jaunimo politikos srityje. Iš funkcijų matyti, kad jaunimo reikalų koordinatoriui suteiktas tarpininko tarp savivaldybės politikų, tarnautojų, Jaunimo reikalų departamento bei jaunimo vaidmuo.

Pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašyme (2008, Nr. A1-68) reglamentuojama, kad Jaunimo reikalų koordinatorius yra pavaldus ir atskaitingas savivaldybės administracijos direktoriui arba Jaunimo reikalų skyriaus vedėjui, tačiau atlikta Lietuvos Savivaldybių administracijų struktūrų analizė parodė, kad realiai egzistuoja skirtingas jaunimo reikalų koordinatoriaus pavaldumas savivaldybėse (žr. Pav. 7).

7 pav. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pavaldumas Lietuvos savivaldybių administracijų struktūrose (vnt)

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis 60 Lietuvos savivaldybių administracijos struktūromis (žr. 2 priedas).

Lietuvos savivaldybių administracijos struktūrų analizė parodė, kad 22 (37 proc.) savivaldybių reikalų koordinatoriai yra tiesiogiai pavaldūs administracijos direktoriui, 12 (20%) Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjui, 4 (7 proc.) Vaiko teisės apsaugos skyriaus vedėjui, likusieji Švietimo skyriaus, Sporto skyriaus, Socialinių paslaugų skyriaus, Kultūros skyriaus vedėjams. Tik vienoje savivaldybėje yra įkurtas jaunimo reikalų skyrius, dvejose savivaldybėse jaunimo politikos koordinavimas ir įgyvendinimas priskirtas Kultūros, sporto, švietimo ir jaunimo reikalų skyriui. 2-ųjų jaunimo reikalų koordinatorių pavaldumas priskirtas Investicijų ir turto valdymo skyriam, kurie nuturi nieko bendro su jaunimo politikos įgyvendinimu savivaldybėse. Iš pateiktų duomenų matyti, kad jaunimo reikalų koordinatoriai dažniausiai yra pavaldūs švietimo,

kultūros, sporto reikalus kuruojantiems skyriams, kurie apima keletą jaunimo politikai svarbių sričių. Todėl galime daryti prielaidą, kad savivaldybėse jaunimo reikalų koordinatoriams dažniausiai priskiriama įgyvendinti švietimo, laisvalaikio, neformalaus ugdymo, kultūros, sporto ir sveikatingumo jaunimo politikos sritis. Reikia atkreipti dėmesį, kad jaunimo reikalų koordinatoriaus pavaldumas tam tikram skyriui, o ne tiesiogiai administracijos direktoriui, gali nulemti papildomų su jaunimo politika įgyvendinimu nesusijusių funkcijų vykdymą. Socialinių inovacijų instituto atlikta jaunimo reikalų koordinatoriaus apklausa parodė, kad net trečdalyje savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriai skiria daugiau nei 30 proc. savo laiko su jaunimo politikos įgyvendinimu nesusijusioms funkcijoms vykdyti („Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008). Papildomų funkcijų suteikimas jaunimo reikalų koordinatoriams pažeidžia Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 7 straipsnį kuriame teigiama, kad vaikų ir jaunimo teisių apsauga priskirta prie valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų. Šiai funkcijai vykdyti finansavimas yra skirtas iš valstybės biudžeto. Šiuo metu 49 iš 60 jaunimo reikalų koordinatorių yra valstybės tarnautojai kaip ir nurodo Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Todėl reikia tobulinti jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymą, konkretinant jaunimo reikalų koordinatoriaus funkcijas ir atsakomybės sritis, bei skatinti savivaldybes jį taikyti.

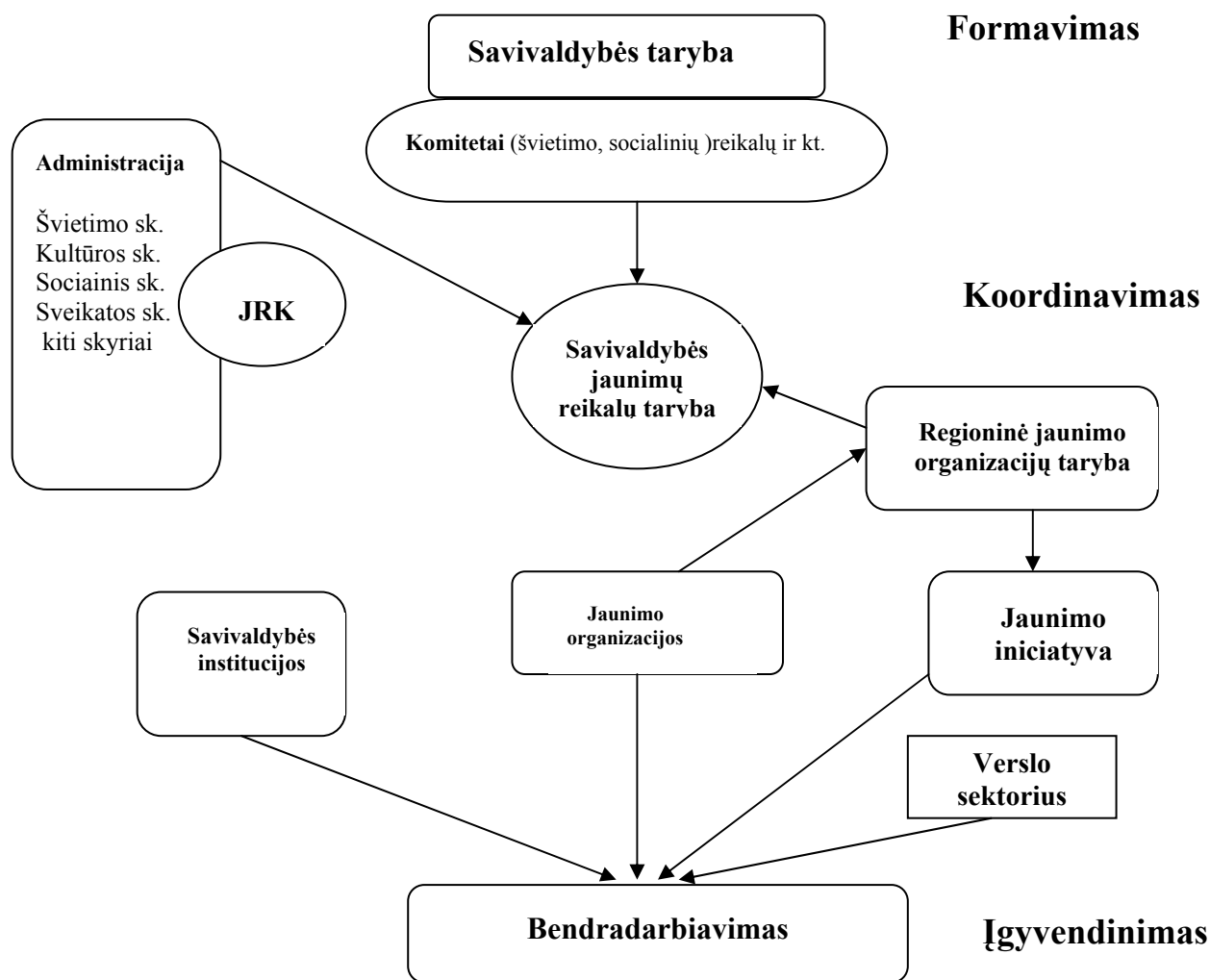
Apibendrinant galima teigti, kad jaunimo reikalų koordinatoriaus tiesioginis pavaldumas administracijos direktoriui (nustatyta Pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašyme (2008, Nr. A1-68) padidintų jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos efektyvumą, suteiktų didesnę galimybę jaunimo reikalų koordinatoriui dalyvauti tarpinstitucinėse ir tarpžinybinėse darbo grupėse, sumažintų papildomų funkcijų, kurios primetamos jaunimo reikalų koordinatoriams, priklausantiems įvairiems skyriams, skaičių, be to būtų lengviau daryti įtaką savivaldybės jaunimo politikos sprendimams.

Atsižvelgiant, kad jaunimo politika apima skirtingas sritis: pilietiškumo ugdymo, švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo, neformaliojo ugdymo, darbo ir užimtumo, apsirūpinimo būstu, laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto, galima teigti, kad vienaip ar kitaip už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą yra atsakingi skirtingi savivaldybės tarybos komitetai bei savivaldybės administracijos skyriai, institucijos (švietimo įstaigos, pedagoginės-psichologinės tarnybos, darbo biržos, neformaliojo švietimo įstaigos (muzikos ir meno mokyklos, sporto centrai ir kita), jaunimo laisvalaikio centrai, kultūros centrai, muziejai, bibliotekos ir t. t.). Integralumą galima apibūdinti kaip institucijų dirbančių su atskiromis jaunimo grupėmis veiklų integraciją ir koordinavimą siekiant tarpžinybiškumo ir tarpsektoriškumo formuojant ir įgyvendinat jaunimo politiką Lietuvos savivaldybėse (žr. 8 pav.).

8 pav. Horizontalus integralumas formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką Lietuvos savivaldybėse

Todėl jaunimo politika turėtų apimti ne tik jaunimo organizacijų, su jaunimu dirbančių organizacijų, neorganizuoto jaunimo, jaunimo centrų ar atviro darbo su jaunimu sritis, bet ir švietimo, kultūros sporto bei kitų darbuotojų išitraukimą siekiant veiksmų koordinavimo. Žemiau pateikiama jaunimo politikos vietos lygmeniu schema, kurioje matyti pagrindiniai jaunimo politikos veikėjai savivaldybėje: savivaldybės taryba, jaunimo reikalų koordinatorius, savivaldybės administracija, jos institucijos, savivaldybės jaunimo reikalų taryba (sudaryta pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų), jaunimo organizacijų taryba, jaunimo iniciatyvos, nevyriausybines organizacijos, jaunimo tarnybos, verslo sektorius (žr. 9 pav.)

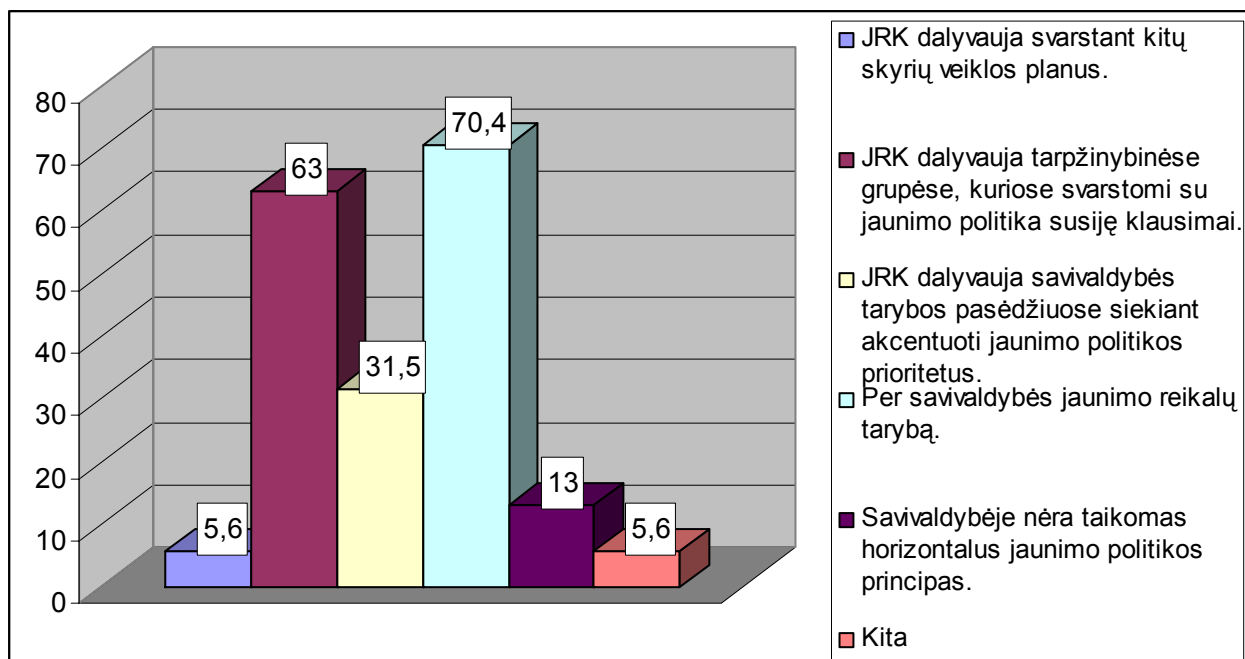
9 pav. Integralios jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje vietos lygmeniu
Šaltinis: sudaryta autorės

Integralios jaunimo politikos užtikrinimui vietos lygmeniu buvo sukurtos trys priemonės:

- Siekiant jaunimo politikos didesnės integracijos į bendrąją rajono strategiją, jaunimo politikos strateginių uždavinių ir politikos gairių formavimo bei tęstinumo parengta „Rekomendacija savivaldybėms dėl jaunimo politikos savivaldybėse ilgalaikės veiksmų programos sudarymo“ (2010).
- Poreikis Lietuvos regionuose vykdyti jaunimo problematikos stebėseną pagal vieningą metodiką, kuri leistų lyginti jaunimo padėtį skirtinguose regionuose, taip pat atliekant pakartotinius tyrimus leistų stebėti jaunimo padėties kitimo tendencijas sudarė prielaidas parengti „Jaunimo problematikos tyrimų savivaldybėse metodiką“ (2010). Ši metodika pirmas žingsnis link žiniomis grįstos jaunimo politikos savivaldybėse prioritetų nustatymo ir priemonių pasirinkimo jaunimo politiką įgyvendinti (šiuo metu jaunimo problematikos tyrimai atlikti atlikti septyniose savivaldybėse).
- Patobulintas Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 patvirtintas „Jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas“. Patobulintoje metodikoje atsakomybė už jaunimo politikos kokybės vertinimą savivaldybėse priskiriama pačioms savivaldybėms, panaikinti veiklos rodikliai, paliekant indikatorius, juos sudarančias temas, ir duomenų šaltinius temoms vertinti.

Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse metodikos (Stasiukynas, 2009) 7 indikatoriuje „Tarpžinybiškumas, tarpsektoriškumas (jaunimo politikos integralumas)“ išskiriamos šios vertinimo temos: jaunimo politiką integruojančios struktūros; jaunimo politikos integravimas savivaldybės strateginiuose dokumentuose ir įvairių sričių (kultūros, sporto, socialinių reikalų ir kt.) veiklų programose, planuose; tarpžinybinių ir tarpsektoriinių bendradarbiavimo tinklų praktinis veikimas, savivaldybės įgyvendinamų programų bei priemonių atitikimas nacionalinės jaunimo politikos prioritetams.

Integralumo jaunimo politikos užtikrinimas savivaldybėse yra priskiriamas jaunimo reikalų koordinatoriams ir savivaldybių jaunimo reikalų taryboms, todėl labai svarbu analizuoti praktinę šių pagrindinių jaunimo politikos savivaldybėse veikėjų veiklą, siekiant horizontalios jaunimo politikos principų įgyvendinimo savivaldybėje. (žr. 10 pav.)

10 pav. Horizontalios jaunimo politikos principo užtikrinimo savivaldybėse būdai (%)
Šaltinis: sudaryta autorės remiantis „Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“ tyrimu (2008). Priega per internetą:
<http://www.jrd.lt/index.php?-2035430100>

Tyrimo duomenys rodo, kad jaunimo politikos savivaldybėse horizontalumas užtikrinimas per savivaldybės jaunimo reikalų tarybą (70,4 proc.). Tačiau magistro darbe analizuojant savivaldybėse jaunimo reikalų tarybų sudėtis paaiškėjo, kad tik 50 proc. jų yra sudaromos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo tvarka, 10 savivaldybių iš 50 savivaldybių jaunimo reikalų tarybų posėdžiai organizuojami rečiau nei 4 kartus per metus (Jaunimo dalyvavimo tyrimas, 2010), tik 9 proc. jų pateikia pasiūlymus dėl jaunimo politikos priemonių savivaldybės veiklos planų sudarymo grupei („Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008). Šį faktą patvirtina VŠĮ „Savivaldos plėtros instituto“ 7 savivaldybėse (Klaipėdos miesto, Jonavos rajono, Šiaulių miesto, Kelmės rajono, Telšių rajono, Lazdijų rajono, Skuodo rajono) atliktas „Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybinis vertinimas“. Tyrimo metu 7 savivaldybėse analizuojant jaunimo reikalų tarybos posėdžių reguliarumą, svarstomų klausimų įvairovę, pateiktų savivaldybės tarybai pasiūlymų skaičių, jaunimo reikalų tarybos veikla buvo įvertinta vidutiniškai. 63 proc. savivaldybėse jaunimo politikos horizontalumas užtikrinamas jaunimo reikalų koordinatoriams dalyvaujant tarpžinybinėse grupėse, kuriuose svarstomi su jaunimo politika susiję klausimai, 31 proc. dalyvauja savivaldybių tarybos posėdžiuose, siekiant akcentuoti jaunimo politikos prioritetus. 13 proc. savivaldybėse nėra taikomas horizontalios jaunimo politikos principas („Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008). 43 proc. jaunimo deleguotų atstovų teigė, kad nėra įtraukiami į tarpžinybinių struktūrų savivaldybėse sudėtį ir veiklą („Jaunimo dalyvavimas įgyvendinant regioninę jaunimo politiką“ tyrimo ataskaita, 2010).

Apibendrinant galima teigti, kad jaunimo reikalų koordinatoriai nėra įtraukiami į skyrių, susijusių su jaunimo politikos įgyvendinimo klausimais, veiklas. Be to, savivaldybių jaunimo reikalų tarybų, kaip pagrindinių institucijų užtikrinančių horizontalios jaunimo politikos savivaldybėse principus, veikla nėra pakankamai efektyvi. Galima įvardinti keletą priežasčių turinčių įtakos šių problemų atsiradimui: pirma, tik dalis savivaldybių turi patvirtintas jaunimo politikos programas ir priemones. Antra, jaunimo reikalų tarybų veikla strategiškai planuojama tik pavieniais atvejais. Trečia, nei vienoje savivaldybėje šiuo metu nėra patvirtintos ilgalaikės jaunimo politikos strategijos. Ketvirta, savivaldybės savarankiškai vykdo savo funkcijas, pačios sprendžia dėl jaunimo politikos formavimo, plėtojimo kryptių ir pan. nacionalinio lygmens sprendimai savivaldybėms yra tikrai rekomendacinio pobūdžio. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neturi tiesioginių nurodymų ir jų įgyvendinimo kontrolės svertų, tai reiškia kad nacionalinis lygmuo gali paveikti vietos jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo lygmenį tikrai socialinio dialogo pagalba. Tik 7 savivaldybės yra atlikę jaunimo politikos kokybės vertinimą, 48 proc. savivaldybių formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką atlieka jaunimo situacijos tyrimu.

3.2.3. Integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių kryptių analizė

Mokslinės literatūros ir ES ir Lietuvos teisinė dokumentų analizė leido atskleisti, kad jaunimo politika tiek nacionaliniu, tiek ir Europos Sąjungos lygmenimis yra suvokiama kaip horizontalioji politika – apimanti įvairias valstybės politikos sritis. Taip pat ši valstybės politikos dalis apibūdinama kaip tarpsektorinė, t.y. aktualūs jaunimui pokyčiai jungia švietimo, kultūros, socialinės apsaugos, finansų, sporto bei kitas valstybės politikos sritis. Jaunimo politika yra viešoji politika skirta 14- 29 metų amžiaus grupės gyventojų poreikių tenkinimui, todėl ji privalo būti integrali ir horizontaliai (apimanti visą su jaunimo gerove susijusią veiklą), ir vertikalčiai (įtraukiant visas amžiaus ir socialines grupes). „ES Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos 2010–2018 m.“ (2009) teigiama, kad valstybės narės siekdamos jaunimo politikos integralumo taiko įvairias priemones, kurias galima suskirstyti į šias kategorijas: holistines/ visa apimančias; persikertančias per įvairias veiklas; tarpsektorines; nuoseklias; nuolat atnaujinamas; tęstines.

Integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių kryptių analizė atliekama remiantis „ES Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos 2010–2018 m.“ ir „Investicijų ir galimybių suteikimas“ (ES jaunimo strategija, 2009) išskirtomis iniciatyvomis dėl integralios jaunimo politikos plėtojimo šalyse: horizontalus

integralumas; tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas; darbas su jaunimu; faktais grindžiamos politikos formavimas; stebėseną ir vertinimas; tęstinumas.

Horizontalus integralumas. Nacionaliniu lygmeniu horizontalios jaunimo politikos įgyvendinimo principai yra įtvirtinti „Nacionalinėje jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programoje“ (Žin. 2010, Nr. 142.). Programoje išskelti tikslai apima visas jaunimo politikos sritis: socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos, užimtumo, pilietinio ugdymo, laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros sritis. Vietos lygmeniu integralios jaunimo politikos užtikrinimas savivaldybėse yra priskiriamas jaunimo reikalų koordinatoriams ir savivaldybių jaunimo reikalų taryboms. Tačiau magistro darbe analizuojant savivaldybėse jaunimo reikalų tarybų sudėtis paaiškėjo, kad tik proc. jų yra sudaromos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo tvarka, 10 savivaldybių iš 50 savivaldybių jaunimo reikalų tarybų posėdžiai organizuojami rečiau nei 4 kartus per metus (Jaunimo dalyvavimo tyrimas, 2010), tik 9 proc. jų pateikia pasiūlymus dėl jaunimo politikos priemonių savivaldybės veiklos planų sudarymo grupei („Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008). 63 proc. savivaldybėse jaunimo politikos horizontalumas užtikrinamas jaunimo reikalų koordinatoriams dalyvaujant tarpžinybinėse grupėse, kuriuose svarstomi su jaunimo politika susiję klausimai, 31 proc. dalyvauja savivaldybių tarybos posėdžiuose, siekiant akcentuoti jaunimo politikos prioritetus. 13 % savivaldybėse nėra taikomas horizontalios jaunimo politikos principas („Jaunimo politikos plėtra savivaldybėse“, 2008). 43 proc. jaunimo deleguotų atstovų teigė, kad nėra įtraukiami į tarpžinybinių struktūrų savivaldybėse sudėtį ir veiklą („Jaunimo dalyvavimas įgyvendinant regioninę jaunimo politiką“ tyrimo ataskaita, 2010).

Tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Galima teigti, kad sistemingas tarpžinybinis, tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas nacionaliniu ir vietos lygmeniu formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje prasidėjo rengiant „Nacionalinę Jaunimo politikos 2011-2019 m plėtros programą“ (Žin. 2010, Nr. 142.). Patvirtintame „Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių plane“ (Žin. 2011, Nr. A1-193) pagal uždavinius įvairioms ministerijoms, institucijoms ir savivaldybėms priskiriama įgyvendinti tam tikrą jaunimo politikos sritį. Plėtros programos priemonės įgyvendina Aplinkos ministerija, Kultūros ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Ši programa svarbi dėl to, kad atsirado dokumentas, kuris įtvirtino ilgalaikius jaunimo politikos sistemos plėtros tikslus ir prioritetus, skatinant

informacijos dalinimasi, bendradarbiavimą ir bendrų veiklos gairių suderinimą tarp įvairių institucijų ir organizacijų, kurios rengia įvairias priemones ir vykdo į jaunimą orientuotą veiklą.

Darbas su jaunimu. Lietuvoje nepakankamai išplėtotą arba prastos būklės viešojo jaunimo laisvalaikio užimtumo, kultūros bei sporto infrastruktūra ir materialinė bazė; prasta kultūros, socialinių, švietimo ir sporto įstaigų, galinčių teikti jaunimui pagalbą ir paslaugas, būklė; trūksta įvairių socialinių ir psichologinių paslaugų socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui; nepakankama žmonių, dirbančių su jaunimu kultūros, švietimo, sporto, socialinių reikalų ir kitose įstaigose, kompetencija. „Jaunimo darbuotojo sertifikavimo metodikos“ (2010) ir „Akreditavimo mechanizmas organizacijoms, galinčioms sertifikuoti jaunimo darbuotojus“ (2010) parengimas yra pirmieji žingsniai įteisinant Lietuvos respublikoje darbą su jaunimu, sukuriant jaunimo darbuotojo kvalifikacijos įgijimo, kėlimo ir pripažinimo procedūras. Reikia pastebėti, kad jaunimo politikoje Lietuvoje labai mažai skiriama neorganizuotam jaunimui, dažniausiai jaunimo politikos priemonės pasiekia aktyviają jaunimo dalį. „Kompleksinės priemonės neorganizuotam jaunimui“ (2010) sukūrimas paskatins įvairių įstaigų bei organizacijų bendradarbiavimą siekiant padėti neorganizuotam jaunimui integruotis į visuomenę, didins veiklos efektyvumą. Siekiant įtvirtinti atvirą darbą su jaunimu bei jo formas – atvirus jaunimo centrus ar atviras erdves – kaip vieną iš pagalbos jaunimui priemonių, papildančių darbo su jaunimu ir jaunimo veiklos formų metodus, taip pat kaip konkretų įrankį integruotos ir tarpžinybinio bendradarbiavimo siekiančios jaunimo politikos plėtrai, sukurta „Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija“ (2010). Šiuo metu dirbantys mokymų vadovai daugiausiai dirba su nacionalinėmis organizacijomis arba atskiromis jaunimo ar su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, tačiau pakankamai mažai su jaunimo regioninių organizacijų tarybų nariais arba nacionalinių organizacijų padaliniais. Todėl sukurta „Jaunimo organizacijų mokymų vadovų ruošimo programa“ (2010) yra labiau orientuota į regioninio ir vietinio lygmens organizacijas ir mokymų vadovus.

Faktais grindžiamos politikos formavimas. Šiuo metu tik 50 proc. jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse atlieka jaunimo padėties tyrimus. Paskutinis jaunimo situacijos tyrimas Lietuvoje atliktas 2007 m. Tyrimų skaičius žymiai išaugo JRD įgyvendinant projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. Projekto metu atlikti septyniose savivaldybėse jaunimo padėties tyrimai. Nacionaliniu lygmeniu patvirtintos „Ilgalaikė jaunimo problematikos tyrimų koncepcija (2010)“ ir „Rekomendacijos savivaldybėms dėl jaunimo politikos savivaldybėse ilgalaikės veiksmų programos sudarymo“ (2010). Tai pirmi tokio pobūdžio dokumentai, kurie ne tik leidžia išgryninti pagrindinius jaunimo politikos strateginius prioritetus vietos lygmeniu, bet ir sukurti nuoseklią bei sistemingą jaunimo problematikos situacijos stebėseną šalyje. Vietos lygmeniu sukurta „Jaunimo problematikos tyrimų metodika tyrimams savivaldybėse“, septyniose savivaldybėse atlikti jaunimo

situacijos tyrimai. Galima teigti, kad ši metodika užtikrins nuoseklią jaunimo situacijos stebėseną visose savivaldybėse, leis įvertinti kiekvienos savivaldybės įgyvendinamos jaunimo politikos silpnąsias ir stipriąsias puses. Lietuvoje šiuo metu nėra parengta jaunimo informavimo ir konsultavimo sistema, kurioje būtų sukaupta informacija apie visas jaunimo organizacijas ir institucijas teikiančias jaunimui pagalbą.

Stebėseną ir vertinimą. Plėtojant jaunimo politikos kokybės vertinimo sistemą, patobulinta ir Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtinta „Jaunimo politikos kokybės vertinimo metodika“ (2009). Atlikti septyniuose savivaldybėse jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimai. Sukurta „Finansuojamų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos stebėsenos ir kokybės kontrolės sistema“ (2010). Reikia pastebėti, kad iki šiol vykdant finansuojamų projektų administravimą, buvo apsiribojama finansinių ir veiklos ataskaitų surinkimu. Įdiegus šią stebėsenos ir kontrolės sistemą, atsiras nuosekli projektų metu vykdomų veiklų stebėseną, veiklos, rezultatų, finansinis vertinimas. Parengta „Nacionalinė jaunimo organizacijų veiklos kokybės gerinimo metodika“ (2010). Lietuvoje iki šiol nebuvo vertinamas jaunimo organizacijų veiklos efektyvumas. Kadangi regioninės jaunimo organizacijos tarybos deleguoja narius į savivaldybių jaunimo reikalų tarybas, galima daryti prielaidą, kad įdiegus šią kokybės gerinimo metodiką, sustiprės jaunimo dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką vietos lygmeniu.

Tęstinumas. Jaunimo politikos įgyvendinamų priemonių tęstinumą galima tiesiogiai susieti su ES struktūrinės paramos fondais ir „Nacionaline jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programa“ (Žin. 2010, Nr. 142.) bei ES Tarybos rezoliucija dėl „Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujinto sistemos 2010–2018 m.“ (2009). Pirma, visos jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemonės nacionaliniu ir vietos lygmeniu buvo sukurtos įgyvendinant projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonę „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“. Siekiant užtikrinti jau įgyvendinamų jaunimo politikos priemonių tęstinumą, praengtas naujas projektas „Integruota jaunimo politika“ pagal tą pačią priemonę. Naujai teikiamame projekte bus plėtojamos jau įgyvendinamo projekto „Partnerystės tarp valstybinio bei nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ veiklos, gautus rezultatus taikant ir kitose šalies savivaldybėse: jaunimo problematikos tyrimų atlikimas 53-ose savivaldybėse, jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimų atlikimas likusiose 53-ose savivaldybėse, jaunimo darbuotojų sertifikavimas, įvairių renginių tarpžinybiniam bendradarbiavimui užtikrinti organizavimas. Projekte numatoma vykdyti ir naują veiklą – jaunimo problematikos sprendimo

planų sudarymas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu. „Nacionalinėje jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programoje“ (Žin. 2010, Nr. 142.) jaunimo politikos tęstinumui užtikrinti rengiami kas trys metai programos įgyvendinimo priemonių planai, už kurių įgyvendinimo koordinavimą atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. ES Tarybos rezoliucijoje dėl „Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujinto sistemos 2010–2018 m.“ (2009) numatyta, kad valstybės narės kiekvienais metais parengia pažangos ataskaitas apie ES jaunimo darbo cikle numatytų prioritetų įgyvendinimą. Rengiama ataskaita turi būti grindžiama 8 jaunimo politikos prioritetinėmis sritimis: švietimas ir mokymas; užimtumas ir verslumas; sveikata ir gerovė; dalyvavimas; savanoriška veikla; socialinė aprėptis; jaunimas ir pasaulis; kūrybiškumas ir kultūra. Tai netiesiogiai įpareigoja (ES Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityse taikomas AKM) Lietuvą rengti jaunimo politikos vertinimo priemones ir metodus, derinant su ES nustatytais 8 jaunimo politikos prioritetinėmis sritimis.

Integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių kryptių analizė parodė, kad Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika atitinka ES „Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos 2010–2018 m.“ ir ES jaunimo strategijos „Investicijų ir galimybių suteikimas“ (ES jaunimo strategija, 2009) išskirtas iniciatyvas dėl integralios jaunimo politikos plėtojimo: plėtojamas darbas su jaunimu, kuriami jaunimo padėties stebėsenos mechanizmai, siekiant užtikrinti jaunimo politikos horizontalų integralumą vyksta tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, kuriamos naujo darbo formos, ypatingas dėmesys skiriamas neorganizuotam jaunimui ir nevyriausybinių organizacijų veiklos kokybės gerinimui, jaunimas įgalinamas kokybiškai veiklai ir dalyvavimui sprendimų priėmimo. Jaunimo politikos integralumą Lietuvoje galima pasiekti stiprinant valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbantį jaunimo politikos srityje, kuriant bendradarbiavimo formas tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių. Bendradarbiavimas su partneriais ir kitomis institucijomis yra labai svarbus, ne tik norint išvengti veiklų kartojimosi, bet ir siekiant suvienyti jėgas, papildyti vienas kitą, tokiu būdu didinant darbo efektyvumą. Bendradarbiaujant ir kuriant tinklus yra gerinama veiklos kokybė: suteikiama galimybė tikslingiau informuoti jaunimą apie įvairias galimybes, įvairias kryptis, tarnybas, kitas organizacijas ir t.t.

IŠVADOS

Išanalizavus jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą įvairiais aspektais, pateikiamos šios **teorinės** išvados:

- Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizavimas socialinio konstrukcionizmo pozicijos kontekste leidžia sutelkti dėmesį į procesus, socialines sąveikas ir procesų įprasminimą, įtraukti ne tik mokslinį žinojimą, t. y. nagrinėti ne tik akademinį požiūrį į jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą, bet ir viešosios politikos atstovų, praktikų ir tyrėjų formuojamą jaunimo politikos sampratą, jos formavimą ir įgyvendinimą.
- Jaunimo politika yra viešoji politika skirta 14- 29 metų amžiaus grupės gyventojų poreikių tenkinimui, kurią formuojant ir įgyvendinant turi būti užtikrinamas integralumas ir horizontalumas (apimantis visą su jaunimo gerove susijusią veiklą) bei vertikalumas (įtraukiant visas amžiaus ir socialines grupes).
- Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas viešosios politikos kontekste suvokiamas kaip viešosios politikos instrumentų naudojimas siekiant įgyvendinti jaunimo politikai keliamus tikslus, apimantis institucijas, struktūras ir procesus, kuriais formuojama, įgyvendinama ir tobulinama jaunimo politika.
- Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas turi būti analizuojamas kaip pliuralistinis viešosios politikos kūrimo procesas, kurį apima daugybės įvairių tarpusavio sąveikų bei formalių ar neformalių ryšių struktūra, padedanti arba trukdanti įgyvendinti politinius sprendimus tarptautiniu, nacionaliniu, vietos valdžios bei bendruomenės lygmenimis.
- Formuojant jaunimo politiką turi būti užtikrinamos trys viešosios politikos esminės funkcijos: efektyvus sprendimų priėmimas, visų suinteresuotų šalių įtraukimas į darbotvarkės formavimą, sprendimų projektų rengimą, pagalba politikos formavimui.
- Jaunimo politikos valdymui Lietuvoje būdingi šie Naujojo viešojo valdymo bruožai: įvairių formų politikos tinklai, pasireiškiantys jaunimo nevyriausybinių organizacijų dalyvavimu jaunimo politikos valdyme; koordinavimo galios pasidalinimu tarp socialinių veikėjų, esančių įvairiuose lygmenyse - jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje yra įtvirtinta nacionaliniame ir vietos lygmenyje; pokytis nuo vertikalių prie horizontalių vadybos būdų - vyksta horizontalus bendradarbiavimas tarp ministerijų ir institucijų, siekiant užtikrinti įvairius jaunimo poreikius atitinkančią socialinės gerovės, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą; decentralizacija ir galios perdavimas iš nacionalinės valdžios centro į žemesnes grandis, jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinančių institucijos priklausymas vis sudėtingesnei, daugelio lygmenų valdymo sistemai. Šios

organizacijos yra susiję ne tik su nacionaline valdžia, tačiau ir su regionine bei savivaldos valdžia, o taip pat su ES lygmens institucijomis.

- Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje pokyčiai susiję su naujaisiais valdymo būdais Europoje: atvirojo koordinavimo valdymo metodo taikymas ES jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityse; ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų paramos atsiradimas jaunimo politikos plėtrai Lietuvoje, skatinantis tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir kartu keičiantis valdymo procesus; nevyriausybinų organizacijų dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant Jaunimo politiką Lietuvoje, kurios sudaro svarbų vaidmenį sudarant politinę darbotvarkę ir neformaliai koordinuojant skirtingų institucijų veiklas.

Atlikus pirminių šaltinių (dokumentų) analizę ir antrinę kiekybinių ir kokybinių duomenų analizę, pateikiamos **praktinės tyrimo** išvados:

- ES dokumentų analizė parodė, kad ES politikos aktyvumas jaunimo srityje nuolat auga, tačiau didžiausias aktyvumas pasireiškė (net 50 proc. išaugo) 2000-2010 metų laikotarpiu. Tai galime susieti su 2001 m. paskelbta Baltąja knyga „Naujas postūmis Europos jaunimui“, Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje sistemos atnaujinimu (2010–2018 m.) ir Europa 2020 strategijos iniciatyva „Judus jaunimas“. Išskyrus dvi direktyvas, kurios skirtos veiklos sričiai „sveikata ir gerovė“, ES jaunimo politikos teisės aktai ir dokumentai yra teisiškai neprivalomos priemonės. Be to, 2001-2010 m. laikotarpiu iki tol buvusias populiariausias veiksmų programas kaip jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo priemones ES, pakeitė ES tarybos rezoliucijos ir atvirojo koordinavimo metodas.
- Atsižvelgiant į tai, kad ES jaunimo politikos įgyvendinimas yra grindžiamas atvirojo koordinavimo metodu, galima išskirti šio metodo sąlygojančius trūkumus, sprendžiant jaunimo politikos srities problemas: teisėtumo stoka, efektyvaus bendradarbiavimo tarp „ekspertų“ ir išrinktų politikų nebuvimas, tinkamo suderinimo su nacionaliniais prioritetais stoka, aiškiai tarp įvairių lygmenų nepaskirstytos atsakomybės pavojus.
- Analizuojant ES vykdomos jaunimo politikos aktyvumą aštuoniuose ES jaunimo politikos veiklos srityse 2000 - 2010 m. laikotarpiu galima išvelgti, kad mažiausiai dėmesio skiriama „pasaulis ir jaunimas“ bei „kūrybiškumas ir kultūra“ veiklos sritims. Pagrindinis dėmesys koncentruojamas į šias ES jaunimo veiklos sritis: „socialinė aprėptis“, „dalyvavimas“, „švietimas ir mokymas“ bei „užimtumas ir verslumas“.
- Lietuvos ir ES bendradarbiavimas jaunimo reikalų srityje laikotarpiu iki 2018 m. priklauso nuo ES jaunimo politikos prioritetų integravimo į nacionaliniu lygiu patvirtintas priemones, gebėjimo prioritetų įgyvendinimui taikyti numatytas priemones, metodus ir instrumentus

tokius kaip: jaunimo politiką formuojančių asmenų bendradarbiavimo plėtojimas ir stiprinimas; jaunimo ir jaunimo organizacijų įtraukimo ir dalyvavimo formuojant politiką skatinimas ir rėmimas; jaunimo orientavimo bei konsultavimo sistemos kūrimas; bendradarbiavimo su vietos ir regioninės valdžios institucijomis stiprinimas; geresnio jaunimo padėties supratimo rėmimas, veiksmingas ES fondų ir programų panaudojimas ir galimybės jais pasinaudoti jaunimui sudarymas.

- Vertinant nacionalinių ir ES tikslų jaunimo politikos srityje koordinavimą, akivaizdu, kad bendri Lietuvos prioritetai jaunimo politikos srityje – socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtojimas, darbo su jaunimu sistemos bei užimtumo infrastruktūros sistemos didinimas, tarpžinybinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas, plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką - savo turiniu atitinka „Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje atnaujintos sistemos (2010–2018 m.)“ keliamus tikslus ir siekiamus pokyčius jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje.
- „Nacionalinės Jaunimo politikos 2011-2019 m plėtros programos“ sukūrimas sudarė prielaidas sistemingo tarpžinybinio, tarpinstitucinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje stiprinimui; įtvirtino ilgalaikius jaunimo politikos sistemos plėtros tikslus ir prioritetus, informacijos dalinimąsi, bendradarbiavimą ir bendrų veiklos gairių suderinimą tarp įvairių institucijų ir organizacijų, kurios rengia įvairias priemones ir vykdo į jaunimą orientuotą veiklą.
- SADM realių finansinių svertų neturėjimas gali apsunkinti „Nacionalinės Jaunimo politikos plėtros 2011-2019 m. programoje“ keliamų strateginių tikslų ir priemonių realizavimą ir sąlygoti jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės užtikrinimą.
- Lietuvoje stebėsenos, vertinimo ir peržiūros funkcijos nėra sistemingai integruojamos į jaunimo politikos valdymo ciklą. Atskirus stebėsenos, vertinimo ir peržiūros elementus sudaro JRD, JRK, SADM veikla ir užsakomieji tyrimai. Šiuo metu tik 50 proc. jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse atlieka jaunimo padėties tyrimus. Paskutinis jaunimo situacijos tyrimas Lietuvoje atliktas 2007 m. Atsižvelgiant, kad dauguma tyrimų yra užsakomojo pobūdžio, gali kilti prasto koordinavimo rizika, kai tyrėjai neatsižvelgia į jau atliktų tyrimų rezultatus. Dauguma tyrimų yra skirti naujų jaunimo politikos savivaldybėse instrumentų kūrimui ir jų vertinimui, tačiau tik maža jų dalis siekia apibendrinti jaunimo politikos įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu. Tai neleidžia sistemingai kaupti žinių apie tai, kokie jaunimo politikos instrumentai kuria didžiausią naudą jaunimo padėties gerinimui visuomenėje.

- Horizontalios jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą vietos lygmeniu riboja: Jaunimo pagrindų įstatyme nustatytas rekomendacinis, bet neprivalomasis savivaldybių jaunimo reikalų tarybos steigimas; Jaunimo pagrindų įstatymo pažeidimas sudarant savivaldybių jaunimo reikalų tarybas; savivaldybių jaunimo reikalų tarybų retas posėdžių organizavimas, savivaldybių jaunimo reikalų tarybų neaktyvus dalyvavimas teikiant pasiūlymus dėl jaunimo politikos priemonių savivaldybės veiklos planų sudarymo grupei; jaunimo reikalų koordinatorių pavaldumas įvairiems skyriams, o ne tiesioginis pavaldumas administracijos direktoriui; menkas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių dalyvavimas savivaldybių tarybų posėdžiuose, neturėjimas ilgalaikės jaunimo politikos strategijos.
- Integralios jaunimo politikos Lietuvoje prioritetinių krypčių analizė parodė, kad Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika atitinka ES „Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos 2010–2018 m.“ ir ES jaunimo strategijos „Investicijų ir galimybių suteikimas“ (ES jaunimo strategija, 2009) išskirtas iniciatyvas dėl integralios jaunimo politikos plėtojimo: kuriami jaunimo padėties stebėsenos mechanizmai, siekiant užtikrinti jaunimo politikos horizontalų integralumą vyksta tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, plėtojamas darbas su jaunimu, kuriamos naujos darbo formos, ypatingas dėmesys skiriamas neorganizuotam jaunimui ir nevyriausybinių organizacijų veiklos kokybės gerinimui, jaunimas įgalinamas kokybiškai veiklai ir dalyvavimui sprendimų priėmimo.

Patvirtinama autoriaus suformuluota mokslinio tyrimo **hipotezė**, jog Lietuvoje formuojama ir įgyvendinama jaunimo politika apima visą su jaunimu susijusią veiklą, vyksta tarpsektorinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas, plėtojamas darbas su jaunimu, atliekami stebėsenos ir vertinimas, tačiau pastebimas nepakankamas jaunimo politikos integralumas vietos lygmeniu.

REKOMENDACIJOS

Remiantis praktinio tyrimo analizės rezultatais ir juos apibendrinančiomis išvadomis, jaunimo politiką formuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygmenimis rekomenduojama:

Nacionaliniu lygmeniu:

- Siekiant didinti pagalbos politikos analizei funkcijų – stebėseną, vertinimą ir peržiūrą efektyvumą, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje, rekomenduojama skatinti atitinkamų valdžios institucijų, jaunimo reikalų srityje dirbančių mokslinių tyrimų darbuotojų, jaunimo ir jaunimo organizacijų bendradarbiavimą, įsteigiant tyrėjų grupę Jaunimo reikalų departamente. Nuolatinės tyrėjų grupės jaunimo reikalų klausimais Lietuvoje įsteigimas užtikrins tyrimų tęstinumą, padės išvengti prastos tyrimų koordinavimo rizikos, prisidės prie faktais grindžiamos jaunimo politikos formavimo Lietuvoje.
- Lietuvoje pagrindiniai jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo pokyčiai susiję su Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama 2007-2013 m. laikotarpiui. Projektų metu nacionaliniu lygmeniu parengtos metodikos, tyrimai, analizės, vertinimai, koncepcijos, rekomendacijos, mokymo programos, jaunimo politikos įgyvendinimą tobulinančios sistemos. Rekomenduojama, pasinaudojant Europos sąjungos struktūrinės paramos fondais 2016-2020 m. laikotarpiui, įkurti jaunimo konsultavimo ir informavimo sistemą, išleisti savanorystę Lietuvoje reglamentuojantį įstatymą, skirti papildomų išteklių atvirų jaunimo erdvių savivaldybėse kūrimui, kompleksinių priemonių neorganizuotam jaunimui įgyvendinti rėmimui.
- Kadangi, pagrindinis finansavimas jaunimo politikos įgyvendinimui iš valstybės biudžeto yra skiriamas „Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos“ 3 metų laikotarpiui patvirtintiems priemonių planams įgyvendinti, siūloma įsteigti programos priežiūros įgyvendinimo komisiją, į kurios sudėtį įeity: Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos, Lietuvos jaunimo tarybos, Jaunimo reikalų koordinatorių asociacijos, Jaunimo reikalų departamento, Seimo jaunimo reikalų ir sporto komisijos atstovai, mokslininkai tyrėjai, socialiniai partneriai bei visų ministerijų atstovai. Šios priežiūros komisijos tikslas – įvertinti priemonių plano efektyvumą, įgyvendinimo lygį, pasiektus rezultatus bei galimus finansavimo šaltinius.

Vietos lygmeniu:

- Siekiant padidinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklos efektyvumą, rekomenduojama įtvirtinti savivaldybių administracijos struktūroje jaunimo reikalų koordinatoriaus tiesioginį pavaldumą administracijos direktoriui.
- Norint užtikrinti jaunimo politikos savivaldybėse tęstinumą bei įvairių skyrių bendradarbiavimą formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką savivaldybėse, siūloma inicijuoti ilgalaikės jaunimo politikos veiksmų programos sudarymą, integruojant ją į savivaldybių strateginį planą su jaunimu susijusiose srityse.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Bendit, R. (2006). Youth Sociology and Comparative Analysis in the European Union Member States.
2. Berger, P. L., Luckmann, Th., (1999). *Socialinis tikrovės konstravimas*. Žinojimo sociologijos traktatas. Vilnius: Pradai.
3. Borrás, S., Jacobsen, K. (2004). The Open Method of Coordination and New Patterns of Governance in the EU. *Journal of European Public Policy*, 11: 185-204.
4. Buzaitytė-Kašalynienė, J., Dvarionas, Dž., Jonutytė, I., Kazlauskienė, A., Merfeldaitė, O., Tamulevičiūtė, A. (2010). *Jaunimo probematikos tyrimų savivaldybėse metodika*. Vilnius.
5. Cunningham, P. (2008). *Monitoring and analysis of policies and public financing instruments conducive to higher levels of R&D investments*. Policy Mix Project: Manchester.
6. Dye, Th.R. (1972). *Understanding Public Policy*. New Jersey: Prentice Hall.
7. Dun, W. N. (2006). *Viešosios politikos analizė*. Vilnius: Homo Liber
8. Europos komisijos baltoji knyga: naujas postūmis Europos jaunimui. Prieiga per internetą: <http://www.vjrt.lt/lt/politika/es>.
9. Fredericson, H., Smith, K. (2003). *The Public Administration Theory Primer*. Westview Press.
10. Gasper, P. (1999). *Social constructivism*. The Cambridge dictionary of philosophy, 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
11. Gečienė, I., Buzaitytė-Kašalynienė, J., Jankūnienė, V., Vitanauskaitė, R., Cimpmperman, P. (2008). Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas (I dalis). *Savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių apklausa. Tyrimo ataskaita*. Vilnius: VŠĮ Socialinių inovacijų institutas. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-2035430100>.
12. Gergen, K. J. (2001). *Social construction in context*. Thousand Oaks: Sage.
13. Haar, B., Copeland, P. (2011). EU Youth Policy: A Waterfall of Softness. Prieiga per internetą: http://euce.org/eusa/2011/papers/111_terhaar.pdf.
14. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Lietuvoje. (2010). *Jaunimo politika Lietuvoje*. Vilnius: UAB Baltijos kopija.
15. Kjaer, A. M. (2004). *Governance*. Cambridge: Polity Press.
16. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. (2010). *LLRI analizė: Valstybės biudžeto silpnosios vietos ir strateginio planavimo iššūkiai*. Prieiga per internetą: <http://www.lijot.lt/Files/Documents/634193683218658337.pdf>.
17. Lindblom, CH. E., Woodhouse, E. J. (1993). *The Policy Making Process*. New Jersey: Prentice Hall.
18. Matonytė, I. (2004). Socialinis kapitalas: nuo mokslinių tyrimų perspektyvų prie empirinių pastebėjimų. Gero valdymo klausimas. Vietos valdžios ir NVO bendradarbiavimo skaidrumas. *Tarptautinės konferencijos medžiaga: (28-54)*. ISM. Vilnius: Knygiai.
19. Newman, J. (2005). *Remarking Governance: Peoples, Politics and the Public Sphere*. Bristol: Policy Press.
20. Okunevičiūtė-Neverauskienė, L., Pocius, A. (2008). Jaunimo padėties šalies darbo rinkoje raidos tendencijos ir ją įvertinančių rodiklių metodinės skaičiavimo problemos. *Ekonomika* Nr. 82.
21. Parsons, W. (2001). *Viešoji politika. Politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas*. Vilnius: Eugrimas
22. Peters, B. G. (1998). Managing Horizontal Government: the politics of coordination. *Public Administration Vol. 76 Summer (295-311)*. Blackwell Publishers Ltd.
23. Peters, B. G. (2002). Biurokratijos politika. Vilnius: Pradai.
24. Professional Policy Making for the Twenty First Century (1999). Report by Strategic Planning Making Team Cabinet Office. London.

25. Raipa, A. (2002). *Viešoji politika ir viešasis administravimas: raida, struktūra ir sąveika*. Viešoji politika ir administravimas. KTU: Nr. ISSN 1648-2603.
26. Sabatier, P.A. (1986). What We Can Learn from Implementation Research? *Journal of Public Policy*, No 6.
27. Sakalauskas, G., Malinauskas, A., Miginis, N., Petkauskas, D., Ragauskas, L. (2010). Akreditavimo mechanizmas organizacijoms, galinčioms sertifikuoti jaunimo darbuotojus. Prieiga per internetą: http://www.jrd.lt/go.php/lit/BENDRADARBIAVIMO_FORMU_TARP_VALSTYBINIO_/672.
28. Salamon, L. M. (2001). *Handbook of Policy Instruments*. New York: Oxford University Press.
29. Santiago, P., Tremblay, K., Basri, E., Arnal, E. (2008). Education for Knowledge Society. *Volume 1 : Governance, Funding, Quality* (68). Paris: OECD Publishing.
30. Šlekienė, K., Okunevičiūtė- Neverauskienė, L. (2008). Nevyriausybių organizacijų įtaka jaunimo integracijai į darbo rinką. *Filosofija. Sociologija*. Nr. 4.
31. Vilpišauskas, R., Nakrošis, V. (2003). *Politikos įgyvendinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungos įtaka*. Vilnius: Eugrimas.
32. Vilpišauskas, R., Nakrošis, V. (2005). *Ko verta politika? Viešosios politikos vertinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje*. Vilnius: Eugrimas.
33. Wallace, C, Bendit R.,(2009). Youth Policies in Europe: Towards a Classification of Different Tendencies in Youth Policies in the European Union Perspectives on European Politics and Society. Vol. 10, No. 3.
34. Williamson, H. (2007). Complex but increasingly coherent journey? The emergence of ‘youth policy’ in Europe. *Youth & Policy*, Nr. 95.
35. Williamson, H. (2008). European Youth Policy. *Youth & Policy*, Nr. 100.

LIETUVOS TEISINIAI DOKUMENTAI

1. Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija. *Jaunimo reikalų departamentas*. 2010, Įsakymo Nr. 2V-38-(1.4).
2. Jaunimo politikos įgyvendinimas. Programa. Prieiga per internetą: <http://www.socmin.lt/index.php?-1961505155>.
3. Jaunimo politikos įgyvendinimas. Tikslai, uždaviniai, priemonės ir asignavimai. 2010-2013 metų programos. Prieiga per internetą: <http://www.socmin.lt/index.php?-1961505155>.
4. Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa. *Valstybės žinios*. 2010, Nr. 70-3476.
5. Jaunimo reikalų Departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jungtinės partnerių grupės: Nacionalinės plėtros institutas ir Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (2010). *Finansuojamų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos stebėsenos ir kokybės kontrolės sistema*. Prieiga per Internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>
6. Judus jaunimas. Komisijos komunikatas. KOM(2010) 477 galutinis. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/higher/yom_lt.pdf;
7. Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 119-5406.
8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymas. Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“. *Valstybės žinios* 2008, Nr. 29- 1042.
9. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymas Nr. A1-234 dėl jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programos patvirtinimo. *Valstybės žinios*, 2010, Nr. 70-3476.

10. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 balandžio 12 d. įsakymas Nr. A1-193, Dėl nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių plano patvirtinimo”. *Valstybės žinios*, 2011, Nr. 45 - 2116.
11. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Nr. A1-157, dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos patvirtinimo. Prieiga per Internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų veiklos strategijos nuostatų įgyvendinimo priemonės. Prieiga per internetą: http://www.lrv.lt/Posed_medz/2009/090225/3%20lentele_suvestine_02-24.pdf.
13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2011-2019 metų plėtros programos patvirtinimo. *Valstybės Žinios*. 2010, Nr. 142.
14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 33-1268.
15. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „dėl savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“. *Valstybės žinios* 2009., Nr. 6-201.
16. Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa. *Valstybės žinios* 2008, Nr. 46-1728.
17. Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniai nuostatai. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 6 –201.
18. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2011-2013 metų strateginis veiklos planas. Patvirtinta Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. kovo 9 d. įsakymu Nr.A1-130. Prieiga per Internetą: <http://www.socmin.lt/index.php?-1900131547>
19. Valstybinė jaunimo politikos koncepcija. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 65-1537.
20. Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo 2000-2001 metų programa Jaunimas Lietuvai. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 100 -278.

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINIAI DOKUMENTAI

1. 1031/2000/EC: EP and Council Decision establishing the ‘Youth’ Community action programme (OJ [2000] L117/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2000&T3=1031&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
2. 1672/2006/EC; EP and Council decision establishing a Community Programme for Employment and Social Solidarity – Progress (OJ [2006] L315/1). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:315:0001:0008:LT:PDF>
3. 1686/98/EC: EP and Council Decision establishing the Community action programme ‘European Voluntary Service for Young People’ (OJ [1998] L214/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1998&T3=1686&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
4. 1719/2006/EC: EP and Council Decision establishing the ‘Youth in Action’ programme for the period 2007 to 2013 (OJ [2006] L327/30). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0030:0044:LT:PDF>
5. 2000 Declaration EU Charter of Fundamental Rights (OJ [2000] C364/1). Prieiga per Internetą: <http://www1.umn.edu/humanrts/instree/europeanunion2.html>
6. 2000/228/EC Council Decision on guidelines for Member States’ employment policies for the year 2000 (OJ [2000] L72/15). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2000&T3=228&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
7. 2001/63/EC Council decision on guidelines for Member States’ employment policies for the year 2001 (OJ [2001] L22/18). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:26:32001L0063:LT:PDF>

8. 2002/177/EC: Council Decision on guidelines for Member States' employment policies for the year 2002 (OJ [2003] L60/60). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2002&T3=177&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
9. 2003/578/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2003] L197/13). Prieiga per Interneta: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:03:38:32003R0578:LT:PDF>
10. 2004/740/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2004] L326/45). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2004&T3=740&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
11. 2005/600/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2005] L205/21). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2005&T3=600&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
12. 2006/544/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2006] L215/26). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2006&T3=544&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
13. 2007/491/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2007] L183/25). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2007&T3=491&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
14. 2008/618/EC: Council decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2008] L198/47). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2008&T3=618&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
15. 2009/536/EC: Council decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2009] L180/16). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2009&T3=536&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
16. 2010/707/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2010] L308/46). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2010&T3=707&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
17. 284/2010/EC: EP and Council Decision amending Decision No 1672/2006/EC establishing a Community Programme for Employment and Social Solidarity – Progress (OJ [2010] L87/6). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2010&T3=284&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
18. 293/2000/EC: EP and Council Decision adopting a programme of Community action (the Daphne programme) (2000 to 2003) on preventive measures to fight violence against children, young persons and women (OJ [2000] L34/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2000&T3=293&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
19. 63/266/EEC: Council Decision laying down general principles for implementing a common vocational training policy (OJ [1963] 63/1338). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1963&T3=266&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti

20. 64/307/EEC: first joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1964] 78/1226). Prieiga per Interneta: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41964X0307:EN:HTML>.
21. 75/459/EEC: Council Decision on action by the European Social Fund for persons affected by employment difficulties (OJ [1975] L199/36). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1975&T3=459&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
22. 75/485/EEC: Council Decision concerning a programme of pilot schemes and studies to combat poverty (OJ [1975] L199/34) (& Commission Communication on this programme (SEC(74) 5225 final). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61996J0106:EN:HTMLhttp://aei.pitt.edu/15607/1/COM_%2879%29_657_final.pdf.
23. 77/467/EEC: Commission recommendation to the Member States on vocational preparation for young people who are unemployed or threatened by unemployment (OJ [1977] L180/18). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1977&T3=467&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
24. 779/2007/EC: EP and Council Decision establishing for the period 2007-2013 a specific programme to prevent and combat violence against children, young people and women and to protect victims and groups at risk (Daphne III programme) as part of the General Programme 'Fundamental rights and Justice' (OJ [2007] L173/19). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2007&T3=779&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
25. 79/642/EEC: Council decision establishing a second joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1979] L185/24). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1979&T3=642&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
26. 790/2004/EC: EP and Council Decision establishing a Community action programme to promote bodies active at European level in the field of youth (OJ [2004] L138/24). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2004&T3=790&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
27. 803/2004/EC: EP and Council Decision adopting a programme of Community action (2004/2008) to prevent and combat violence against children, young persons and women and groups at risk (the Daphne II programme) (OJ [2004] L143/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2004&T3=803&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
28. 818/95/EC: EP and Council Decision adopting the third phase of the 'Youth for Europe' programme (OJ [1995] L87/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1995&T3=818&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
29. 84/636/EEC: Council Decision establishing a third joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1984] L331/36). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1984&T3=636&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
30. 87/569/EEC: Council Decision concerning an action programme for the vocational training of young people and their preparation for adult and working life PETRA (OJ [1987] L346/31). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1987&T3=569&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti

- [lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1987&T3=569&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti](http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1987&T3=569&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti)
31. 88/348/EEC: Council decision adopting an action programme for the promotion of youth in the Community – “Youth for Europe” programme (OJ [1988] L158/42). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1988&T3=348&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  32. 90/268/EEC: Council Decision amending Decision 84/636/EEC establishing a third joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1990] L156/8). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1990&T3=268&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  33. 91/387/EEC: Council Decision amending Decision 87/569/EEC concerning an action programme for the vocational training of young people and their preparation for adult and working life PETRA (OJ [1991] L214/69). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1991&T3=387&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  34. 91/395/EEC: Council Decision adopting the ‘Youth for Europe’ programme (second phase) (OJ [1991] L217/25). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1991&T3=395&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  35. 92/442/EEC: Council Recommendation on the convergence of social protection objectives and policies (OJ [1992] L245/49). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1992&T3=442&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  36. Community Charter of Fundamental social Rights for Workers. Prieiga per Interneta: <http://www.eurofound.europa.eu/areas/industrialrelations/dictionary/definitions/communitycharterofthefundamentalsocialrightsofworkers.htm>
  37. Council Communication on objectives in the fight against poverty and social exclusion (OJ [2001] C82/4). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2001&mm=&jj=&type=c&nnn=82&pppp=4&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  38. Council Decision 2010/37/EC on the European Year of Voluntary Activities Promoting Active Citizenship (2011) (OJ [2010] L17/43). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=2010&T3=37&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  39. Council Directive 89/391/EEC on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers (OJ [1989] L183/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1989&T3=391&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  40. Council Directive 94/33/EC on the protection of young people at work (OJ [1994] L216/12). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V1&T2=1994&T3=33&RechType=RECH_naturel&Submit=Ie%C5%A1koti
  41. Council Recommendation on the mobility of young volunteers across the European Union (OJ [2008] C319/8). Prieiga per Interneta: http://ec.europa.eu/education/yom/rec_en.pdf
  42. Council Resolution concerning a social action programme (OJ [1974] C13/1). Prieiga per Interneta: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31974Y0709\(01\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31974Y0709(01):EN:NOT)

43. Council Resolution concerning vocational training policies in the European Community in the 1980s (OJ [1983] C193/2). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31985D0368:en:HTML>
44. Council Resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018) (OJ [2009] C311/1). Prieiga per Internetą: http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/news/news_123.html
45. Council Resolution on common objectives for participation by and information for young people (OJ [2003] C295/6). Prieiga per Internetą: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/youth/c11075_en.htm
46. Council Resolution on Community action to combat unemployment (OJ [1982] C186/1. Prieiga per Internetą: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721(01):EN:HTML)
47. Council Resolution on cooperation in the field of youth information and studies concerning youth (OJ [1995] C207/5). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1995&mm=&jj=&type=c&nnn=207&pppp=5&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
48. Council Resolution on cooperation with third countries in the youth field (OJ [1995] C296/11). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1995&mm=&jj=&type=c&nnn=296&pppp=11&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
49. Council Resolution on guidelines for a Community labour market policy (OJ [1980] C168/1). Prieiga per Internetą: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31980Y0708\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31980Y0708(01):EN:HTML)
50. Council Resolution on linked work and training for young persons (OJ [1980] C1/1). Prieiga per Internetą: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31980Y0103\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31980Y0103(01):EN:HTML)
51. Council Resolution on making school an open learning environment to prevent and combat early school leaving and disaffection among young people and to encourage their social inclusion (OJ [2003] C295/3). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2003:295:0003:0004:EN:PDF>
52. Council Resolution on the 1998 Employment guidelines (OJ [1998] C30/1). Prieiga per Internetą: www.csmb.unimore.it/on-line/Home/Prova/documento36002900.html
53. Council Resolution on the 1999 Employment Guidelines (OJ [1999] C69/2). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1999:069:0002:0008:EN:PDF>
54. Council resolution on the promotion of employment for young people (OJ [1984] C29/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1984&mm=&jj=&type=c&nnn=29&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
55. ES jaunimo strategija. Investicijos ir galimybių suteikimas Atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas, taikomas sprendžiant jaunimo problemas ir suteikiant jiems daugiau galimybių. Prieiga per internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:LT:PDF>.
56. Europos Parlamento rezoliucija dėl atnaujintos socialinės darbotvarkės (2009 05 06). Prieiga per internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:212E:0011:0022:LT:PDF>.
57. Evaluation of the current framework for European cooperation in the youth field and on future perspectives for the renewed framework. Council of the European Union (Brussels, 29 April 2009). Prieiga per internetą: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st09/st09169.en09.pdf>.

58. Joint Declaration on 'the social value of sport for young people' (OJ [2003] C134/5). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2003&mm=&jj=&type=c&nnn=134&pppp=5&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
59. Joint Declaration on combating racism and xenophobia on the Internet by intensifying work with young people (OJ [2001] C196/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2001&mm=&jj=&type=c&nnn=196&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
60. Joint Declaration on the fight against racism, xenophobia and anti-semitism in the youth field (OJ [1997] C368/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1997&mm=&jj=&type=c&nnn=368&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
61. Komisijos komunikatas 2020m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija (Briuselis, 3.3.2010KOM(2010) 2020 galutinis). Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_lt.pdf.
62. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui .{SEK(2010) 1047}. Prieiga per internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0477:FIN:LT:HTML>.
63. Komisijos Komunikatas Tarybai. Baltosios knygos „naujas postūmis europos jaunimui“ apžvalga : veiklos, vykdytos pagal europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistema, apibendrinimas (2004). Prieiga per internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004DC0694:LT:HTML>.
64. Kultūros ir švietimo komitetas. Pranešimas dėl ES jaunimo strategijos „Investicijų ir galimybių suteikimas“ (2010 m. kovo 30 d.). (2009/2159(INI)). Prieiga per internetą: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0113+0+DOC+XML+V0//LT#title1>.
65. Mixed Conclusion on a transversal approach to youth policy with a view to enabling young people to fulfill their potential and participate actively in society (OJ [2007] C282/16). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2007&mm=&jj=&type=c&nnn=282&pppp=16&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
66. Mixed Conclusion on the youth card Europe (OJ [1989] C277/7). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1989&mm=&jj=&type=c&nnn=277&pppp=7&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
67. Mixed Conclusion on the second European Community action programme (1982 to 1987) concerning the transition of young people from education to adult and working life PETRA (OJ [1988] C177/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1988&mm=&jj=&type=c&nnn=177&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
68. Mixed Conclusions on youth mobility (OJ [2008] C320/6). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2008&mm=&jj=&type=c&nnn=320&pppp=6&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
69. Mixed Conclusions on the 'Youth on the Move' initiative – an integrated approach in response to the challenges young people face (OJ [2010] C326/9). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2010&mm=&jj=&type=c&nnn=326&pppp=9&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
70. Mixed Conclusions on the implementation of the European Pact for Youth (OJ [2006] C70/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2006&mm=&jj=&type=c&nnn=70&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search

- lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2006&mm=&jj=&type=c&nnn=70&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
71. Mixed Conclusions on the promotion of voluntary service periods for young people (OJ [1994] C348/2). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1994&mm=&jj=&type=c&nnn=348&pppp=2&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  72. Mixed resolution comprising an action programme in the field of education (OJ [1976] C38/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1976&mm=&jj=&type=c&nnn=38&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  73. Mixed Resolution concerning integration of children and young people with disabilities into ordinary systems of education (OJ [1990] C162/2). Prieiga per Internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0703%2801%29:EN:HTML>
  74. Mixed Resolution concerning young drivers (OJ [1993] C351/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1993&mm=&jj=&type=c&nnn=351&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  75. Mixed Resolution concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1976] C308/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1976&mm=&jj=&type=c&nnn=308&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  76. Mixed Resolution concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1980] C23/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1980&mm=&jj=&type=c&nnn=23&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  77. Mixed Resolution concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1982] C193/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1982&mm=&jj=&type=c&nnn=193&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  78. Mixed resolution containing an action programme on equal opportunities for girls and boys in education (OJ [1985] C166/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1985&mm=&jj=&type=c&nnn=166&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  79. Mixed Resolution extending for one year certain measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1985] C328/3). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1985&mm=&jj=&type=c&nnn=328&pppp=3&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  80. Mixed Resolution on addressing the concerns of young people in Europe — implementing the European Pact for Youth and promoting active citizenship (OJ [2005] C292/5). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2005&mm=&jj=&type=c&nnn=292&pppp=5&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
  81. Mixed Resolution on creating equal opportunities for all young people — full participation in society (OJ [2007] C314/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2007&mm=&jj=&type=c&nnn=314&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search

82. Mixed Resolution on implementing the common objective: to increase participation by young people in the system of representative democracy (OJ [2005] C141/3). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2005&mm=&jj=&type=c&nnn=141&pppp=3&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
83. Mixed Resolution on implementing the common objectives for youth information (OJ [2005] C141/5). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2005&mm=&jj=&type=c&nnn=141&pppp=5&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
84. Mixed Resolution on implementing the common objectives for participation by and information for young people in view of promoting their active European citizenship (OJ [2006] C297/6). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2006&mm=&jj=&type=c&nnn=297&pppp=6&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
85. Mixed Resolution on implementing the common objectives for voluntary activities of young people (OJ [2008] C241/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2008&mm=&jj=&type=c&nnn=241&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
86. Mixed Resolution on youth participation (OJ [1999] C42/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1999&mm=&jj=&type=c&nnn=42&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
87. Mixed Resolution on youth work (OJ [2010] C327/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2010&mm=&jj=&type=c&nnn=327&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
88. Mixed Resolution on priority actions in the youth field (OJ [1991] C208/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1991&mm=&jj=&type=c&nnn=208&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
89. Mixed Resolution on promoting young people's initiative, enterprise and creativity: from exclusion to empowerment (OJ [2001] C196/2). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2001&mm=&jj=&type=c&nnn=196&pppp=2&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
90. Mixed Resolution on special conditions for admission for young people to museums and cultural events (OJ [1985] C348/2). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1985&mm=&jj=&type=c&nnn=348&pppp=2&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
91. Mixed Resolution on the active inclusion of young people: combating unemployment and poverty (OJ [2010] C137/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2010&mm=&jj=&type=c&nnn=137&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
92. Mixed Resolution on the evaluation of activities conducted in the framework of European cooperation in the youth field (OJ [2005] C141/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2005&mm=&jj=&type=c&nnn=141&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search
93. Mixed Resolution on the health and well-being of young people (OJ [2008] C319/1). Prieiga per Interneta: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2008&mm=&jj=&type=c&nnn=319&pppp=1&RechType=RECH_referenc_e_pub&Submit=Search

94. Mixed Resolution on the participation of young people with fewer opportunities (OJ [2008] C141/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2008&mm=&jj=&type=c&nn=141&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
95. Mixed Resolution on the recognition of the value of non-formal and informal learning within the European youth field (OJ [2006] C168/1). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2006&mm=&jj=&type=c&nn=168&pppp=1&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
96. Mixed Resolution regarding the framework of European cooperation in the youth field (OJ [2002] C168/2). Prieiga per Internetą: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=2002&mm=&jj=&type=c&nn=168&pppp=2&RechType=RECH_reference_pub&Submit=Search
97. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje ateities perspektyvų. (2007). Briuselis.
98. Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos (2010-2018m.) 2009 m. Lapkričio 27 d. (2009/C 311/01). Prieiga per internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:311:0001:0001:LT:PDF>.
99. Treaty of Maastricht on European Union (1993). Prieiga per internetą: <http://eurlex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html>.
100. European Commission White Paper: a new impetus for European youth (2001). Brussels, COM (2001) 681 final. Prieiga per internetą: http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0681en01.pdf.
101. European Youth Pact. (2005). Council of The European Union: Brussels, 7619/05. Prieiga per internetą: <http://www.lijot.lt/Files/Documents/633808450012167966.pdf>.

TYRIMAI, METODIKOS, REKOMENDACIJOS

1. „Jaunimo dalyvavimas įgyvendinant regioninę jaunimo politiką“ tyrimo ataskaita, 2010. Prieiga per Internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-611476207>
2. EU youth report (2009). Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/youth/pub/pdf/eu-youth-report_en.pdf.
3. Gečienė, I., Nevinskaitė, L. Narkūnaitė, V., Vitanauskaitė, R., Masonas, S., Trumpulytė, S. (2009). Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse tyrimas (II dalis). Jaunimo informavimo apie jaunimo politiką septyniose savivaldybėse tyrimas. Tyrimo ataskaita. Vilnius: VšĮ Socialinių inovacijų institutas. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-2035430100>.
4. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Šiaulių miesto savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>.
5. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Jonavos rajono savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>.
6. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Kelmės rajono savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://jaunimas.kelme.lt/wp-content/uploads/KELMES-politikos-vertinimas.pdf>.
7. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Klaipėdos miesto savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>.
8. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Lazdijų rajono savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>.
9. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Skuodo rajono savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>.

10. Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas. Telšių rajono savivaldybės vertinimo ataskaita. (2010). Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?-125981760>.
11. Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse programos įgyvendinimo 2007- 2009 metų programos įgyvendinimo 2009 metais ataskaita (2010). LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Nr. 17.2-42 SD-3250. Prieiga per internetą: http://www.lrv.lt/Posed_medz/2010/100607/24.
12. Rekomendacija savivaldybėms dėl jaunimo politikos savivaldybėse ilgalaikės veiksmų programos sudarymo 2010 m . VŠĮ Savivaldos plėtros institutas.

PRIEDAI

ES vykdomos jaunimo politikos aktyvumo 8 prioritetinės jaunimo veiklos srityse analizė

Nr.	Priemonė	Veiklos sritis
1.	63/266/EEC: Council Decision laying down general principles for implementing a common vocational training policy (OJ [1963] 63/1338)	Švietimas ir mokymas
2.	64/307/EEC: first joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1964] 78/1226)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
3.	67/125/EEC: Commission Recommendation to the Member States on the protection of young workers (OJ[1967] 25/405; only in Spanish and Portuguese)	Sveikata ir gerovė
4.	Council Resolution concerning a social action programme (OJ [1974] C13/1)	Užimtumas ir verslumas
5.	75/485/EEC: Council Decision concerning a programme of pilot schemes and studies to combat poverty (OJ [1975] L199/34) (& Commission Communication on this programme (SEC(74) 5225 final)	Socialinė aprėptis
6.	75/459/EEC: Council Decision on action by the European Social Fund for persons affected by employment difficulties (OJ [1975] L199/36)	Užimtumas ir verslumas
7.	Mixed resolution comprising an action programme in the field of education (OJ [1976] C38/1)	Švietimas ir mokymas
8.	Mixed Resolution concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1976] C308/1)	Švietimas ir mokymas
9.	77/467/EEC: Commission recommendation to the Member States on vocational preparation for young people who are unemployed or threatened by unemployment (OJ [1977] L180/18)	Užimtumas ir verslumas
10.	79/642/EEC: Council decision establishing a second joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1979] L185/24)	Švietimas ir mokymas
11.	Council Resolution on linked work and training for young persons (OJ [1980] C1/1)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
12.	Mixed Resolution concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1980] C23/1)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
13.	Council Resolution on guidelines for a Community labour market policy (OJ [1980] C168/1)	Užimtumas ir verslumas
14.	Mixed Resolution concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1982] C193/1)	Švietimas ir mokymas
15.	Council Resolution on Community action to combat unemployment (OJ [1982] C186/1)	Užimtumas ir verslumas
16.	Council Resolution concerning vocational training policies in the European Community in the 1980s (OJ [1983] C193/2)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
17.	Council resolution on the promotion of employment for young people (OJ [1984] C29/1)	Užimtumas ir verslumas
18.	84/636/EEC: Council Decision establishing a third joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1984] L331/36)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
19.	Mixed resolution containing an action programme on equal opportunities for girls and boys in education (OJ [1985] C166/1)	Švietimas ir mokymas
20.	Mixed Resolution extending for one year certain measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life PETRA (OJ [1985] C328/3)	Švietimas ir mokymas
21.	Mixed Resolution on special conditions for admission for young people to museums and cultural events (OJ [1985] C348/2)	Kūrybiškumas ir kultūra
22.	87/569/EEC: Council Decision concerning an action programme for the vocational training of young people and their preparation for adult and working life PETRA (OJ [1987] L346/31)	Švietimas ir mokymas
23.	88/348/EEC: Council decision adopting an action programme for the promotion of youth in the Community – “Youth for Europe” programme (OJ	Dalyvavimas; Socialinė aprėptis

	[1988] L158/42)	
24.	Mixed Conclusion on the second European Community action programme (1982 to 1987) concerning the transition of young people from education to adult and working life PETRA (OJ [1988] C177/1)	Švietimas ir mokymas
25.	Council Directive 89/391/EEC on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers (OJ [1989] L183/1)	Sveikata ir gerovė
26.	Mixed Conclusion on the youth card Europe (OJ [1989] C277/7)	Kūrybiškumas ir kultūra
27.	Community Charter of Fundamental social Rights for Workers	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas; Sveikata ir gerovė
28.	90/268/EEC: Council Decision amending Decision 84/636/EEC establishing a third joint programme to encourage the exchange of young workers within the Community (OJ [1990] L156/8)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
29.	Mixed Resolution concerning integration of children and young people with disabilities into ordinary systems of education (OJ [1990] C162/2)	Švietimas ir mokymas
30.	91/387/EEC: Council Decision amending Decision 87/569/EEC concerning an action programme for the vocational training of young people and their preparation for adult and working life PETRA (OJ [1991] L214/69)	Švietimas ir mokymas
31.	91/395/EEC: Council Decision adopting the 'Youth for Europe' programme (second phase) (OJ [1991] L217/25)	Dalyvavimas; Socialinė aprėptis
32.	Mixed Resolution on priority actions in the youth field (OJ [1991] C208/1)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas; Dalyvavimas
33.	92/442/EEC: Council Recommendation on the convergence of social protection objectives and policies (OJ [1992] L245/49)	Socialinė aprėptis
34.	Mixed Resolution concerning young drivers (OJ [1993] C351/1)	Sveikata ir gerovė
35.	Council Directive 94/33/EC on the protection of young people at work (OJ [1994] L216/12)	Sveikata ir gerovė
36.	Mixed Conclusions on the promotion of voluntary service periods for young people (OJ [1994] C348/2)	Savanoriška veikla
37.	818/95/EC: EP and Council Decision adopting the third phase of the 'Youth for Europe' programme (OJ [1995] L87/1)	Dalyvavimas; Socialinė aprėptis;
38.	Council Resolution on cooperation in the field of youth information and studies concerning youth (OJ [1995] C207/5)	Dalyvavimas
39.	Council Resolution on cooperation with third countries in the youth field (OJ [1995] C296/11)	Jaunimas ir pasaulis
40.	Joint Declaration on the fight against racism, xenophobia and anti-semitism in the youth field (OJ [1997] C368/1)	Socialinė aprėptis
41.	Council Resolution on the 1998 Employment guidelines (OJ [1998] C30/1)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
42.	1686/98/EC: EP and Council Decision establishing the Community action programme 'European Voluntary Service for Young People' (OJ [1998] L214/1)	Savanoriška veikla
43.	Mixed Resolution on youth participation (OJ [1999] C42/1)	Sveikata ir gerovė
44.	Council Resolution on the 1999 Employment Guidelines (OJ [1999] C69/2)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas;
45.	Mixed Resolution on the non-formal education dimension of sporting activities in the European Community youth programmes (OJ [2000] C8/3)	Socialinė aprėptis
46.	293/2000/EC: EP and Council Decision adopting a programme of Community action (the Daphne programme) (2000 to 2003) on preventive measures to fight violence against children, young persons and women (OJ [2000] L34/1)	Sveikata ir gerovė
47.	2000/228/EC Council Decision on guidelines for Member States' employment policies for the year 2000 (OJ [2000] L72/15)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
48.	2000 Declaration EU Charter of Fundamental Rights (OJ [2000] C364/1)	Užimtumas ir verslumas
49.	1031/2000/EC: EP and Council Decision establishing the 'Youth' Community action programme (OJ [2000] L117/1)	Užimtumas ir verslumas; Dalyvavimas;

		Jaunimas ir pasaulis
50.	Mixed Resolution on the social inclusion of young people (OJ [2000] C374/4)	Socialinė aprėptis
51.	Council Communication on objectives in the fight against poverty and social exclusion (OJ [2001] C82/4)	Socialinė aprėptis
52.	Joint Declaration on combating racism and xenophobia on the Internet by intensifying work with young people (OJ [2001] C196/1)	Dalyvavimas
53.	Mixed Resolution on promoting young people's initiative, enterprise and creativity: from exclusion to empowerment (OJ [2001] C196/2)	Sveikata ir gerovė; Socialinė aprėptis
54.	2001/63/EC Council decision on guidelines for Member States' employment policies for the year 2001 (OJ [2001] L22/18)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
55.	Mixed Resolution on the added value of voluntary activity for young people in the context of the development of Community action on youth (OJ [2002] C50/2)	Savanoriška veikla
56.	Mixed Resolution regarding the framework of European cooperation in the youth field (OJ [2002] C168/2)	Dalyvavimas; Savanoriška veikla
57.	2002/177/EC: Council Decision on guidelines for Member States' employment policies for the year 2002 (OJ [2003] L60/60)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
58.	2002 Council Conclusion endorsing common objectives OMC SI 14892/02 (Presse 376)	Socialinė aprėptis
59.	Joint Declaration on 'the social value of sport for young people' (OJ [2003] C134/5)	Socialinė aprėptis
60.	Council Resolution on making school an open learning environment to prevent and combat early school leaving and disaffection among young people and to encourage their social inclusion (OJ [2003] C295/3)	Socialinė aprėptis; Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
61.	Council Resolution on common objectives for participation by and information for young people (OJ [2003] C295/6)	Dalyvavimas
62.	2003/578/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2003] L197/13)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
63.	790/2004/EC: EP and Council Decision establishing a Community action programme to promote bodies active at European level in the field of youth (OJ [2004] L138/24)	Dalyvavimas
64.	803/2004/EC: EP and Council Decision adopting a programme of Community action (2004/2008) to prevent and combat violence against children, young persons and women and groups at risk (the Daphne II programme) (OJ [2004] L143/1)	Sveikata ir gerovė
65.	2004/740/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2004] L326/45)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
66.	Mixed Resolution on social integration with regard to young people (doc. 9601/04 of 18 May 2004)	Socialinė aprėptis; Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
67.	Mixed Resolution on the evaluation of activities conducted in the framework of European cooperation in the youth field (OJ [2005] C141/1)	Dalyvavimas
68.	Mixed Resolution on implementing the common objective: to increase participation by young people in the system of representative democracy (OJ [2005] C141/3)	Dalyvavimas
69.	Mixed Resolution on implementing the common objectives for youth information (OJ [2005] C141/5)	Dalyvavimas
70.	Mixed Resolution on addressing the concerns of young people in Europe — implementing the European Pact for Youth and promoting active citizenship (OJ [2005] C292/5)	Dalyvavimas
71.	2005/600/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2005] L205/21)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
72.	Mixed Conclusions on the implementation of the European Pact for Youth (OJ [2006] C70/1)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas; Dalyvavimas; Socialinė aprėptis
73.	Mixed Resolution on the recognition of the value of non-formal and informal learning within the European youth field (OJ [2006] C168/1)	Švietimas ir mokymas

74.	Mixed Resolution on implementing the common objectives for participation by and information for young people in view of promoting their active European citizenship (OJ [2006] C297/6)	Dalyvavimas
75.	2006/544/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2006] L215/26)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
76.	1672/2006/EC; EP and Council decision establishing a Community Programme for Employment and Social Solidarity – Progress (OJ [2006] L315/1)	Užimtumas ir verslumas; Dalyvavimas
77.	1719/2006/EC: EP and Council Decision establishing the ‘Youth in Action’ programme for the period 2007 to 2013 (OJ [2006] L327/30)	Užimtumas ir verslumas; Dalyvavimas; Jaunimas ir pasaulis
78.	779/2007/EC: EP and Council Decision establishing for the period 2007-2013 a specific programme to prevent and combat violence against children, young people and women and to protect victims and groups at risk (Daphne III programme) as part of the General Programme ‘Fundamental rights and Justice’ (OJ [2007] L173/19)	Sveikata ir gerovė
79.	2007/491/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2007] L183/25)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
80.	Mixed Conclusion on a transversal approach to youth policy with a view to enabling young people to fulfill their potential and participate actively in society (OJ [2007] C282/16)	Dalyvavimas
81.	Mixed Resolution on creating equal opportunities for all young people — full participation in society (OJ [2007] C314/1)	Socialinė aprėptis
82.	Mixed Resolution on the participation of young people with fewer opportunities (OJ [2008] C141/1)	Socialinė aprėptis
83.	Mixed Resolution on implementing the common objectives for voluntary activities of young people (OJ [2008] C241/1)	Savanoriška veikla
84.	Mixed Resolution on the health and well-being of young people (OJ [2008] C319/1)	Sveikata ir gerovė
85.	Council Recommendation on the mobility of young volunteers across the European Union (OJ [2008] C319/8)	Sveikata ir gerovė
86.	Mixed Conclusions on youth mobility (OJ [2008] C320/6)	Švietimas ir mokymas; Savanoriška veikla
87.	2008/618/EC: Council decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2008] L198/47)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
88.	Council Resolution on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018) (OJ [2009] C311/1)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas; Sveikata ir gerovė; Dalyvavimas; Savanoriška veikla; Socialinė aprėptis; Kūrybiškumas ir kultūra. Jaunimas ir pasaulis
89.	2009/536/EC: Council decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2009] L180/16)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas
90.	Council Decision 2010/37/EC on the European Year of Voluntary Activities Promoting Active Citizenship (2011) (OJ [2010] L17/43)	Dalyvavimas; Savanoriška veikla
91.	Mixed Resolution on the active inclusion of young people: combating unemployment and poverty (OJ [2010] C137/1)	Socialinė aprėptis
92.	Mixed Conclusions on the ‘Youth on the Move’ initiative – an integrated approach in response to the challenges young people face (OJ [2010] C326/9)	Švietimas ir mokymas; Dalyvavimas
93.	Mixed Resolution on youth work (OJ [2010] C327/1)	Užimtumas ir verslumas
94.	284/2010/EC: EP and Council Decision amending Decision No 1672/2006/EC establishing a Community Programme for Employment and Social Solidarity – Progress (OJ [2010] L87/6)	Švietimas ir mokymas; Socialinė aprėptis
95.	2010/707/EC: Council Decision on guidelines for the employment policies of the Member States (OJ [2010] L308/46)	Švietimas ir mokymas; Užimtumas ir verslumas; Socialinė aprėptis

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Priega prie ES teisės. Priega per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>